

Pääluokka 29

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN HALLINNONALA

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla myönnettävät valtionosuudet budjetoidaan myöntöpäätöksen perusteella poiketen tulojen ja menojen kohdentamista koskevista yleisistä määräyksistä. Valtuusmenettelyn piiriin kuuluvat valtionosuudet ja -avustukset budjetoidaan kuitenkin maksuperusteisesti.

Selvitysosa:

Hallinnonalan toimintaympäristö

Kansainvälisen keskinäisriippuvuuden lisääntyminen ja kansainvälisessä työnjaossa ja työn sisällöissä tapahtuneet muutokset, digitalisaatio ja muu nopeasti kehittyvä teknologia, väestön ikääntyminen, ilmastonmuutos sekä Eurooppaan suuntautunut muuttoliike ovat tehneet toimintaympäristöstä epävarman ja muutosherkän. Epävarmuutta lisäävät meneillään olevat arvojen ja asenteiden muutokset. Yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja luottamusta ylläpitävien instituutioiden ja politiikkojen merkitys korostuu.

Maailmanlaajuisesti arvoketjuihin kytkeytyvä tuotanto on mennyt yhä enemmän osaamisintensiiviseen suuntaan. Aiempaa merkittävämpi osuus lisäarvosta ja taloudellisesta kasvusta muodostuu aineettomasta pääomasta ja arvonluonnista. Tämä pätee erityisesti Suomeen. Suomen työmarkkinoilla on kysyntää korkeaa koulutusta ja monipuolista osaamista vaativalle työlle. Työmarkkinoilla on samaan aikaan työvoiman puutetta ja työttömyyttä. Talouden kestävä kasvu ja tuottavuuden paraneminen edellyttävät tiedon, osaamisen ja luovuuden tehokkaampaa hyödyntämistä yrityksissä, palvelujärjestelmissä ja julkisessa hallinnossa.

Taloukskasvun näkymät ovat Suomessa pitkästä ajasta varovaisen myönteiset. Talouden rakennemuutos, velkaantuminen ja julkisen sektorin sopeuttamistoimet asettavat ministeriön toiminnalle tiukat reunaehdot. Samaan aikaan kotimaiset ja kansainväliset vertailut ovat osoittaneet, että Suomen suhteellinen asema osaamisyhteiskuntana on heikentynyt. Koulutustason nousu on pysähtynyt. Nuorten osaamistaso on laskussa ja Suomen tiede on jäämässä jälkeen kilpailijamaistaan. Maahanmuuttajien kotoutuminen edellyttää uusia toimia koulutuksessa, kulttuurissa sekä liikunta- ja nuorisotyössä.

Koulutusjärjestelmän laadun ja vaikuttavuuden parantaminen edellyttävät uudenlaisia, avoimia ja kokeilevia toimintatapoja sekä aiempaa aktiivisempaa kotimaisen ja kansainvälisen toimintaympäristön kehityksen seuranta ja siihen vaikuttamista.

Kasvualueina luovat alat ovat voimakkaasti digitaalisuutta hyödyntäviä, joten digitaalinen kehitys tarjoaa uusia mahdollisuuksia näiden alojen liiketoiminnan ja palvelujen kehittämiseksi.

Osaamista ja koulutusta koskevilla kärkihankkeilla kehitetään ministeriön toimialojen rakenteita, ohjausta, sisältöjä ja toimintatapoja niin, että suomalaisten koulutus- ja osaamistaso nousevat. Kärkihankkeilla modernisoidaan oppimisympäristöjä, hyödynnetään digitalisaatiota osaamisessa ja oppimisessa, nopeutetaan siirtymistä työelämään, parannetaan liikunnan, taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta, vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä, toteutetaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistus sekä vähennetään koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää.

Tulevina vuosina panostetaan osaamiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin. Huippututkimuksen ja tutkimuksen vaikuttavuuden panostuksia lisätään. Luovaa taloutta vahvistetaan. Varhaiskasvatustuksumaksuja alennetaan. Peruskouluille suunnattu tasa-arvorahoitus kaksinkertaistetaan. Ammatillisen koulutuksen uudistusta tuetaan. Panostuksia tulee myös nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen.

Hallinnonalan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Koulutus- ja tiedepolitiikka

Korkea sivistystaso, toimivat varhaiskasvatustalvet sekä laadukas ja maksuton koulutus ovat suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Tasapuoliset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen on turvattava koko maassa. Tavoitteena on väestön koulutus- ja osaamistason kohottaminen siten, että suomalaiset ovat maailman osaavin kansa vuonna 2020. Toisen asteen koulutuksen palvelukykyä edistetään. Suomalaisten koulutustasoa kehitetään siten, että tavoitevuonna 2020 työikäisestä aikuisväestöstä 88 prosenttia on suorittanut perusasteen jälkeisen tutkinnon ja 30 prosenttia korkeakoulututkinnon. Vastaavasti 30-vuotiaista 94 prosenttia olisi suorittanut perusasteen jälkeisen ja 42 prosenttia korkeakoulututkinnon.

Osaavan työvoiman saatavuudesta tulee pulaa tietyillä aloilla jo lähitulevaisuudessa. Erityisen suuria työvoiman saatavuusongelmia tulee olemaan sosiaali- ja terveysalalla sekä tekniikan ja liikenteen aloilla. Koulutusjärjestelmään kohdentuvilla toimenpiteillä pidennetään työuria niiden alkupäästä ja kohdennetaan koulutustarjontaa siten, että se vastaa työvoiman alakohtaiseen tarpeeseen. Tavoitteena on, että nuorten kokonaiskoulutuspolku on aikaisempaa lyhyempi ja että he kouluttautuvat aloille, joilla työllistymisen edellytykset ovat hyvät. Koulutuksen ala- ja aluekohtaista tarjontaa suunnataan uudelleen väestökehityksen ja työvoiman tarpeen mukaisesti.

Koulutus- ja tiedepolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat

- Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä kasvaa nykyisestä
- Kaikki perusasteen päättävät aloittavat perusasteen jälkeiset opinnot
- Suurempi osuus uusista ylioppilaista jatkaa opintojaan samana vuonna
- Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä laskee
- Korkeakouluista valmistuneiden keskimääräinen ikä laskee
- Koulutuksen läpäisyä ja sujuvia siirtymiä parannetaan kaikilla koulutusasteilla
- Tieteen taso sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden aste nousee.

Perusopetuksen päättäneiden välitön sijoittuminen koulutukseen (%)

	2013	2014	2015	2016 arvio	2017 arvio	2018 arvio
Ammatilliseen koulutukseen sijoittuneet	43,2	44,4	44,0	44,0	44,5	44,5
— perustutkintoon johtava koulutus ¹	40,3	42,1	41,8	42,0	42,5	42,5
— valmentavat koulutukset ²	2,9	2,3	2,2	2,0	2,0	2,0
Lukiokoulutukseen sijoittuneet ¹	50,8	51,6	52,5	53,0	53,0	53,0
Perusopetuksen lisäopetukseen sijoittuneet ³	3,1	2,1	1,7	3,0	2,5	1,5
<i>Tutkintoon johtavat koulutukset yhteensä</i>	91,1	93,7	94,3	95,0	95,5	95,5
<i>Lisäopetus ja valmentavat koulutukset yhteensä</i>	6,0	4,4	3,9	5,0	4,5	3,5
Yhteensä	97,1	98,1	98,2	100,0	100,0	99,0

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus.

²⁾ Lähde: valtionosuusjärjestelmän tilastot (myös vuoden 2016 luku on toteutumatieto).

³⁾ Peruskoulujen yhteydessä järjestettävän lisäopetuksen luvut ovat Tilastokeskuksen oppilasmäärätilastojen perusteella tehtyjä arvioita.

Korkeakoulututkinnon suorittaneiden keski-ikä (mediaani)¹

	2013	2014	2015	2016 arvio	2017 arvio	2018 arvio
Ammattikorkeakoulututkinto	26,0	26,1	25,9	25,9	25,8	25,8
Ylempi korkeakoulututkinto	27,8	28,0	28,1	28,1	28,0	27,9

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Ammattikorkeakoulujen osalta amk-tutkinto (päivä- ja monimuotototeutus).

Tavoiteajan kuluessa valmistuneiden osuus (%) aloittaneista¹

	2013	2014	2015	2016 arvio	2017 arvio	2018 arvio
Lukiokoulutus (3—3,5 vuotta)	79,6	80,6	80,5	84,0	84,0	84,0
Ammatillinen perustutkinto (3 vuotta)	62,1	63,6	64,0	65,0	66,0	..
Ammattikorkeakoulututkinto (5 vuotta)	55,1	52,8	55,0	57,0	60,0	60,0
Alempi ja ylempi korkeakoulututkinto (7 vuotta)	48,2	48,5	50,0	51,0	52,0	52,0

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Mukana vain opetushallinnon alainen koulutus. Ei sisällä näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavaa koulutusta eikä oppisopimuskoulutusta. Vuoden 2015 luku on ammatilliseen perustutkintoon johtavan koulutuksen osalta arvio ja vuodesta 2018 ei enää ole saatavilla tässä vertailukelpoista lukua. Tarkoittaa alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa tavoitetutkinnon suorittaneiden osuutta, ylin tutkinto, johon uusi opiskelija on saanut tutkinnon suorittamisoikeuden.

Opiskelijat ja tutkinnot¹

	2013	2014	2015	2016 arvio	2017 arvio	2018 arvio
Varhaiskasvatus						
— lapset	211 550	211 190	211 400	213 050	213 550	215 000
Esiopetus						
— oppilasmäärä	59 800	60 420	62 500	62 000	62 000	62 000
Perusopetus, oppivelvolliset						
— uudet oppilaat (1. luokka)	60 180	59 970	60 740	61 500	61 500	61 500
— päättötodistuksen saaneet	59 580	57 850	58 220	61 000	61 000	60 000
— oppilasmäärä	526 850	529 880	531 465	536 000	536 000	536 000
Perusopetus, oppivelvollisuusiän ylittäneet						
— laskennallinen oppilasmäärä	1 858	1 827	1 977	2 863	3 040	3 990
Lukiokoulutus						
— uudet opiskelijat	35 820	34 740	35 260	38 000	35 000	35 000
— suoritettut ylioppilastutkinnot ²	31 540	31 620	31 080	33 000	33 000	31 000
— opiskelijamäärä ³	105 120	102 840	103 120	107 000	103 000	103 000
Ammatillinen peruskoulutus⁴						
— uudet opiskelijat	69 390	69 350	71 620	71 700	70 000	70 000
— suoritettut tutkinnot	46 210	48 750	50 490	51 500	52 500	54 000
— opiskelijamäärä	182 410	183 060	183 170	183 000	183 000	183 000
Ammatillinen lisäkoulutus⁵						
— uudet opiskelijat	26 740	30 930	31 520	31 000	31 000	31 000
— suoritettut tutkinnot	15 940	15 910	16 700	18 500	19 000	20 000
— opiskelijamäärä	63 290	64 890	67 510	68 000	68 000	68 000
Ammattikorkeakoulun perustutkinnot						
— aloittaneet ⁶	29 917	30 315	30 300	30 000	30 000	30 000
— suoritettut tutkinnot	22 800	22 778	23 716	23 040	22 700	22 400
— opiskelijamäärä	129 636	128 751	128 545	128 884	129 300	129 600
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot						
— aloittaneet ⁷	3 285	3 453	3 600	4 274	4 300	4 300
— suoritettut tutkinnot	1 948	2 115	2 366	2 517	2 700	2 800
— opiskelijamäärä	8 566	9 218	10 133	10 997	11 000	11 000
Yliopiston perustutkinnot⁸						
— uudet opiskelijat	20 233	20 880	20 600	20 960	21 000	21 000
— suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot	13 017	13 499	15 039	14 288	14 400	14 500
— suoritettut ylemmät korkeakoulututkinnot	14 444	14 855	15 316	15 321	15 300	15 300
— opiskelijamäärä	141 756	138 664	136 912	134 888	135 000	135 000
Yliopiston tohtorintutkinnot	1 724	1 865	1 881	1 887	1 800	1 750

¹⁾ Lähde: Tilastokeskus. Opetushallinnon alainen koulutus. Esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskelijamäärät ovat valtionosuusjärjestelmän mukaisia opiskelijamääriä. Päivähoidon, esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen luvut eivät sisällä Ahvenanmaata.

²⁾ Ei sisällä IB-lukioiden eikä Reifeprüfung-tutkintoja.

³⁾ Lähde: Opetushallituksen tiedonkeruu 20.9. opiskelijamäärä

⁴⁾ Sisältää valtionosuusrahoitteisen oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen ammatillisen perustutkintokoulutuksen. Tilastokeskuksen opiskelijamäärät kuvaavat koulutukseen kalenterivuoden aikana osallistuvien henkilöiden lukumääriä.

⁵⁾ Sisältää valtionosuusrahoitteisen oppilaitosmuotoisen ja oppisopimusmuotoisen ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkintokoulutuksen. Tilastokeskuksen opiskelijamäärät kuvaavat koulutukseen kalenterivuoden aikana osallistuvien henkilöiden lukumääriä.

⁶⁾ AMK-tutkinnon aloittaneilla tarkoitetaan v. 2010 lähtien opiskelijoita, jotka ovat kyseisenä tilastovuonna ensimmäistä kertaa kirjautuneet amk-tutkintoon johtavan koulutuksen läsnä oleviksi ko. ammattikorkeakouluun.

⁷⁾ Ensimmäistä kertaa ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen läsnä oleviksi ko. ammattikorkeakouluun kirjoittautuneet.

⁸⁾ Sisältää alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon opiskelijat ja tutkinnot.

Taide- ja kulttuuripolitiikka

Kulttuuripolitiikan tavoitteet ja tehtävät liittyvät luovuuden, kulttuurisen moninaisuuden ja osallisuuden edistämiseen. Taiteellinen ja kulttuurinen tuotanto ja sen käyttö, kulttuuriperinnöstä huolehtiminen ja monipuolinen kulttuurielämä takaavat kulttuurin kehittymisen ja lisäävät sosiaalista ja taloudellista hyvinvointia sekä vahvistavat demokratiaa. Kulttuuripolitiikan tavoitteita toteutetaan erityisesti taide- ja taiteilija-, kulttuuriperintö-, kirjasto-, kulttuurivienti-, tekijänoikeus- ja audiovisuaalisen politiikan keinoin. Kulttuuripolitiikka kytkeytyy myös moniin hallinnonalat ylittäviin politiikan teemoihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön strategiset tavoitealueet sekä tavoitteet kulttuuripolitiikalle vuoteen 2025 ovat:

Luova työ ja tuotanto

— Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytykset ovat parantuneet ja tuotannon sekä jakelun muodot monipuolistuneet.

Osallisuus ja osallistuminen kulttuuriin

— Osallisuus kulttuuriin on lisääntynyt ja eri väestöryhmien erot osallistumisessa ovat kaventuneet.

Kulttuurin perusta ja elinvoimaisuus

— Kulttuurin perusta on vahva ja elinvoimainen

Kulttuuripolitiikan tunnuslukuja

	2014	2015	2016	2017	2018
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
<i>Valtionosuuden piirissä olevien teattereiden</i>					
— laskennalliset henkilötyövuodet	2 474	2 474	2 469	2 469	2 469
— esitysten määrä	12 675	12 704	12 409	12 400	12 400
— kävijät, 1 000 henk.	2 168	2 223	2 113	2 120	2 120
<i>Valtionosuuden piirissä olevien orkestereiden</i>					
— laskennalliset henkilötyövuodet	1 037	1 037	1 033	1 033	1 033
— konserttien määrä	2 354	2 480	2 579	2 580	2 580
— kuulijat, 1 000 henk.	925	899	906	910	910
<i>Suomen kansallisoopperan ja -baletin</i>					
— kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä	542	543	538	556	552
— esitysten määrä	468	562	643	650	650
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	257	298	317	320	320
<i>Suomen Kansallisteatterin</i>					
— henkilöstön määrä	362	388	318	320	320
— esitysten määrä	781	760	709	700	700
— yleisökontaktit, 1 000 henk.	177	251	176	170	175
<i>Kansallisgallerian</i>					
— henkilöstön määrä (htv)	224	237	255	255	255
— kokoelma- ja erikoisnäyttelyiden määrä	19	20	26	18	22
— kokonaiskävijämäärä, 1 000 henk.	584	533	773	650	650

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	2014	2015	2016	2017	2018
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
<i>Museoiden (valtionosuuden piirissä olevat)</i>					
<i>laskennalliset henkilötyövuodet</i>	1 183	1 183	1 183	1 183	1 183
— museoiden kävijät (valtionosuuden piirissä olevissa ja muissa päätoimisesti hoidetuissa museoissa), 1 000 henk.	5 445	5 605	6 655	6 700	6 700
<i>Kotimaisten elokuvien teatteriensi-illat</i>	32	37	34	30	30
— kotimaisten elokuvien katsojat elokuvateattereissa, 1 000 henk.	2 051	2 594	2 475	2 200	2 200
<i>Yleiset kirjastot</i>					
— pää- ja sivukirjastojen määrä, kpl	756	738	719	717	717
— yleisten kirjastojen kokonaislainaus, 1 000 kpl	90 870	89 244	87 369	88 000	88 000
— fyysiset kirjastokäynnit, 1 000 kpl	50 379	49 369	49 023	50 000	50 000
— kirjastojen verkkokäynnit, 1 000 kpl	40 389	38 861	41 968	42 000	42 100
— kirjastojen järjestämien tapahtumien osallistujat, 1 000 henk.	812	863	952	960	965
<i>Taiteilijat</i>					
— vuosiapurahan saajien/hakemusten määrä			305/2 560		
	298/2 416	299/2 414	(alustava)	302/2 530	300/2 500
— pääkaupunkiseudulla asuvien osuus Taiteen edistämiskeskuksen					
— valtakunnallisten apurahojen hakijoista/saajista (sis. yhteisöt), %	51/56	52/57	52/57 (arvio)	52/57	52/57
— pääkaupunkiseudulla asuvien osuus kaikista Taiteen edistämiskeskuksen apurahojen hakijoista/saajista (sis. yhteisöt), %	44/46	45/47	45/47 (arvio)	45/47	45/47
— taiteilijaeläkkeiden kokonaismäärä (31.12.)	1 061	1 064	1 071	1 070	1 070
— uusien taiteilijaeläkkeiden saajien määrä suhteessa hakijoiden määrään, %	11,99	11,61	11,71	11,80	11,50
— taidealan ammattien työttömät työnhakijat	7 150	8 082	8 412	8 400	8 300
<i>Kulttuurin toimiala</i>					
— kulttuuriammateissa päätyössään toimivat (työvoimatutkimus)	128 498	131 600	126 300	126 000	126 000
— kulttuurialan yritysten toimipaikat	21 544	21 424		21 000	21 000
— kulttuurialan yritysten henkilöstö	58 055	56 838		55 500	55 000
— kulttuurialan yritysten liikevaihto (mrd. euroa)	13	13	-	13,1	13,2
— pelialan yritysten liikevaihto (mrd. euroa)	1,8	2,4	2,5	2,6	2,7

Liikuntapolitiikka

Liikunta edistää terveyttä ja hyvinvointia ja liikunnallinen elämäntapa on osa sivistysperustaa. Huippu-urheilu antaa elämyksiä ja lisää kiinnostusta oman liikuntaharrastuksen aloittamiseksi. Liikunnalla ja huippu-urheilulla on myös taloudellisia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä vaikutuksia.

Liikuntapolitiikan päämääränä on liikunnan tasa-arvoinen ja yhdenvertainen edistäminen ja tämän myötä osallisuuden kasvattaminen sekä liikunnan avulla väestön hyvinvoinnin lisääminen. Liikunnallisen elämäntavan perusta luodaan varhaiskasvatuksessa, koulussa, perheissä ja liikuntaharrastuksissa. Hallituksen kärkihankkeen ”Tunti lisää liikuntaa/Liikkuva koulu” avulla lisätään tunti liikuntaa jokaisen peruskouluikäisen päivään sekä käynnistetään kokeilutoiminta toisen asteen oppilaitosten toimintakulttuurin liikunnallistamiseksi. Yhdistetään varhaisvuosien liikunnan edistäminen osaksi Liikkuva koulu –ohjelmaa.

Huippu-urheilun tukemisen tavoitteena on lisätä suomalaisten urheilijoiden menestystä sekä Suomessa järjestettävien urheilun suurtahtumien vaikuttavuutta. Aktiivisella kansainvälisellä toiminnalla edesautetaan liikunnan ja urheilun eettisen perustan vahvistamista.

Liikuntapolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden päätavoitteet ovat seuraavat:

- Liikunnallinen elämäntapa yleistyy
- Liikunta on yhdenvertaisesti saavutettavissa
- Liikunta ja urheilu lisäävät osallistumista.

Liikuntapolitiikan tunnuslukuja

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 arvio
Vapaa-ajan liikuntaa harrastavat (vähintään 4 tuntia viikossa siten, että hengästyy tai hikoilee), %¹			
8—9 -luokkalaiset			
— pojat	53	53	55
— tytöt	50	50	52
Lukion 1—2 -luokkalaiset			
— pojat	55	55	57
— tytöt	47	47	49
Ammattiin opiskelevat 1—2 -luokkalaiset			
— pojat	40	40	42
— tytöt	33	33	35
Vakituisesti useita tunteja viikossa kuntoliikuntaa tai urheilua, kuten juoksua, hiihtoa, uintia, tai pallopelejä harrastavien osuus, %²			
20—54 -vuotiaat	30,6	25,4	27,0
55—74 -vuotiaat	15,7	11,9	13,0
Miehet (20—74 -vuotiaat)	25,3	21,5	23,0
Naiset (20—74 -vuotiaat)	19,9	15,7	18,0
Liikuntaa tai urheilua liikunta- ja urheiluseuroissa harrastavien osuus, %³			
Alle 9 -vuotiaat			
— tytöt	66	67	69
— pojat	61	69	70
11 -vuotiaat			
— tytöt	68	63	66
— pojat	67	68	69
13 -vuotiaat			
— tytöt	53	62	63
— pojat	52	62	63
15 -vuotiaat			
— tytöt	39	44	45
— pojat	47	47	47
15—19 -vuotiaat			
— tytöt	28	28	29
— pojat	26	26	27
20—24 -vuotiaat			
— naiset	26	26	27

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 arvio
— miehet	21	21	22
25—29 -vuotiaat			
— naiset	12	12	13
— miehet	25	25	26
Liikunta- ja urheiluseurojen toimintaan aktiivisesti (vähintään 1 krt/vko) osallistuvien osuus, %⁴			
20—54 -vuotiaat	35,0	35,7	36,0
55—74 -vuotiaat	24,8	27,0	28,0
75+ -vuotiaat	14,9	17,6	18,0
Miehet (20—74 -vuotiaat)	26,9	31,5	33,0
Naiset (20—74 -vuotiaat)	30,9	30,1	32,0
Liikuntasuosituksen mukaisesti liikkuvien osuudet, %⁵			
11-vuotiaat			
— tytöt	26	33	35
— pojat	36	46	48
13-vuotiaat			
— tytöt	15	21	23
— pojat	22	31	33
15-vuotiaat			
— tytöt	9	13	15
— pojat	11	21	24
20—54 -vuotiaat			
— miehet	15,4	18,0	20,0
— naiset	19,6	17,6	19,0
Palvelukseen astuvien miesten juokсутestin keskiarvo (metriä)⁶	2 423	2 407	2 400
Arvokisamitalit, lkm			
Olympiakisat	-	1	5
Paralympiakisat		3	
MM-kisat			
— olympialajit	8	7	10
— ei-olympialajit	157	90	120
— paralympialajit	19	3	10
EM-kisat (olympia- ja ei-olympialajit)	143	130	130

¹⁾ Kouluterveyskysely, (THL). Perustuu kysymykseen: "Kuinka monta tuntia viikossa tavallisesti harrastat liikuntaa vapaa-aikanasi niin, että hengästyt ja hikoilet?" Tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein. Vuoden 2016 luvut perustuvat vuoden 2015 tuloksiin.

²⁾ Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH, (THL). "Kuinka paljon liikutte ja rasitatte itseänne ruumiillisesti vapaa-aikana? Harrastan varsinaista kuntoliikuntaa tai urheilua kuten juoksua, hiihtoa, uintia tai pallopelejä useita tunteja viikossa", -vastanneiden osuus.

³⁾ Yhteenvetoarvio seuraavien tutkimusten pohjalta: Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa 2014 ja 2016 sekä Nuorten vapaa-aikatutkimus 2012 ja 2015.

⁴⁾ Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH, (THL). "Kuinka usein olette osallistunut seuraavien järjestöjen, yhdistysten, seurojen yms. toimintaan 12 viime kuukauden aikana?" Kysymyspatterissa esitettiin mm. "liikunta- tai urheiluseura". Tarkastelussa on kysymyspatterin kohtaan "liikunta- tai urheiluseura" arvolla 1 tai 2 vastanneiden osuus. Luku saattaa sisältää seuroissa tapahtuvan liikkumisen lisäksi myös vapaaehtoistoimintaa liikunta- ja urheiluseuroissa.

⁵⁾ Lasten ja nuorten liikuntasuositus: Kaikkien 7—18 -vuotiaiden tulee liikkua vähintään 1—2 tuntia päivässä monipuolisesti ja ikään sopivalla tavalla. Yli kahden tunnin pituisia istumisjaksoja tulee välttää. Luvut perustuvat Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa -tutkimukseen. Tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein. Vuoden 2015 luvut perustuvat vuoden 2014 tuloksiin. Aikuisväestön osalta suositusten mukaan liikkuvien määrän tulkinnassa on käytetty UKK-instituutin liikuntapiirakan (www.ukkinstituutti.fi/liikuntapiirakka) mukaista liikunnan määrää. Luvut perustuvat Alueelliseen terveys- ja hyvinvointitutkimukseen ATH, (THL).

⁶⁾ Varusmiesten juokсутestitulostat, 12 minuutin Cooper-testi.

Nuorisotyö ja -politiikka

Nuorisotyön ja -politiikan tavoitteena on nuorisolain mukaan edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa, edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista, sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen sekä monialainen yhteistyö. Edellä mainitut tavoitteet koskevat kaikkia Suomessa olevia alle 29-vuotiaita.

Nuorten mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa ovat viime vuosien aikana kehittyneet. Osallistumis- ja vaikuttamismuodot sekä harrastustoiminta ovat monipuolistuneet erityisesti tieto- ja viestintäteknologian kehityksen myötä. Heikko taloustilanne kasvattaa kuilua parempi- ja heikompiosaisten nuorten välillä. Erot elämänhallinnan ja yhteiskunnassa toimimisen kannalta keskeisissä kyvyissä voivat olla merkittäviä. Asuinalue ja -kunta sekä sosioekonominen tausta vaikuttavat nuorten toimintamahdollisuuksiin. Ikä, etninen alkuperä, vammaisuus tai muu henkilöön liittyvä syy voi lisätä syrjintää. Nuoret eivät aina ole tietoisia oikeuksistaan. Heikko taloustilanne varjostaa länsimaissa asuvien nuorten tulevaisuutta. Nuoremman sukupolven tulotaso uhkaa jäädä pysyvästi vanhempien sukupolvien tulotaso matalammaksi ja nuorten luottamus oman ikäluokkansa taloudellisen tilan parantamiseen on heikentynyt selvästi. Toisaalta suomalaisten nuorten usko omaan tulevaisuuteensa on vahvistunut.

Nuorisotyön ja -politiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ovat:

- Nuorten osallisuus lisääntyy ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat
- Nuorten elämänhallintataidot ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuvat
- Nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuudet ovat tasavertaisesti saavutettavissa
- Nuorten kokemukset yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta ja oikeuksiensa toteutumisesta vahvistuvat ja nuorten kasvu- ja elinolot paranevat.

Nuorisotyön ja -politiikan tunnuslukuja

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 arvio
Vaikuttavuustavoite 1: Nuorten osallisuus lisääntyy ja vaikuttamismahdollisuudet monipuolistuvat			
— 10—29 -vuotiaat, jotka kuuluvat/ovat mukana järjestötoiminnassa tai vastaavassa (Vapaa-aikatutkimus), %	57	57	57
—15—29 -vuotiaat, jotka kokevat kuuluvansa suomalaiseen yhteiskuntaan (Nuorisobarometri), %	56	56	56
Vaikuttavuustavoite 2: Nuorten elämänhallintataidot ja kokemus yhteisöllisyydestä vahvistuvat			
— 15—29 -vuotiaat, jotka kokevat elämän olevan hyvin hallinnassaan (Nuorisobarometri), %	90	90	90
— Peruskouluikäiset, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää (Kouluterveystutkimus/THL), %	9	9	8
Vaikuttavuustavoite 3: Nuorten harrastus- ja toimintamahdollisuudet ovat tasavertaisesti saavutettavissa			
— 15—29 -vuotiaat, jotka ovat jättäneet harrastuksen aloittamatta rahan puutteen vuoksi (Nuorisobarometri), %	35	35	30
Vaikuttavuustavoite 4: Nuorten kokemukset yhdenvertaisuudesta, tasa-arvosta ja oikeuksiensa toteutumisesta vahvistuvat ja nuorten kasvu- ja elinolot paranevat			
— 15—29 -vuotiaat, jotka ovat kokeneet syrjintää viimeisen 12 kk aikana (Nuorisobarometri), %	13	9	8
— 15—29 -vuotiaat, jotka suhtautuvat omaan tulevaisuuteensa optimistisesti (Nuorisobarometri), %	79	83	85
— Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä (TEM)	52 300	48 100	47 000

Kirkollisasiat

Opetus- ja kulttuuriministeriön tavoitteena on turvata toimintaedellytykset evankelis-luterilaiselle ja ortodoksiselle kirkolle sekä muille uskonnollisille yhdyskunnille, edistää mahdollisuuksia uskonnon tunnustamiseen ja harjoittamiseen sekä muilla tavoin edistää uskonnonvapauden toteutumista. Hautaustoimen yleisessä järjestämisessä lähtökohtana on uskonnonvapauden ja yhdenvertaisuuden sekä arvokkuuden ja kunnioittavuuden toteutuminen.

Valtionosuusmäärärahat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla (1 000 euroa)

Mom.	Toimintamuoto	2016 TA	2017 TA	2018 TAE	2017/2018 muutos
29.10.30	Yleissivistävä koulutus	724 220	711 542	689 858	-21 684
29.10.31	Vapaa sivistystyö	157 920	146 270	152 833	6 563
29.20.30	Ammatillinen koulutus ¹	725 618	721 415	758 871	37 456
29.20.33	Nuorten aikuisten osaamisohjelma	37 347	25 141	5 048	-20 093
29.80.30	Kirjastot	3 900	3 700	3 700	0
29.80.31 ja 52	Teatterit, orkesterit ja museot	105 966	103 386	105 097	1 711
29.90.50 ja 52	Liikunnan koulutuskeskukset	18 150	18 267	17 935	-332
29.90.50	Kuntien liikuntatoimi	19 399	19 454	19 510	56
29.91.50	Kuntien nuorisotyö	8 048	8 030	8 018	-12
Yhteensä		1 800 568	1 757 205	1 760 870	3 665

Arvio valtionosuuksien ja -avustusten jakautumisesta

Kunnat ja kuntayhtymät	911 483	926 814	928 747	1 933
— Kunnat	-215 145	-74 400	-74 555	-155
— Kuntayhtymät	1 126 628	1 001 214	1 003 302	2 088
Yksityiset	889 085	830 391	832 123	1 732

¹⁾ Työvoimakoulutuksen hankintaan liittyvät määrärahat ehdotetaan siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle asteittain vuodesta 2018 lukien.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukainen kunnan omarahoitusosuus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin on 58,11 % lisätynä 14,69 eurolla kunnan asukasta kohti ammattikorkeakoulujen rahoituksesta poistamisen johdosta. Kuntien rahoitusosuus ammatillisen koulutuksen rahoituksessa on euromäärä, joka saadaan, kun em. lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtion määräraha kerrotaan luvulla 1,3461. Kuntien rahoitusosuus on kuitenkin enintään vuoden 2017 tasossa. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) muuttamiseksi siten, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla kustannustason arvioidusta muutoksesta aiheutuva tarkistus valtionosuuksiin jätetään säästösyistä tekemättä vuonna 2018.

Rahapelitoiminnan voittovarot

Rahapelitoiminnan voittovarot muodostavat keskeisen rahoituslähteen tieteen, taiteen, urheilun ja liikuntakasvatuksen sekä nuorisotyön sektoreilla. Arpajaislain (1047/2001) 17 §:n mukaisesti Veikkaus Oy:n tuotosta 53 % käytetään urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämiseen. Lain 18 §:n mukaan Veikkaus Oy:n asianomaisen tilikauden voittoa ja uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja vastaavaksi arvioitu määräraha otetaan vuosittain valtion talousarvioon.

Veikkaus Oy:n varsinainen tuottoarvio urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen ja nuorisotyön edistämisen osalta vuodelle 2018 on 537,200 milj. euroa. Varsinaisen tuottoarvion lisäksi jakamattomien voittovarojen rahastoa puretaan yhteensä 21,3 milj. euroa, jolloin rahapelitoiminnan voittovaroja on käytettävissä vuonna 2018 yhteensä 558,500 milj. euroa eli noin 12,8 milj. euroa enemmän vuoden 2017 talousarvioon verrattuna. Tuottoarvio on kohdennettu edunsaajille arpajaislain 17 a §:n mukaisesti.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Voittovaroista ehdotetaan myönnettäväksi momentilta 29.40.53 tieteen tukemiseen 106,5 milj. euroa, momentilta 29.80.52 taiteen tukemiseen 238,3 milj. euroa, momentilta 29.90.50 liikunnan tukemiseen 158,9 milj. euroa ja momentilta 29.91.50 nuorisotyön tukemiseen 54,8 milj. euroa.

Tieteen, taiteen, liikunnan ja nuorisotyön valtionrahoituksen määräksi luvuissa 29.40, 80, 90 ja 91 ehdotetaan 1 191,1 milj. euroa, josta 558,5 milj. euroa eli 46,9 % myönnetään rahapelitoiminnan voittovaroista.

Rahapelitoiminnan voittovarot¹ ja samoihin tarkoituksiin myönnettyt muut määrärahat, milj. euroa

	2011 TP	2012 TP	2013 TP	2014 TP	2015 TP	2016 TP	2017 TA	2018 TAE
Tiede	388,3	409,9	398,8	308,6	258,3	424,9	450,7	497,2
— voittovarot	100,3	101,2	102,2	102,4	102,2	103,2	104,4	106,5
— budj.varat ²	288,0	308,7	296,6	205,4	156,1	321,7	346,3	390,7
Taide	425,1	432,6	451,8	458,3	462,1	458,6	463,3	451,6
— voittovarot	220,3	222,4	224,6	237,0	236,9	233,3	233,6	238,3
— budj.varat	204,8	210,2	227,2	221,3	225,2	225,4	229,7	213,3
Liikunta	142,5	153,6	151,7	187,4	188,5	154,9	162,9	166,5
— voittovarot	141,9	150,9	151,6	147,3	148,0	147,1	154,1	158,9
— budj.varat	0,6	2,7	0,1	40,1	40,5	7,8	8,8	7,5
Nuoriso	65,2	71,8	73,9	74,3	74,4	73,1	77,8	75,8
— voittovarot	51,5	51,9	52,4	52,8	53,0	52,7	53,6	54,8
— budj.varat	13,7	19,9	21,5	21,5	21,4	20,4	24,2	21,0
Voittovarot yhteensä	514,0	526,4	530,8	539,5	540,1	536,3	545,7	558,5

¹⁾ Rahapelitoiminnan voittovarot ovat vuoteen 2017 saakka veikkausvoittovaroja.

²⁾ Määrärahoihin ei sisälly yliopistojen valtionrahoituksen mom. 29.40.50 määrärahat.

Eräisiin käyttötarkoituksiin varatut määrärahat rahapelitoiminnan voittovaroista ja muilta talousarvion momenteilta (euroa)

	Rahapelitoiminnan voittovarot	Yleiset budjettivarat	Yhteensä
Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot	3 627 000	1 107 000	4 734 000
Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	70 673 000	276 665 000	347 338 000
Valtionosuus ja -avustus teattereille, orkestereille ja museoille	58 482 000	46 615 000	105 097 000
Liikunnan koulutuskeskukset (valtakunnalliset)	16 914 000	449 000	17 363 000
Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen ja etsivä nuorisotyö	7 127 000	19 523 000	26 650 000
Saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoiminta	200 000	700 000	900 000

Talousarvioesitykseen liittyvät sukupuolivaikutukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista yli puolet on lakisääteisiä siirtomenoja, joiden vaikutukset sukupuolten asemaan riippuvat rahoituspäätöksistä.

Naisten ja miesten koulutustaso eroaa nuorissa ikäryhmissä varsin huomattavasti naisten eduksi. Perusopetuksen suorittamatta jättäminen, pelkän perusopetuksen varaan jääminen sekä ammatillisen tai korkeakoulutuksen keskeyttäminen on tyypillistä erityisesti poikaoppilaille ja miesopiskelijoille. Perusopetuksen laadun parantamisen, joustavan perusopetuksen käytäntöjen sekä ammatilliseen koulutukseen valmistavan koulutuksen arvioidaan pienentävän erityisesti ilman ammatillista koulutusta jäävien osuutta väestöstä ja siltä osin sukupuolten koulutustasoeroja.

Tyttöjen ja poikien opiskeluvalinnat pitävät yllä työelämän segregatiota. Jatketaan toimia, joilla vaikutetaan tyttöjen ja poikien opiskeluvalintoihin.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toiminnot suuntautuvat lähtökohtaisesti tasa-arvoisesti. Liikuntatoimen valtionavustuspolitiikan lähtökohtana on liikuntalain mukainen tasa-arvon edistäminen, ja tämä otetaan huomioon avustuskriteereissä. Tasa-arvo sisältyy myös nuorisolain arvoihin. Nuorisotyössä avustusta suunnataan tarvittaessa eriytetysti tyttöjä ja poikia koskeviin hankkeisiin. Kulttuuriala on sekä toimijoiden että palvelujen käytön ja harrastamisen osalta naisvaltaista, mutta miesten osuus kulttuuripalveluiden käyttäjinä on kasvanut. Toisaalta naisten toimeentulo taiteen aloilla on keskimäärin miehiä heikompa, ja asia on tarkoitus huomioida luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä parannettaessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa tilastoinnin ja tutkimusten avulla hallinnonolansa toimintojen sukupuolivaikutuksia.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2017	2018
		varsinainen talousarvio	esitys
29.40	Korkeakouluopetus ja tutkimus		
	— Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus	348,3	343,3
29.40.20	<i>Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot</i> (siirtomääräraha 3 v)		
	— tutkimushankevaltuus		12
29.40.54	<i>Strateginen tutkimusrahoitus</i> (arviomääräraha)		
	— tutkimushankevaltuus	55,6	55,6
29.80	Taide ja kulttuuri		
29.80.75	<i>Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito</i> (siirtomääräraha 3 v)		
	— perusparannus- ja pienhankevaltuus	2,3	1,3

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2016—2018

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018 1000 €	%
01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot	241 149	246 037	243 549	-2 488	-1
01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 731	18 021	17 127	-894	-5
02. Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	59 793	60 280	58 308	-1 972	-3
03. Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 345	6 972	7 489	517	7
(04.) Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)	3 543	3 058	3 058	—	0
(22.) Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot (arviomääräraha)	29 070	28 540	28 601	61	0
50. Eräät avustukset (kiinteä määräraha)	1 148	1 537	1 337	-200	-13
51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)	3 321	3 313	3 313	—	0
52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)	114 000	114 000	114 000	—	0
53. Eräät turvapaikanhakijoista ja maahanmuuttajista aiheutuvat avustukset (siirtomääräraha 2 v)	2 190	8 090	8 090	—	0
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	2 008	2 226	2 226	—	0
10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus	934 458	941 604	924 051	-17 553	-2
01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	43 082	42 183	40 690	-1 493	-4

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
(02.) Ylioppilastutkintolautakunna n toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	—	—	—	—	0
20. Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	18 097	34 016	33 407	-609	-2
30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	707 830	711 542	689 858	-21 684	-3
31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	157 611	146 270	152 833	6 563	4
51. (29.10.51 ja 52) Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)	7 839	7 593	7 263	-330	-4
(52.) Valtionavustus vapaan sivistystyön järjestöille (kiinteä määräraha)	—	—	—	—	0
20. Ammatillinen koulutus	767 995	763 042	798 577	35 535	5
01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	8 171	7 975	7 921	-54	-1
21. Ammatillisen koulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	8 730	8 511	26 737	18 226	214
30. Valtionosuus ja -avustus ammattilliseen koulutukseen (arviomääräraha)	717 763	721 415	758 871	37 456	5
33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)	33 331	25 141	5 048	-20 093	-80
40. Korkeakouluopetus ja tutkimus	3 200 983	3 323 287	3 290 673	-32 614	-1
01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 821	12 081	11 623	-458	-4
02. Kansallisarkiston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 045	17 850	16 909	-941	-5
03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 260	1 145	1 107	-38	-3
04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 733	1 681	1 649	-32	-2

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)	55 713	91 981	129 821	37 840	41
22. Tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoitus (siirtomääräraha 3 v)	8 500	8 500	8 500	—	0
50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 828 725	1 795 674	1 767 428	-28 246	-2
51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)	227 587	238 331	276 665	38 334	16
(52.) Erityinen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan (kiinteä määräraha)	31 679	—	—	—	0
53. Rahapelitoiminnan voittovarat tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	103 196	104 383	106 497	2 114	2
54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)	33 969	47 000	54 379	7 379	16
55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	859 975	834 915	826 250	-8 665	-1
66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)	17 781	19 746	19 845	99	1
86. Valtion rahoitus ammattikorkeakoulujen pääomaan (kiinteä määräraha)	—	—	24 000	24 000	0
89. Valtion rahoitus yliopistojen pääomasijoituksiin (kiinteä määräraha)	—	150 000	46 000	-104 000	-69
70. Opintotuki	877 520	781 458	589 394	-192 064	-25
01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	643	621	612	-9	-1
52. Opintolainojen valtioneuvoston takaus (arviomääräraha)	28 227	40 200	54 200	14 000	35
55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)	767 737	655 881	449 826	-206 055	-31
57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)	30 978	31 456	31 456	—	0

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)	49 935	53 300	53 300	—	0
80. Taide ja kulttuuri	458 615	463 304	451 633	-11 671	-3
01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 362	4 052	3 974	-78	-2
03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 192	2 121	2 261	140	7
04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 731	23 093	19 816	-3 277	-14
05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 448	4 937	4 853	-84	-2
06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 491	6 080	5 968	-112	-2
16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)	17 846	18 848	18 960	112	1
20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshankkeiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)	15 042	15 400	16 096	696	5
30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)	3 900	3 700	3 700	—	0
31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)	51 091	48 781	46 615	-2 166	-4
(34.) Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
35. Valtionavustus Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	8 000	8 000	8 000	—	0
40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (arviomääräraha)	240	252	252	—	0

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)	20 313	26 648	26 648	—	0
50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)	4 521	8 293	7 350	-943	-11
51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)	13 995	14 615	14 615	—	0
52. Rahapelitoiminnan voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)	233 261	233 589	238 294	4 705	2
53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)	24 549	27 257	27 804	547	2
(54.) Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin (kiinteä määräraha)	5 300	—	—	—	0
55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 200	1 950	1 950	—	0
(56.) Ylimääräinen valtionavustus Pietari-säätiölle Suomen Pietarin instituutin ja Pietarin suomalaisen koulun toiminnan turvaamiseen (kiinteä määräraha)	375	—	—	—	0
(59.) Eräät avustukset Kansalligallerialle (siirtomääräraha 2 v)	10 000	10 000	—	-10 000	-100
(70.) Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)	—	—	—	—	0
72. Kansalligallerian kokoelman kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)	739	739	739	—	0
75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)	7 019	4 899	3 688	-1 211	-25
95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)	0	50	50	—	0
90. Liikuntatoimi	154 944	162 923	166 468	3 545	2
30. Avustus Liikkuva koulu - ohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)	7 000	7 000	7 000	—	0

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	v. 2016 tilinpäätös 1000 €	v. 2017 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2018 esitys 1000 €	Muutos 2017—2018	
				1000 €	%
50. Rahapelitoiminnan voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	147 120	154 097	158 939	4 842	3
52. Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)	824	1 826	529	-1 297	-71
91. Nuorisotyö	73 102	77 770	75 793	-1 977	-3
50. Rahapelitoiminnan voittovarot nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)	52 729	53 617	54 770	1 153	2
51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)	19 673	20 003	19 523	-480	-2
52. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)	700	4 150	1 500	-2 650	-64
Yhteensä	6 708 766	6 759 425	6 540 138	-219 287	-3

Henkilöstön kokonaismäärä
(htv)

2 606

2 465

2 431

01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot

01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 17 127 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan menoihin.

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa osana valtioneuvostoa koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö vahvistaa toiminnallaan yhteiskunnan osaamisen ja luovuuden perustaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toiminnallista tuloksellisuutta koskevat tavoitteet:

1. Ministeriön strateginen toiminta on toimintaympäristön muutoksia ennakoivaa ja ministeriön toimialaa ohjaavaa. Tiedolla johtaminen tukee ministeriön päätöksentekoa ja strategista toimintaa.

2. Lainsäädäntöprosessi on selkeästi ja suunnitelmallisesti johdettu. Lainsäädännön valmistelu on laadukasta ja asiantuntevaa.

3. Toiminnan ja talouden suunnittelussa varaudutaan talouden ja työllisyyden kehityksestä sekä muusta yhteiskunnallisesta kehityksestä aiheutuviin vaikutuksiin. Jatketaan hallinnonalan rakenteen uudistamista. Toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista.

4. Ministeriön johtamista ja toimintatapoja uudistetaan tukemaan asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista ja henkilöstön työhyvinvointia. Kehitetään ministeriön henkilöstöstrategian mukaisesti pitkäjänteistä ja ennakoivaa henkilöstösuunnittelua ja johtamista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	19 973	18 221	17 327
Bruttotulot	679	200	200
Nettomenot	19 294	18 021	17 127
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 169		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	7 606		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opetushallituksen Oppilas-, opiskelija- ja tutkintotietojen sähköisen käsittelyjärjestelmän ylläpito (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (siirto momentille 29.01.02)	-400
Palkkaliukumasäästön VNHY-osuuden tarkistus (siirto momentille 23.01.01)	-8
Säästöjen VNHY-osuuden palautus (siirto momentilta 23.01.01)	44
Valtioneuvoston lehtihankintojen keskittäminen lopulta osin (siirto momentille 23.01.01)	-9
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-40
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-15
Palkkaliukumasäästö	-101
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-8
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-130
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-180
Työajan pidentäminen (Kiky)	-18
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-29
Yhteensä	-894

2018 talousarvio	17 127 000
2017 talousarvio	18 021 000
2016 tilinpäätös	19 731 000

02. (29.01.02 ja 22) Opetushallituksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 58 308 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) oppimateriaalin kehittämiseen ja tuottamiseen
- 2) enintään 620 000 euroa ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalimyynnin liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen
- 3) enintään 80 000 euroa avustuksina jaettavaksi vähälevikkisen ruotsinkielisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 4) 500 000 euroa avustuksena saamelaiskäräjille saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen
- 5) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 6) 15 006 000 euroa opetustoimen henkilöstökoulutuksesta (ml. varhaiskasvatus) aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 7) 524 000 euroa kielitutkintojen kehittämiseen ja toimeenpanoon, auktorisoitujen kääntäjien koulutukseen ja tutkintojen kehittämiseen sekä oikeustulkinkirekisterin kehittämiseen ja toiminnan ylläpitokustannuksiin
- 8) 1 600 000 euroa suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistämiseen, erityisesti Suomen kielen ja kulttuurin opetuksen järjestämiseen ja tunnettuuden lisäämiseen mukaan lukien ulkomailla palvelevien yliopisto-opettajien sekä muiden asiantuntijoiden, yhteensä enintään 47 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen
- 9) 2 870 000 euroa opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihtoon sekä virkamiesvaihtoon myönnettäviin stipendeihin, apurahoihin ja avustuksiin
- 10) enintään 14 128 000 euroa tekijänoikeuslakiin (404/1961) perustuvien kopiointi- ja muiden käyttöoikeuskorvausten sekä kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menojen maksamiseen.

Momentille saa nettobudjetoida Euroopan unionin rahoittaman Erasmus + -ohjelman ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittaman Nordplus-ohjelman apurahoja koskevat tulot ja menot.

Selvitysosa: Opetushallitus toimii koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen kehittämis-, palvelu- ja hallintotehtävien sekä yhteiskunnan kansainvälistymisen edistämisen asiantuntijavirastona. Opetushallitus edistää osaamista, sivistyksen ja avarakatseisuuden vahvistumista yhteiskunnassa, koulutuksellisen tasa-arvon ja kestäväen hyvinvoinnin lisääntymistä sekä globaalissa ympäristössä ja tulevaisuuden työelämässä tarvittavien taitojen vahvistumista. Osaamista kehittämällä luodaan pohjaa kestäväälle kasvulle. Määrärahasta maksetaan myös tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia valtionhallinnossa ja oppilaitoksissa tapahtuvasta suojatun aineiston käytöstä tekijänoikeuksien haltijoita edustavien järjestöjen kanssa tehtävien sopimusten mukaisesti sekä sopimusten tekemisestä aiheutuvia kuluja.

Tuotokset ja laadunhallinta

Määrälliset tavoitteet (kpl)

Tavoite/tehtävä	Mittari	Asteikko	2017 arvio	2018 tavoite
Kansainväliset liikkuvuus- ja yhteistyöohjelmat	Rahoitettu liikkuvuus	Kpl	26 000	28 000
Koulutuksen kehittäminen	Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet	Lkm	1	
	Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet		1	
	Tutkintojen perusteet (at)			35
	Tutkintojen perusteet (eat)			30
Opintopolku on koulutuksen valtakunnallinen palveluportaali	Opintopolku palvelun käyttäjämäärät	Lkm	7 000 000	8 000 000
Hakijamäärät perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin, korkeakouluihin ja aikuiskoulutuksiin	Hakijamäärät	Lkm	350 000	360 000
Osaamisen osoittaminen	Opetushall. tutkinnot	Lkm	400	400
	Valt.hall. kielitutkinnot	Lkm	1 000	1 000
	Yleiset kielitutk.	Lkm	9 500	9 500
	Aukt. kääntäjän tutkinto	Lkm	100	100
	Aukt. kääntäjän oikeuden saaneet	Lkm	50	50
	Tutkinnon tunnustaminen	Lkm	850	850
Maksullisen julkaisutoiminnan laajuus	Julkaisut ja oppimateriaalit	Kpl	53 000	53 000
Koulutuspoliittisten tavoitteiden ja varhaiskasvatuksen sekä opetustoimen tuloksellisuuden tukeminen	Maksullisen toiminnan koulutettavapäivät	Kpl	10 000	10 000

Palvelukyky ja laatu

Tavoite/tehtävä	Mittari	Asteikko	2017 arvio	2018 tavoite
Päätösten käsittelyaika	Tutkinnon tunnustaminen	Kk/pts	3,5	3,5
Asiakastyytyväisyys	Kv- ohjelmatoiminta	1—100		90
	Maksullinen koulutus	1—5	4,1	4,1
	Opintopolku	4—10	8,4	8,5

Toiminnallinen tehokkuus

- Opetushallituksen organisaatio ja johtamisjärjestelmä on selkeä, dynaaminen ja asiakaslähtöinen.
- Opetushallituksella on valmiudet vastata uusiin ja muuttuviin tarpeisiin. Tehtävät ja toiminta sopeutetaan määrärahoihin.
- Opetushallitus kehittää toimintatapojaan ja -prosessejaan sekä sähköisiä palveluitaan tuottavuuden lisäämiseksi ja asiakaspalvelun parantamiseksi.

— Opetushallitus vahvistaa kestäväen kehityksen mukaista toimintaa.

— Maksullinen palvelutoiminta tukee koulutuspoliittisten tavoitteiden toteutumista ja lisää viraston taloudellisia resursseja.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Mittari	Asteikko	2017 arvio	2018 tavoite
Henkilötyövuodet (kaikki mom. yht.; sisältää ulkomaan lehtorit)	Htv	388	383
Henkilötyövuodet (toimintamenot)	Htv	350	345
Johtajuusindeksi	1—5	3,4	3,4
Työtyytyväisyysindeksi	1—5	3,5	3,5
Henkilöstön lähtövaihtuvuus	%	10,0	9,0
Sairauspoissaolot	Työpäivää/htv	6,9	6,5

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	90 738	99 422	97 450
Bruttotulot	45 069	39 142	39 142
Nettomenot	45 669	60 280	58 308
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 323		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 315		

Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet, vähälevikkinen oppimateriaalituotanto (1 000 euroa)

	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 300
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 600
Kustannusvastaavuus, %	45
Hintatuki	620
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	66

**Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, muut liiketaloudelliset suoritteet
(1 000 euroa)**

	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	1 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	200
Kustannusvastaavuus, %	111

**Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, julkisoikeudelliset suoritteet
(1 000 euroa)**

	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	470
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	930
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-460
Kustannusvastaavuus, %	51

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opetushallituksen oppilas-, opiskelija ja tutkintotietojen sähköisen käsittelyjärjestelmän ylläpito (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (palautus momentille 28.70.20)	-580
Opetushallituksen oppilas-, opiskelija ja tutkintotietojen sähköisen käsittelyjärjestelmän ylläpito (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (siirto momentilta 28.30.01)	50
Opetushallituksen oppilas-, opiskelija ja tutkintotietojen sähköisen käsittelyjärjestelmän ylläpito (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (siirto momentilta 28.90.30)	150
Opetushallituksen oppilas-, opiskelija ja tutkintotietojen sähköisen käsittelyjärjestelmän ylläpito (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (siirto momentilta 29.01.01)	400
Opetushallituksen oppilas-, opiskelija ja tutkintotietojen sähköisen käsittelyjärjestelmän ylläpito (ent. Todennetun osaamisen rekisteri) (siirto momentilta 32.01.01)	150
Opiskelijavalintapalvelut (palautus momenteille 28.90.30, 29.10.01 ja 29.20.30)	-197
Perustoiminnan turvaaminen (palautus momentille 29.10.01)	-525
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-13
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-25
Palkkaliukumasäästö	-148
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-7
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-138
Toimintameno säästö (HO 2015)	-230
Työajan pidentäminen (Kiky)	-14
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-23
Vuokrien indeksikorotus	3
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-15
Tasomuutos	-810
Yhteensä	-1 972

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

2018 talousarvio	58 308 000
2017 talousarvio	60 280 000
2016 tilinpäätös	59 793 030

03. (29.01.04 ja 29.10.02) Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 489 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 3 641 000 euroa kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenojen maksamiseen
- 2) 3 848 000 euroa ylioppilastutkintolautakunnan kanslian toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kansallisen koulutuksen arviointikeskus toimii koulutuksen ja varhaiskasvatuksen ulkopuolista arviointia suorittavana riippumattomana asiantuntijaorganisaationa, joka tuottaa tietoa koulutuspoliittista päätöksentekoa ja koulutuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämistä varten.

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia hoitaa ja kehittää ylioppilastutkinnon toimeenpanoa ja lautakunnan hallintoa.

Momentti lisätään talousarvioesitykseen.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	13 892	14 230	14 391
Bruttotulot	7 964	7 258	6 902
Nettomenot	5 929	6 972	7 489
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 967		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 210		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ylioppilastutkinnon sähköistäminen (palautus momentille 29.10.01)	-700
Ylioppilastutkinnon sähköistäminen (siirto momentilta 29.10.20)	1 300
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-9
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-4

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Palkkaliukumasäästö	8
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-1
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-9
Toimintameno säästö (HO 2015)	-60
Työajan pidentäminen (Kiky)	-3
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-5
Vuokrien indeksikorotus	2
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Yhteensä	517

2018 talousarvio	7 489 000
2017 talousarvio	6 972 000
2016 tilinpäätös	6 345 270

(04.) Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan yhdistettäväksi momenttiin 29.01.03.

21. Kansainvälinen yhteistyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 058 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) menoihin, jotka aiheutuvat osallistumisesta kansainvälisten järjestöjen toimintaan ja pohjoismaiseen yhteistyöhön
- 2) kulttuurisopimusten ja vaihto-ohjelmien toimeenpanosta aiheutuviin menoihin
- 3) ulkomaille suuntautuvan kulttuuri- ja sivistystoiminnan edellyttämiin palkkaus- ja ohjelmamenoihin tarkoitettujen avustusten ja apurahojen maksamiseen henkilöille ja yhteisöille, jotka edistävät opetus-, tiede- ja kulttuurivaihtoa sekä Suomen kulttuurin tunnetuksi tekemistä ulkomailla.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Fulbright-stipendivaihtotoiminta	319 000
Muut kansainväliset hankkeet	2 739 000
Yhteensä	3 058 000

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Määrärahalla rahoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan monenkeskiseen ja kahdenväliseen kansainväliseen yhteistyöhön, ulkosuomalaistoimintaan sekä sukukansayhteistyöhön liittyviä hankkeita.

2018 talousarvio	3 058 000
2017 talousarvio	3 058 000
2016 tilinpäätös	3 543 000

(22.) *Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)*

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan yhdistettäväksi momenttiin 29.01.02.

29. *Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)*

Momentille myönnetään 28 601 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtori-siirrot (palautus momentilta 28.01.29)	61
Yhteensä	61

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	28 601 000
2017 talousarvio	28 540 000
2016 tilinpäätös	29 069 546

50. *Eräät avustukset (kiinteä määräraha)*

Momentille myönnetään 1 337 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukainen valtionavustus	573 000
2.	Paasikivi-Seura	10 000
3.	Tammenlehvän perinneliitto	63 000
4.	Ruotsinkielisen viittomakielen elvytysohjelma	131 000
5.	Vähemmistökielisen sanomalehdistön tuki	500 000
6.	OKKA-säätiö	60 000
Yhteensä		1 337 000

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenojen poistuminen	-200
Yhteensä	-200

2018 talousarvio	1 337 000
2017 talousarvio	1 537 000
2016 tilinpäätös	1 148 000

51. Avustukset kirkolliseen ja uskonnolliseen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 313 000 euroa.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Avustus ortodoksiselle kirkolle (L 985/2006, 119 §)	2 543 000
2.	Avustukset Suomen Merimieskirkolle — mistä merimieskirkkojen rakennusavustuksiin ja rakennuslainojen hoitoon (enintään)	134 000 52 000
3.	Avustukset eräiden siirtoväen sankarihautojen hoitoon ja luovutetun alueen hautausmaiden kunnostamiseen	32 000
4.	Avustus rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille	524 000
5.	Avustus uskontojen vuoropuhelun edistämiseen	80 000
Yhteensä		3 313 000

2018 talousarvio	3 313 000
2017 talousarvio	3 313 000
2016 tilinpäätös	3 321 000

52. Valtion rahoitus evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisiin tehtäviin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 114 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain (430/2015) mukaiseen rahoitukseen.

Selvitysosa: Evankelis-luterilaisen kirkon yhteiskunnallisten tehtävien rahoituksen perusteena ovat hautaustoimeen, väestökirjanpitoon ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon liittyvät laissa säädetyt tehtävät.

2018 talousarvio	114 000 000
2017 talousarvio	114 000 000
2016 tilinpäätös	114 000 000

53. Eräät turvapaikanhakijoista ja maahanmuuttajista aiheutuvat avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 8 090 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien koulutuspolkujen nopeuttamisesta ja tukemisesta sekä suomalaisen yhteiskuntaan sopeutumista edistävästä toimista aiheutuvien avustusten ja menojen maksamiseen
- 2) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Selvitysosa:

2018 talousarvio	8 090 000
2017 talousarvio	8 090 000
2016 tilinpäätös	2 190 000

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 226 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Unescon ja muiden hallitustenvälisen monenkeskisen sivistyksellisen yhteistyön järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Unescon jäsenmaksu	1 440 000
Suomen maksuosuus Euroopan nuorisosäätiöön	38 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston nuorisokortin osittais sopimuksesta	5 000
Suomen maksuosuus WIPOlle	120 000
Suomen maksuosuus ICCROMille	22 000
Maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelua koskevasta sopimuksesta aiheutuvat menot	16 000
OECD/CERI jäsenmaksu	32 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston EURIMAGES-rahastoon	320 000
Suomen maksuosuus Euroopan audiovisuaaliselle observatoriolle	21 000
Suomen maksuosuus Euroopan nykykielten keskukselle	30 000
Suomen maksuosuus WADAlle	77 000
OECD/INES jäsenmaksu	29 000
Suomen maksuosuus kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevasta Unescon yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus urheilun dopinginvastaisesta Unescon yleissopimuksesta	20 000
Suomen maksuosuus aineettoman kulttuuriperinnön suojelua koskevasta Unescon yleissopimuksesta	17 000
Suomen maksuosuus Euroopan neuvoston urheilua koskevasta laajennetusta osittais sopimuksesta	19 000
Yhteensä	2 226 000
2018 talousarvio	2 226 000
2017 talousarvio	2 226 000
2016 tilinpäätös	2 007 973

10. Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet varhaiskasvatukselle, yleissivistävälle koulutukselle ja vapaalle sivistystyölle ovat:

- Koulutuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat ja erot oppimisessa ja hyvinvoinnissa kaventuvat
- Varhaiskasvatuksen, yleissivistävän koulutuksen ja vapaan sivistystyön perusta on vahva ja toimintakykyinen
- Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta mitataan kansallisilla ja kansainvälisillä tutkimus- ja arviointihankkeilla.

Koulutuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat ja erot oppimisessa ja hyvinvoinnissa kaventuvat

Varhaiskasvatuksen, yleissivistävän koulutuksen ja vapaan sivistystyön tavoitteena on taata sivistykselliset perusoikeudet jokaiselle sekä edistää hyvinvointia, oppimista ja kasvua. Lähtökohtana on monitieteiseen tietoon ja tutkimukseen sekä pedagogisten menetelmien hallintaan perustuva kokonaisvaltainen näkemys oppijan kehityksestä, oppimisesta ja kasvusta. Yhteiskunnan eheys,

aktiivinen kansalaisuus sekä elinikäinen oppiminen vahvistuvat. Esi- ja perusopetusta kehitetään lasten ja nuorten oppimista ja hyvinvointia edistävänä yhteisönä turvaamalla ammattitaitoinen ja laadukas opetus, ohjaus- ja tukitoimet, oppilas- ja opiskelijahuolto sekä turvallinen oppimisympäristö.

Toiminnalliset tavoitteet

— Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus toteutetaan laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat ja opiskelijat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja koulutuksen läpäisy laadullisesti ja määrällisesti entisestään paranee.

— Käynnistään lukiokoulutuksen uudistaminen tavoitteena lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona sekä vahvistaa koulutuksen laatua, oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkeasteelle.

— Varmistetaan uusimuotoisen aikuisten perusopetuksen ja siihen sisältyvän luku- ja kirjoitustaidon opetuksen käynnistyminen vuoden 2018 alusta. Toteutetaan maahanmuuttajien koulutuspolkuja kehittäviä toimenpiteitä.

— Luonnontieteiden ja matematiikan osaamista sekä lasten monilukutaitoa vahvistetaan valtakunnallisella kehittämisohjelmalla. Jatketaan kielitaidon vahvistamista tukemalla kielikylpytoimintaa ja kielikokeiluilla.

— Vahvistetaan lasten ja nuorten emotionaalisia ja psykososiaalisia taitoja sekä jatketaan toimia koulukiusaamisen vähentämiseksi.

— Edistetään koulutuksen tasa-arvoa, mm. valtionavustuksin.

— Osana hallituksen taiteen ja kulttuurin kärkihanketta parannetaan epätasaisesti jakautunutta taiteen perusopetuksen saavutettavuutta taiteenalakohtaisesti maan eri osissa.

—

OECD:n PISA-tutkimuksen tulokset Suomen osalta 2006—2015 ja tavoite 2018

	2006 toteutuma	2009 toteutuma	2012 toteutuma	2015 toteutuma	2018 ¹ tavoite
Lukutaito	547	536	524	526	538—550
Matematiikka	548	541	519	511	538—550
Luonnontiede	563	554	546	531	550—560

¹⁾ Tutkimuksen tekovuodet. Tietojen julkistamisvuodet ovat 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019.

Sosioekonomisen taustan vaikutus oppimistuloksiin: PISA-tutkimuksen pääalueen pistemäärän muutos sosioekonomisen kertoimen (ESCS¹) kasvaessa yhdellä keskihajonnalla ²

	2006 toteutuma	2009 toteutuma	2012 toteutuma	2015 toteutuma	2018 ³ tavoite
Pääalue Pistemäärä	Luonnontiede 31	Lukutaito 29	Matematiikka 33	Luonnontiede 41	Lukutaito 20—28

¹⁾ ESCS-indeksi (PISA INDEX of Economic, Social and Cultural Status) sisältää vanhempien ammatit ja koulutuksen sekä perheen varallisuuden.

²⁾ Pistemäärä kuvaa sitä, kuinka paljon suorituspistemäärä keskimäärin muuttuu, kun sosioekonomisen indeksi arvo kasvaa yhden keskihajonnan verran. Mitä suurempi pistemäärä on, sitä voimakkaampi on sosioekonomisen taustan yhteys suorituksiin.

³⁾ Tutkimuksen tekovuodet. Tietojen julkistamisvuodet ovat 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019.

Oppilaiden välinen osaamisero PISA-tutkimuksessa (keskihajonta)¹

	2006 toteutuma	2009 toteutuma	2012 toteutuma	2015 toteutuma	2018 ² tavoite
Lukutaito	88	86	95	94	85—90
Matematiikka	81	82	85	82	75—80
Luonnontiede	86	89	93	96	85—90

¹⁾ Mitä suurempi keskihajonta on, sitä suurempi oppilaiden välinen osaamisero on.

²⁾ Tutkimuksen tekovuodet. Tietojen julkistamisvuodet ovat 2007, 2010, 2013, 2016 ja 2019.

Varhaiskasvatuksen, yleissivistävän koulutuksen ja vapaan sivistystyön perusta on vahva ja toimintakykyinen

Tavoitteena on toimintakyvyn, saavutettavuuden ja toiminnan vaikuttavuuden turvaaminen. Tämä edellyttää toimialan ohjauksen kehittämistä strategisesti. Yleissivistävässä koulutuksessa ja varhaiskasvatuksessa on toteutettavana tai tekeillä useita strategia- ja lainsäädäntöhankkeita. Varhaiskasvatuksessa, yleissivistävässä koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä huomioidaan julkisen talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimet.

Toiminnalliset tavoitteet

— Varhaiskasvatusta ohjaavan lainsäädännön valmistelua jatketaan kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostaman kokonaisuuden (Educare) perustalta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan pieni- ja keskituloisilta ja perheiltä, joilla on useampi lapsi varhaiskasvatuksessa.

— Toimialan yleisiä suunnittelu-, ohjaus- ja valvontatehtäviä ja varhaiskasvatustoimijoiden tietojohdantamista vahvistetaan kehittämällä varhaiskasvatuksen tietotuotantoa ja toteuttamalla valtakunnallinen varhaiskasvatuksen tietovaranto.

— Lukiokoulutuksen erityiset koulutustehtävät toteutetaan lainsäädäntöuudistuksen mukaisesti syksystä 2018 lukien.

— Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen saavutettavuutta turvataan eri keinoin.

— Oppimisympäristöjen turvallisuutta edistetään käynnistämällä valtakunnallinen ohjelma oppimisyhteisöjen turvallisuuskulttuurin edistämiseksi ja riittävän pienellä ryhmäkoolla.

Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat

Tavoitteena on uudistaa koulujen ja oppilaitosten pedagogiikkaa, opiskeluympäristöjä ja toimintakulttuuria niin, että yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus kykenevät vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Toiminnalliset tavoitteet

— Toimeenpannaan Uusi Peruskoulu –ohjelmaa. Hankkeessa uudistetaan peruskoulua, oppimisympäristöjä ja opetuksen digitalisaatiota.

— Toteutetaan Uusi lukio — uskalla kokeilla -kehittämisohjelmaa jatkamalla tuntijakokokeilua ja lukion kehittämisverkoston toimintaa.

— Laajennetaan oppimistapoja sekä uudistetaan pedagogiikkaa edistämällä yleissivistävässä koulutuksessa siirtymistä kohti oppijalähtöisiä digitaalisia oppimistuotteita. Luodaan tapoja tukea avoimen oppimateriaalin tuotantoa ja levitystä. Kehitetään digitaalisen oppimisen ekosysteemi sekä vahvistetaan digitaalisten oppimistuotteiden yhteentoimivuuden edellytyksiä. Voimistetaan digitaalisiin oppimistuotteisiin keskittyvän avoimen ja kokeilevan kehittäjäkulttuurin toimintaedellytyksiä.

— Ylioppilastutkintoa kehitetään tukemaan koulutuksen yleissivistäviä tavoitteita ja mahdollistamaan tutkinnon laajempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Tutkinnon uudistamisessa otetaan huomioon sitä koskevat työryhmäehdotukset. Toteutetaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto tutkinnossa asteittain vuoteen 2019 mennessä.

— Valtion rahoittamalla opetus- ja kasvatustoimen henkilöstökoulutuksella tuetaan hallituksen koulutuspoliittisten uudistusten toimeenpanoa ja kehitetään toimintaympäristön muutoksiin sopeutumisessa tarvittavaa osaamista. Painopisteinä ovat pedagogiikan, oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin uudistaminen ja kokeilut, kasvatuksen ja opetuksen tuki sekä kulttuurinen moninaisuus.

— Edistetään oppilaiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Oppilas- ja opiskelijamäärät vuosina 2015—2018

	2015	2016	2017	2018
	toteutuma	arvio	arvio	arvio
Varhaiskasvatus ¹	211 037	213 050	213 550	215 000
Esiopetus ²	61 792	62 000	62 000	62 000
Perusopetus, oppivelvolliset ²	531 465	536 000	536 000	536 000
Perusopetus, oppivelvollisuuden ylittäneet	1 977	2 863	3 040	3 990
Lisäopetus	999	1 750	1 500	860
Esi- ja perusopetuksen vaikeimmin kehitysvammaiset oppilaat	1 505	1 470	1 470	1 510
Esi- ja perusopetuksen muut vammaisoppilaat	10 068	10 200	10 200	9 900
Maahanmuuttajien valmistava opetus ³	3 481	3 100	10 830	4 300
Joustavan perusopetuksen oppilaat (enintään)	1 855	2 000	2 000	2 000
Lukiokoulutus, nuorten opetussuunnitelma ⁴	95 520	101 000	96 000	95 700
Lukiokoulutus, aikuisten opetussuunnitelma ⁴	6 000	5 800	5 610	7 500
Aineopiskelijoiden suorittamien lukion kurssien lukumäärien perusteella lasketut laskennalliset opiskelijat	1 287	1 200	1 290	1 290

¹⁾ Kuntien järjestämä varhaiskasvatus, sisältää koko- ja osa-aikaisen varhaiskasvatuksen lapset päiväkodissa ja perhepäivähoidossa.

²⁾ Esi- ja perusopetuksen toteutumat ovat toteutumavuoden syksyn 20.9. toteumatietoja (kunnat, kuntayhtymät, valtio, yliopistot, yksityiset opetuksen järjestäjät).

³⁾ Vuodesta 2018 alkaen maahanmuuttajien valmistavassa opetuksessa ei enää ole 17 vuotta täyttäneitä. Vuodesta 2017 alkaen oppilasmäärä on laskennallinen (arvio 26 suoritettua kurssia/vuosi).

⁴⁾ Opiskelijamäärät sisältävät opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaan rahoitettavat opiskelijat (ei valtion, eikä yliopistojen lukio-opiskelijoita). Toteumatieto on rahoitukseen oikeuttavien opiskelijoiden laskentapäivien painotettu keskiarvo. Vuoteen 2017 asti opiskelijamäärät ovat alle- ja yli 18-vuotiaana aloittaneita ja vuodesta 2018 alkaen nuorten ja aikuisten opetussuunnitelman mukaan opiskelevia.

01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 40 690 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Eurooppa-koulujen opettajien ja hallintohenkilökunnan palkkausmenojen ja muiden menojen maksamiseen
- 2) valtion yleissivistävien oppilaitosten kansainvälistämiseen, maahanmuuttajien täydentävään opetukseen, oppimis- ja ohjauskeskus Valterin palvelu- ja kehittämiskeskustoimintaan sekä avustuksina oppimisympäristöjen kehittämiseen ja monipuolistamiseen
- 3) Helsingin eurooppalaisen koulun toiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Valtuus

Opetushallitus saa tehdä suomalais-venäläisen koulun uusista tiloista aiheutuvan vuokrasopimuksen siten, että koulun vuokramenot vuodesta 2021 alkaen ovat vuositasolla yhteensä enintään 2 710 000 euroa.

Selvitysosa: Suomalais-venäläinen koulu ja Helsingin ranskalais-suomalainen koulu toimivat esi-, perus- ja lukio-opetuksen kouluina. Koulut kehittävät kulttuuriyhteyksien ja verkottumisen kautta koulujen kielten- ja kulttuuriopetusta. Helsingin eurooppalaisen koulun tehtävänä on tarjota Eurooppa-koulujen opetussuunnitelmiin perustuvaa opetusta. Uudistetaan koulukotien opetuksen järjestämisluvat.

Oppilasmäärät

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	806	791	816	816
Suomalais-venäläinen koulu	705	707	694	694
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	390	364	375	384
Eurooppa-koulut (suomalaiset oppilaat)	573	620	620	620
Koulukotien perusopetus	108	106	125	106
Helsingin eurooppalainen koulu	280	277	283	280
Yhteensä	2 862	2 865	2 913	2 900

Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin ohjaustoiminnan tunnusluvut

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Ohjaustoiminta kentällä				
— ohjauskäyntejä	1 410	1 348	1 569	1 739
— oppilaita	765	887	802	880
Tilapäinen opetus ja kuntoutus				
— tukijaksopäivät	3 492	3 354	4 025	4 060
— tukijaksojen oppilaat	435	438	456	450

Henkilötyövuodet

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu	77,8	76,2	74	74
Suomalais-venäläinen koulu	85	82	79,5	79,5
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	606	567	585	585
Eurooppa-koulut	29	31	32	31
Helsingin eurooppalainen koulu	60	60	60	60
Työtyytyväisyys (1—5)	-	4	4	4
Yhteensä	857,8	816,2	830,5	829,5

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Kielikoulut	3 590 000
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	31 788 000
Koulukotien perusopetus	1 422 000
Eurooppa-koulut	1 597 000
Helsingin eurooppalainen koulu	2 293 000
Yhteensä	40 690 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	65 632	63 183	62 690
Bruttotulot	21 892	21 000	22 000
Nettomenot	43 739	42 183	40 690
Siirtyneet erät			
— edelliseltä vuodelta siirtyneet	15 270		
— seuraavalle vuodelle siirtyneet	14 612		

Kuntien rahoitusosuus valtion yleissivistävän lukiokoulutuksen kustannuksiin, 1 103 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lehtimäen opiston tukeminen (siirto momentille 29.10.31)	-700
Opetushallituksen perustoiminnan turvaaminen (siirron palautus momentilta 29.01.02)	525
Opiskelijavalintapalvelut (siirron palautus momentilta 29.01.02)	11
Saamenkielisen varhaiskasvatuksen valtionavustukset (siirto momentille 29.10.30)	-80
Suomalais-venäläisen koulun väliaikaiset väistötilat	192
Vaativan erityisen tuen kehittäminen (siirto momentille 29.10.20)	-800
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-98
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-19
Palkkaliukumasäästö	-226
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-15
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-214
Työajan pidentäminen (Kiky)	-30
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-50
Vuokrien indeksikorotus	27
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-14
Tasomuutos	-2
Yhteensä	-1 493

2018 talousarvio	40 690 000
2017 talousarvio	42 183 000
2016 tilinpäätös	43 082 000

(02.) *Ylioppilastutkintolautakunnan toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan yhdistettäväksi momenttiin 29.01.03.

20. *Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 33 407 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen sekä niihin liittyvien kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämisen- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen

2) enintään 408 000 euroa vapaan sivistystyön ja sivistystyötä tekevien järjestöjen kehittämis-, tutkimus-, arviointi- ja seurantahankkeista sekä elinikäiseen oppimiseen liittyvästä EU- ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämisen- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen

3) EU:n ja OECD:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen

4) yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen tilastoinnin, tietoteknisten palvelujen sekä toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien rahoittamiseen

5) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen

6) enintään 24 000 000 euroa digitaalisten oppimateriaalien käyttöönoton vauhdittamisesta, digioppimisen kokeiluista ja kehittämisestä, kielikokeiluista sekä taiteen perusopetuksen saavutettavuuden edistämisestä aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeilla tuetaan yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön toimialan strategisia tavoitteita. Toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien tavoitteena on parantaa tiedon saatavuutta ja laatua, edistää sähköistä asiointia ja tuottaa kattavaa tietoa muun muassa päätöksenteon ja lainsäädäntömuutoksien tueksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertalisäyksen poistuminen	-2 000
Kotkaniemen museon vuokra (siirto momentille 29.80.20)	-115
Nettosiiro momentilta 29.30.20	6
Osaaminen ja koulutus: digitaalisten materiaalien käyttöönoton vauhdittaminen ja digioppimisen kokeilut ja kehittäminen	2 000
Vaativan erityisen tuen kehittäminen (siirto momentilta 29.10.01)	800
Ylioppilastutkinnon sähköistäminen (siirto momentille 29.01.03)	-1 300
Yhteensä	-609

2018 talousarvio	33 407 000
2017 talousarvio	34 016 000
2016 tilinpäätös	18 096 950

30. Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 689 858 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen

2) enintään 3 800 000 euroa edellä mainitun lain muille kuin oppivelvollisille järjestettävän perusopetuksen aineopetuksen käyttökustannuksiin

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

- 3) enintään 2 076 000 euroa avustuksina edellä mainitun lain 44 §:n 2 momentin mukaisesti yksityisten perusopetuksen opetuksen järjestäjien käyttökustannuksiin
- 4) enintään 6 000 000 euroa edellä mainitun lain joustavan perusopetuksen toiminnasta aiheutuviin lisäkustannuksiin
- 5) enintään 1 300 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön määräämin perusteiden edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentissa tarkoitettujen valtionavustusten maksamiseen opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville opetuksen järjestäjille
- 6) enintään 150 000 euroa muiden kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saavien taiteen perusopetuksen järjestäjien harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin
- 7) enintään 5 575 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentin mukaisesti yleissivistävän koulutuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin, tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämiseen sekä sen hyödyntämisen kehittämiseen ylioppilastutkinnon suorittamisessa sekä koulujen, oppilaitosten ja kunnallisen varhaiskasvatuksen kansainvälisen toiminnan valtionavustuksiin
- 8) enintään 30 228 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentissa tarkoitettuina valtionavustuksina koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin sekä esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen sekä näihin edellä mainittuihin liittyvään opetusryhmäkoon pienentämiseen ja koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen
- 9) enintään 842 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentissa tarkoitettuina valtionavustuksina esi- ja perusopetuksen sekä kunnallisen varhaiskasvatuksen kielikylypytoimintaan
- 10) enintään 2 865 000 euroa edellä mainitun lain 44 §:ssä tarkoitettuina valtionavustuksina koululaisten kerhotoiminnan tukemiseen
- 11) enintään 200 000 euroa saamelaiskäräjien käytettäväksi valtionavustuksen maksamiseen saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseksi
- 12) enintään 16 975 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön määräämin perusteiden edellä mainitun lain 45 §:n 2 momentissa ja opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa (1777/2009) tarkoitettujen valtionavustusten maksamiseen täydentävän vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen
- 13) enintään 75 000 euroa opetus- ja kulttuuriministeriön määräämin perusteiden edellä mainitun lain 45 §:n 2 momentissa ja opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa (1777/2009) tarkoitettujen valtionavustusten maksamiseen saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen
- 14) rahoituslain 45 §:n 1 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen
- 15) Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen (VNa 72/2014) mukaisten menojen maksamiseen

16) Suomen hallituksen ja Euroopan kemikaaliviraston välisen toimipaikkasopimuksen (VNa 11/2008) mukaisesti Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatukseen järjestämiseen Suomessa samoin edellytyksin kuin muilla kunnassa asuvilla

17) enintään 300 000 euroa nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan -hankkeen toteutukseen liittyvien koulupudokkuutta ehkäisevien yleissivistävän koulutuksen menojen ja valtionavustusten maksamiseen

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä ohjaustuntien määrä on enintään 3 390 000 tuntia. Ohjaustuntien hinta on 26,00 euroa.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä tuntimäärä on musiikin perusopetuksessa enintään 1 653 000 ja muussa opetustuntiperusteisen valtionosuuden piiriin kuuluvassa taiteen perusopetuksessa enintään 140 800 tuntia.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) ja lukiolain (629/1998) muuttamisesta. Valtionavustuksilla mahdollistetaan yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen strategisten tavoitteiden toteutumista.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

VALTIONOSUUEDET JA RAHOITUS

1. Lukiokoulutus ja lukioon valmistava koulutus

Laskennalliset kustannukset (opiskelijamäärä * yksikköhinta)	603 543 000
— kunnallinen lukiokoulutus, nuorten opetussuunnitelma (86 510 * 6 004,29 €)	519 431 000
— yksityinen lukiokoulutus, nuorten opetussuunnitelma (9 220 * 6 347,90 €, sis. alv.)	58 528 000
— kunnallinen lukiokoulutus, aikuisten opetussuunnitelma (5 760 * 3 360,57 €)	19 357 000
— yksityinen lukiokoulutus, aikuisten opetussuunnitelma (1 720 * 3 620,10 €, sis. alv.)	6 227 000
Kuntien rahoitusosuus	-441 007 000
Valtionosuus	162 536 000

2. Esi- ja perusopetus (Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen rahoitus)

2.1. Perusopetukseen valmistava opetus	50 281 000
2.2. Muiden kuin oppivelvollisten perusopetus	26 122 000
2.3. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat 5-vuotiaat	3 941 000
2.4. Muiden kuin oppivelvollisten perusopetuksen aineenopetus (enintään)	3 800 000
2.5. Ulkomailla toimivien koulujen rahoitus perusopetuslain mukaiseen opetukseen	3 070 000
2.6. Yksityisen opetuksen järjestäjän alkavan ja laajenevan toiminnan rahoitus	3 922 000
2.7. Lisärahoitus pidennettyyn oppivelvollisuuteen, vaikeimmin kehitysvammaiset	44 724 000
2.8. Lisärahoitus pidennettyyn oppivelvollisuuteen, muut kuin vaikeimmin kehitysvammaiset	182 522 000
2.9. Sisäoppilaitoslisä	1 999 000
2.10. Koulukotikorotus	967 000
2.11. Joustavan perusopetuksen lisä (enintään)	6 000 000
2.12. Lisäopetus	6 824 000
2.13. Yksityisten kielikoulujen 2-vuotisessa esiopetuksessa olevat 5-vuotiaat	310 000

3. Taiteen perusopetus (Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen rahoitus)	
Opetustuntikohtainen taiteen perusopetuksen valtionosuus	79 014 000
4. Aamu- ja iltapäivätoiminta	
Aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuus	50 240 000
Laskennallinen rahoitus ja valtionosuudet yhteensä	626 272 000
VALTIONAVUSTUKSET JA HALLITUKSEN KÄRKIHANKKEET	
5. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 44 §:n mukaiset valtionavustukset	
5.1. Yleissivistävän koulutuksen innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin, tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämiseen sekä sen hyödyntämisen kehittämiseen ylioppilastutkinnon suorittamisessa sekä koulujen ja oppilaitosten kansainväliseen toimintaan (enintään)	5 575 000
5.2. Koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin, esi- ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen, siihen liittyvään koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja opetusryhmäkoon pienentämiseen (enintään)	30 228 000
5.3. Kielikylpytoiminta (enintään)	842 000
5.4. Kerhotoiminnan tukeminen (enintään)	2 865 000
5.5. Avustukset opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville opetuksen järjestäjille (enintään)	1 300 000
5.6. Avustukset yksityisten opetuksen järjestäjien käyttökustannuksiin (enintään)	2 076 000
6. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 45 §:n mukaiset valtionavustukset	
6.1. Rahoituslain 45 §:n 1 momentin ja saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (1769/2009) mukaisten valtionavustusten maksamiseen	2 200 000
6.2. Rahoituslain 45 §:n 2 momentin mukaiset avustukset saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen (enintään)	75 000
6.3. Rahoituslain 45 §:n 2 momentin mukaiset avustukset vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen sekä heidän muun opetuksensa tukemiseen (enintään)	16 975 000
7. Valtionavustuslain mukaiset valtionavustukset	
7.1. Avustukset muille kuin opetustuntikohtaista valtionosuutta saaville taiteen perusopetuksen järjestäjille (enintään)	150 000
7.2. Saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseen saamelaiden kotiseutualueen kunnissa (enintään)	200 000
8. Kansainvälisiin sopimuksiin perustuvat valtionavustukset	
8.1. Euroopan kemikaaliviraston henkilöstön lasten varhaiskasvatuksen järjestämisen tuki	500 000
8.2. Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisten menojen maksamiseen	300 000
9. Hallituksen kärkihankkeet (Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 44 §:n mukaiset avustukset ja muut menot)	
9.1. Osaaminen ja koulutus: Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan (enintään)	300 000
Valtionavustukset ja hallituksen kärkihankkeet yhteensä	63 586 000
Yhteensä	689 858 000

Varhaiskasvatuspalvelun EU:n kemikaaliviraston henkilöstön lapselle tuottavalla kunnalla on oikeus periä palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kokonaiskustannusten ja perheen maksuosuuden välinen erotus Suomen valtiolta.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt euromäärät yksikköä kohden (ei sis. alv)

Esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksen perusosa	6 518,15 euroa/asukas
Lukiokoulutus	6 070,92 euroa/opiskelija
Taiteen perusopetus	77,14 euroa/opetustunti
Aamu- ja iltapäivätoiminta	26,00 euroa/ohjaustunti

Valtionosuuden mitoituksessa huomioon otettu kuntien rahoitusosuus sisältää 9 006 000 euroa kuntien osuutena lukiokoulutuksesta harjoittelukouluissa ja valtion yleissivistävissä oppilaitoksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikuisten perusopetus, aiemmin TEM:n järjestämä opetus (siirto momentilta 32.30.51)	73
Kertaluontoisten erien nettomuutos valtionavustuksista	-13 650
Kuntien tehtävien vähentäminen (lukio)	-183
Kustannustason muutos 2018 (esi- ja perusopetus)	-5 118
Kustannusten jaon tarkistus 2018 (taiteen perusopetus)	168
Kustannusten jaon tarkistus ja opiskelijamäärämuutos (lukio)	-528
Saamenkielisen varhaiskasvatuksen valtionavustukset (siirto momentilta 29.10.01)	80
Siirron palautus momentilta 29.10.02	700
Suomalaisten oppilaiden määrän kasvu Ruotsin ulkomaankouluissa	110
Suoritemäärän muutos (esi- ja perusopetus)	-20 336
Valtionavustus koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin	15 000
Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsin toisena kielenä -opetuksen ja muun opetuksen tukeminen	2 000
Yhteensä	-21 684

Momentin nimike muutettu.

2018 talousarvio	689 858 000
2017 talousarvio	711 542 000
2016 tilinpäätös	707 829 589

31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 152 833 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille sekä Snellman-korkeakoulu-nimiselle oppilaitokselle

2) enintään 11 461 000 euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavat yksiköt

	enimmäismäärä	yksikkö
Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	1 698 839	opetustunti
Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	241 834	opiskelijaviikko
Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	158 984	opetustunti
Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	52 711	opetustunti

Kansanopistojen valtionosuuteen oikeuttavista laskennallisista opiskelijaviikoista suunnataan enintään 5 440 opiskelijaviikkoa Lehtimäen opisto -nimiselle kansanopistolle ja enintään 4 160 opiskelijaviikkoa Snellman-korkeakoulu -nimiselle vapaan sivistystyön oppilaitokselle. Tunti- tai opiskelijaviikkokiintiön estämättä määrärahaa saa käyttää oikaisupäätöksistä aiheutuvien valtionosuuksien maksamiseen.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) muuttamiseksi siten, että maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli voidaan luoda vapaan sivistystyön toimintana. Vapaan sivistystyön valtionosuuksilla ja valtionavustuksilla mahdollistetaan vapaan sivistystyön strategisten tavoitteiden toteutuminen.

Valtionosuuksien ja -avustusten arvioitu jakautuminen (euroa)

	Valtionosuus	Valtionavustus	Yhteensä
Kansalaisopistot	80 284 000	3 012 000	83 296 000
Kansanopistot	43 343 000	3 322 000	46 665 000
Opintokeskukset	12 771 000	150 000	12 921 000
Kesäyliopistot	4 974 000	50 000	5 024 000
Maahanmuuttajien tarpeisiin vastaavan koulutusmallin luominen		4 927 000	4 927 000
Yhteensä	141 372 000	11 461 000	152 833 000

Määräraha käytetään vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävään järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Valtionavustusten painotuksena on tukea vapaan sivistystyön rakenteellista kehittämistä, laatua ja vaikuttavuutta sekä koulutuspoliittisesti tärkeiden kohderyhmien koulutusmahdollisuuksia. Nuorisotakuun opintoteliavustukset suunnataan nuorten maahanmuuttajien opiskelu- ja kielitaitoa parantavaan koulutukseen. Kansanopistojen valtionavustuksista suunnataan ylimääräisenä opintoteliavustuksena 416 000 euroa Lehtimäen opisto -nimiselle opistolle korvaamaan lainsäädäntömuutoksessa alentunutta valtionosuusprosenttia.

Määrärahan mitoituksessa käytetyt keskimääräiset yksikköhinnat

Kansalaisopistot	83,77 euroa/opetustunti
Kansanopistot	297,48 euroa/opiskelijaviikko
Opintokeskukset	123,58 euroa/opetustunti
Kesäyliopistot	156,94 euroa/opetustunti

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Arvonlisäverollisten suoritelmäärien osuuden muutos	51
Kertalisäyksen poistuminen	-200
Kustannustason tarkistus	1 085
Lehtimäen opiston tukeminen (siirto momentilta 29.10.01)	700
Maahanmuuttajien tarpeisiin vastaavan koulutusmallin luominen (siirto momentilta 32.30.51)	4 927
Yhteensä	6 563

2018 talousarvio	152 833 000
2017 talousarvio	146 270 000
2016 tilinpäätös	157 610 744

51. (29.10.51 ja 52) Valtionavustus järjestöille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 7 263 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 268 000 euroa eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisesti valtionavustuksiin
- 2) 6 019 000 euroa avustusten maksamiseen Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry:lle, Marttaliitto ry:lle ja Käsi- ja taideteollisuusliitto TAITO ry:lle ja niiden edelleen jaettavaksi piiri- tai jäsenjärjestöilleen, Finlands svenska Marthaförbund rf:lle, Sami Duodji ry:lle, järjestöille sivistystyöhön, Karjalan Liitto ry:lle, Sofian kannatusyhdistys ry:lle sekä Kriittiselle korkeakoululle
- 3) 976 000 euroa avustusten maksamiseen kodin ja koulun yhteistyöstä huolehtiville järjestöille, Kehittämiskeskus Opinkirjo ry:lle, koulun vapaan harrastustoiminnan tukemiseen, Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry:lle, Ympäristökasvatuksen seura ry:lle, Kesälukioseura ry:lle, Suomi-koulujen Tuki ry:lle ja Suomi-koulujen toimintaan ja kehittämiseen sekä kotiperuskoulu/hemgrundskola -toimintaan, sekä vaihto-oppilasjärjestöjen ja lukiolaisten tiedeolympiatoiminnan tukemiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Yleissivistävän koulutuksen järjestöille	271 000
Kesälukioseura ry:lle	128 000
Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin ja kotiperuskoulu/hemgrundskola -toiminnan tukemiseen	148 000
Suomi-koulujen toiminnan tukemiseen	429 000
Eräiden naisjärjestöjen valtionavusta annetun lain (663/2007) mukaisiin valtionavustuksiin	268 000
Kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan	1 916 000
Käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toimintaan	2 195 000
Opintokeskusta ylläpitävien järjestöjen sivistys- ja kulttuuritoimintaan	1 117 000
Karjalan Liitolle	131 000
Vapaan sivistystyön keskusjärjestöjen toimintaan ja muiden järjestöjen sivistystoimintaan	499 000
Sofian kannatusyhdistys ry:n ulkosuomalaisten sivistystoimintaan	83 000
Kriittisen korkeakoulun toimintaan	78 000
Yhteensä	7 263 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertalisäysten poistuminen	-330
Yhteensä	-330

Momentin nimike on muutettu.

2018 talousarvio	7 263 000
2017 talousarvio	7 593 000
2016 tilinpäätös	7 839 000

(52.) Valtionavustus vapaan sivistystyön järjestöille (kiinteä määräraha)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan yhdistettäväksi momenttiin 29.10.51.

20. Ammatillinen koulutus

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Ammatillinen koulutus uudistuu vuoden 2018 alusta lukien hallituksen kärkihankkeena toteutettavan toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin linjausten mukaisesti. Reformin toimeenpanoa tuetaan lisärahoituksella, jolla muun muassa digitalisoidaan ammatillisen koulutuksen toimintaprosesseja, ehkäistään keskeyttämistä ja syrjäytymistä sekä rakennetaan yhdessä työelämän kanssa koulutus- ja työelämäpolkuja koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille ja aikuisille.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteeksi asetetaan, että ammatillinen koulutus

- edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä, tukee talouden uudistumista ja parantaa kilpailukykyä, nostaa työllisyysastetta sekä edistää osallisuutta
- vastaa oikea-aikaisesti, osuvasti, ketterästi ja vaikuttavasti työelämän osaamistarpeisiin ja tukee yrityksiä ja julkista sektoria toimintaympäristön muutoksiin sopeutumisessa ja toiminnan uudistamisessa sekä luo edellytyksiä uuden yritystoiminnan syntymiselle ja innovaatiotoiminnalle
- tuottaa yksilöille ammattiosaamista sekä geneerisiä taitoja, joita tarvitaan sekä työelämään siirtymiseksi että siellä pysymiseksi työelämän muuttuessa
- edistää elinikäistä oppimista ja antaa yleinen jatko-opintokelpoisuus ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin
- palvelee sekä nuoria että aikuisia siten, että osaamisen hankkiminen on mahdollista asiakkaan osaamistarpeiden, oppimisvalmiuksien, elämäntilanteen ja urasuunnitelmien kannalta parhaiten soveltuvalla tavalla sekä
- turvaa yksilöiden ja alueiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulutuspalvelujen saatavuudessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteeksi asetetaan, että ammatillisen koulutuksen järjestäjät

- suuntaavat koulutuspalveluitaan työelämän ja yksilöiden tarpeiden mukaisesti
- tehostavat osaamisen tunnistamista ja tunnustamista siten, että yksilölliset opintopolut monipuolistuvat, opintoprosessit tehostuvat ja koulutusajat lyhenevät
- parantavat toimintansa laatua siten, että keskeyttäminen vähenee ja läpäisy tehostuu
- kehittävät ja ottavat käyttöön yksilöllisten opintopolkujen toteuttamista tukevia uusia pedagogisia toimintamalleja ja digitaalisia oppimisratkaisuja, jotka parantavat toiminnan vaikuttavuutta
- uudistavat toimintaprosessejaan sekä purkavat toimintaa jäykistäviä rakenteita ja hallinnollisia raja-aitoja sekä
- kehittävät aktiivisesti järjestäjärakennetta ja keskinäistä työnjakoa toiminta-alueillaan.

Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenne uudistuu siten, että kaikki ammatilliset tutkinnot ovat osaamisperusteisia ja niiden laajuus määritellään osaamispisteinä. Ammatillisen koulutuksen uudistetut tutkinnot tulevat voimaan porrastetusti 1.8.2017, 1.1.2018, 1.8.2018 ja 1.1.2019 lukien. Kun kaikki tutkinnot on uudistettu vuoden 2019 alkuun mennessä, ammatillisia perustutkintoja on 43,

ammattitutkintoja 65 ja erikoisammattitutkintoja 56. Tutkintojen määrä vähenee nykyisestä 351 tutkinnosta 164 tutkintoon, mutta opiskelijan mahdollisuudet yksilöllisiin valintoihin tutkinnon sisällä kasvavat huomattavasti.

Ammatillisessa koulutuksessa siirrytään yhteen näyttöperusteiseen ja osaamisen hankkimistavasta riippumattomaan tapaan suorittaa ammatillinen tutkinto ja otetaan käyttöön yhtenäinen henkilökohtaistamisprosessi, joka soveltuu kaikille ammatillisen koulutuksen asiakkaille.

Työpaikalla tapahtuvaa koulutusta edistetään ottamalla käyttöön koulutussopimus työssäoppimisen tilalle ja lisäämällä oppisopimuskoulutuksen houkuttelevuutta yhdenmukaistamalla sen rahoituksellista asemaa suhteessa muihin koulutusmuotoihin ja kehittämällä sen hallinnollisia menettelyitä nykyistä selkeämmiksi.

Ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan jatkuvan haun kautta joustavasti ympäri vuoden. Keväisin järjestettävä valtakunnallinen yhteishaku säilyy hakuväylänä perusopetuksen päättävillä ja muille vailla toisen asteen tutkintoa olevilla.

Ammatillisen koulutuksen säätely- ja ohjausjärjestelmä uudistuu siten, että koulutuksen järjestäjän kaikkea ammatillista koulutusta säädellään yhdellä järjestämisluvalla. Koulutuksen järjestäjät voivat aiempaa vapaammin päättää koulutustarjontansa kohdentamisesta sekä siitä, millä tavoin ja missä oppimisympäristöissä koulutusta järjestetään. Ohjaus- ja säätelyjärjestelmä muodostuu koulutuksen järjestämisluvista ja vuosittaisista seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perustana olevista suoritepäätöksistä. Järjestämisluvassa määritellään perusrahoituksen opiskelijavuosien vähimmäismäärä, jolla turvataan toiminnan ennakoitavuus. Ammatillisen koulutuksen säätely- ja ohjausprosesseja tehostetaan ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä lisätään ministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisellä sähköisellä päätöksenteko- ja asiointijärjestelmällä.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmästä muodostuu yhtenäinen kokonaisuus. Ammatilliseen koulutukseen kohdennettava valtionrahoitus muuttuu talousarvioperusteiseksi. Kunnilla säilyy omarahoitusosuus ammatillisen koulutuksen rahoituksessa, mutta kuntien rahoitusvastuuta ei jaotella enää ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen välillä. Kuntien rahoitusosuus määrittyy suhteellisenä osuutena talousarvioon otettavasta valtion määrärahasta laissa säädetyn kertoimen avulla, kuitenkin siten että kuntien rahoitusosuus ei ylitä vuoden 2017 tasoa.

Ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoitus jakaantuu laskennalliseen perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoitukseen sekä hakemusten perusteella maksettavaan strategiarahoitukseen. Perusrahoituksen osuus on 50 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 35 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 15 prosenttia laskennallisesta rahoituksesta. Perusrahoitusta maksetaan opiskelijavuosien perusteella, suoritusrahoitusta tutkintojen ja tutkinnon osien perusteella sekä vaikuttavuusrahoitusta työllistymisen, korkeakouluihin jatko-opintoihin siirtymisen ja opiskelija- ja työelämäpalautteen perusteella. Ammatillisen koulutuksen uudessa rahoitusjärjestelmässä painopiste siirtyy suorituksia ja koulutuksen vaikuttavuutta painottavaksi opiskeluun käytetyn ajan laskemisen sijasta.

Uuden rahoitusjärjestelmän käyttöönottoon liittyy siirtymäaika, jonka aikana perusrahoituksen osuus laskee asteittain kohti 50 prosentin osuutta ja suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuudet vastaavasti kasvavat. Vuonna 2018 perusrahoituksen osuus on 95 prosenttia ja suoritusrahoituksen osuus 5 prosenttia laskennallisesta rahoituksesta. Vaikuttavuusrahoitusta maksetaan ensimmäisen kerran vuodesta 2020 lukien.

Toiminnan laajuus

Ammatillisen koulutuksen määrälliset tavoitteet ja niitä kuvaavat indikaattorit määritellään tarkemmin vuoden 2018 aikana uudessa ohjaus-, säätely- ja rahoitusjärjestelmässä käytettävien suoritemäärittelyjen pohjalta ottaen huomioon myös muut reformista aiheutuvat muutokset ammatillisen koulutuksen tilastotiedonkeruissa.

Ammatillisen tutkintokoulutuksen uudet opiskelijat¹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio	arvio
Perustutkintokoulutus	69 393	69 354	71 621	71 700	70 000	70 000
— oppilaitosmuotoinen koulutus	61 545	62 391	65 455	65 500	63 500	63 000
— oppisopimuskoulutus	7 848	6 963	6 166	6 200	6 500	7 000
Ammatti- ja erikoisammatti-						
tutkintokoulutus	26 735	30 926	31 518	31 000	31 000	31 000
— oppilaitosmuotoinen koulutus	16 675	18 238	18 846	18 500	18 500	18 500
— oppisopimuskoulutus	10 060	12 688	12 672	12 500	12 500	12 500

¹ Lähde: Tilastokeskus. Sisältää opetushallinnon alaisen valtionosuusrahoitteisen koulutuksen. Vuoden 2018 luvut eivät vielä sisällä opetushallinnon alaisuuteen siirtyvän työvoimakoulutuksen volyymiarvioita.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneet¹

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio	arvio
Perustutkinnot	46 214	48 754	50 492	51 500	52 500	54 000
— oppilaitosmuotoinen koulutus	42 169	43 732	45 857	47 000	48 500	50 000
— oppisopimuskoulutus	4 045	5 022	4 635	4 500	4 000	4 000
Ammatti- ja						
erikoisammattitutkinnot	15 940	15 908	16 701	18 500	19 000	20 000
— oppilaitosmuotoinen koulutus	7 152	8 505	9 317	10 000	10 500	11 000
— oppisopimuskoulutus	8 788	7 403	7 384	8 500	8 500	9 000

¹ Lähde: Tilastokeskus. Sisältää opetushallinnon alaisen valtionosuusrahoitteisen koulutuksen. Vuoden 2018 luvut eivät vielä sisällä opetushallinnon alaisuuteen siirtyvän työvoimakoulutuksen volyymiarvioita.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien lukumäärät¹

	2015	2016	2017	2018
	toteutuma	toteutuma	toteutuma	arvio
Ammatillisen koulutuksen järjestäjät yhteensä	185	176	166	161
— sekä perus- että lisäkoulutuksen järjestäjät	117	113	106	101
— pelkän peruskoulutuksen järjestäjät	13	13	13	13
— pelkän lisäkoulutuksen järjestäjät	55	50	47	47

¹⁾ Kalenterivuoden alun tilanne.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien lukumäärät omistajatyypin mukaan¹

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 toteutuma	2018 arvio
Kaikki järjestäjät yhteensä	185	176	166	161
— kuntajärjestäjät	10	9	9	9
— kuntayhtymäjärjestäjät	35	35	35	33
— yksityiset järjestäjät	139	131	121	118
— valtio koulutuksen järjestäjänä	1	1	1	1

¹⁾ Kalenterivuoden alun tilanne.

01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 921 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen kansainvälistämiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja tietoverkkojen rakentamiseen sekä tieto- ja viestintätekniiikan käyttöön opetuksessa ja opiskelussa, maahanmuuttajien tukiopetukseen, ammatilliseen lisäkoulutukseen, työnantajille maksettaviin koulutuskorvauksiin ja EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 2) enintään 2 400 000 euroa Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentamiseen.

Selvitysosa: Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus tuottaa merenkulkuelinkeinon, viranomaisten ja vesillä liikkuvien kansalaisten turvallisuustasoa parantavaa ja ylläpitävää sekä ympäristöönnettomuuksia ehkäisevää turvallisuuskoulutusta pelastautumiskoulutusyksikössä Lohjalla ja palokoulutusyksikössä Upinniemiessä. Tavoitteena on, että vuonna 2018 Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus kouluttaa yhteensä 4 100 henkilöä.

Saamelaisalueen koulutuskeskuksen tehtävänä on lisätä saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisalueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja saamen kieltä. Koulutuskeskuksen erityistehtävänä on palvella Euroopan unionin ainutta alkuperäiskansaa. Vuonna 2018 koulutuskeskuksen ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä on noin 140 ja ammatillisessa lisäkoulutuksessa toteutetaan noin 3 200 opiskelijatyöpäivää. Saamen kielen ja kulttuurin lukuvuosikoulutuksessa toteutetaan noin 7 200 opiskelijatyöpäivää ja kurssitoiminnassa 4 000 opiskelijatyöpäivää.

Henkilötyövuodet

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 tavoite
Saamelaisalueen koulutuskeskus	69,0	65,0	69	69
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus	24,3	25,8	26	26
Yhteensä	93,3	90,8	95	95

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)	liiketaloudellisen	toiminnan	
	2016 toteutuma	2017 arvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	2 092	1 000	1 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	3 002	2 910	3 000
— osuus yhteiskustannuksista	1 035	900	950
Kustannukset yhteensä	4 037	3 810	3 950
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 945	-2 810	-2 950
Kustannusvastaavuus, %	52	26	25
Hintatuki	1 550	2 400	2 400
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen, %	90	89	86

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Saamelaisalueen koulutuskeskus	4 633 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen hintatuki	2 400 000
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskuksen muut menot	888 000
Yhteensä	7 921 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	10 066	10 525	9 381
Bruttotulot	2 927	2 550	1 460
Nettomenot	7 139	7 975	7 921
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	729		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 761		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkaliukumasäästö	-5
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-41
Työajan pidentäminen (Kiky)	-4
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-6
Vuokrien indeksikorotus	7
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-3
Yhteensä	-54

2018 talousarvio	7 921 000
2017 talousarvio	7 975 000
2016 tilinpäätös	8 171 000

21. Ammatillisen koulutuksen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 26 737 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ammatillisen koulutuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien suunnittelu-, käynnistämisen- ja toimintamenojen sekä avustusten maksamiseen
- 2) ammatillisen koulutuksen yhteisten tietoteknisten palvelujen rahoittamiseen, toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien sekä muiden ammatillisen koulutuksen yhteisten menojen rahoittamiseen
- 3) ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa tukevien hankkeiden menojen ja avustusten maksamiseen
- 4) Örebron kuulovammaisten oppilaitoksen suomalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kustannusten kattamiseen
- 5) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 6) enintään seitsemää henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Kehittämistoimilla tuetaan erityisesti ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa, edistetään reformin tavoitteiden toteuttamista, kehitetään ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimintaa sekä tuetaan uusien toimintaprosessien ja oppimisympäristöjen käyttöönottoa. Tarkoitukseen kohdennettavat avustukset myönnetään pääosin verkostohankkeille, joissa on mukana useita koulutuksen järjestäjiä.

Ammatillisen koulutuksen säätely- ja ohjausprosesseja tehostetaan ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä lisätään opetus- ja kulttuuriministeriön ja koulutuksen järjestäjien välisellä uudella sähköisellä

päätöksenteko- ja asiointijärjestelmällä sekä muilla opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteisillä tietoteknisillä palveluilla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Reformin toimeenpanon tukeminen	15 000
Työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja eri järjestämismuotoja yhdistävien koulutusratkaisujen lisärahoituksen poistuminen (HO 2015)	-4 000
Valtionavustuslain perusteella maksettavien avustusten siirto momentilta 29.20.30	7 226
Yhteensä	18 226

Momentin nimike on muutettu ja momentin määräraha on muutettu kolmevuotiseksi siirtomäärärahaksi.

2018 talousarvio	26 737 000
2017 talousarvio	8 511 000
2016 tilinpäätös	8 729 710

30. Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 758 871 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) 738 644 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisena rahoituksena ammatillisen koulutuksen perus- ja suoritusrahoitukseen ja edellä mainitun lain 44 §:n 1 momentin mukaisena valtionavustuksena myönnettävään strategiarahoitukseen ammatillisen koulutuksen järjestäjille

2) edellä mainitun lain 32 i §:ssä tarkoitettuna korvauksena yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille koulutuspalveluihin sekä muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin sisältyvistä arvonlisäveroista aiheutuviin kustannuksiin

3) edellä mainitun lain 32 i §:ssä tarkoitettuna korvauksena yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille kunnan tai kuntayhtymän ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaiseen toimintaan luovuttaman kiinteistön ja käyttöomaisuuden osalta suoritettavista arvonlisäveroista aiheutuviin kustannuksiin.

Kohdassa 1 tarkoitettu ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksen osuus on enintään kaksi prosenttia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 9 §:n mukaisesta ammatillisen koulutuksen määrärahasta.

Ammatillisen koulutuksen tavoitteellinen opiskelijavuosien määrä on enintään 176 000 opiskelijavuotta, mistä työvoimakoulutuksena järjestettävään koulutukseen kohdennettava tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä on vähintään 5 000 opiskelijavuotta.

Selvitysosa: Ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksen osuus lasketaan ammatillisen koulutuksen määrärahadesta, joka muodostuu momentin määrärahadesta sekä kuntien rahoitusosuudesta lukuun ottamatta yksityisille koulutuksen järjestäjille maksettavia arvonlisäverokompensatioita.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammatillisen koulutuksen määräraha yhteensä (ei sisällä alv-kompensatioita)	1 694 181 000
— Laskennallisen rahoituksen osuus yhteensä	1 660 297 000
* josta perusrahoituksen osuus (95 %)	1 577 282 000
* josta suoritusrahoituksen osuus (5 %)	83 015 000
— Strategiarahoituksen osuus (enintään)	33 884 000
Kuntien rahoitusosuus	-955 537 000
Arvonlisäverokompensatiot yhteensä	20 227 000
— Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 § ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yksityisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille aiheutuneista kustannuksista	19 227 000
— Yksityiselle koulutuksen järjestäjälle korvattava kunnan tai kuntayhtymän luovuttaman kiinteistön ja käyttöomaisuuden osalta suoritettava arvonlisävero	1 000 000
Yhteensä	758 871 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opiskelijavalintapalvelut (siirron palautus momentilta 29.01.02)	15
Oppisopimuskoulutuksen lisärahoituksen poistuminen (HO 2015)	-14 700
Työvoimakoulutuksena järjestettävän ammatillisen koulutuksen asteittainen siirto OKM:n hallinnonalalle (siirto momentilta 32.30.51)	50 700
Valtionavustuslain perusteella maksettavat avustukset (siirto momentille 29.20.21)	-7 226
Yksityisille koulutuksen järjestäjille maksettavien arvonlisäverojen siirtyminen kokonaan valtionosuudesta maksettavaksi (siirto kuntien rahoitusosuudesta)	8 667
Yhteensä	37 456

Momentin nimike on muutettu.

2018 talousarvio	758 871 000
2017 talousarvio	721 415 000
2016 tilinpäätös	717 763 091

33. Nuorten aikuisten osaamisohjelma (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 5 048 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 45 a §:n 2 momentin mukaiseen toimintaan

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

2) enintään 5 048 000 euroa valtionavustuksina ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavaan tutkintokoulutukseen, näyttöjen järjestämiseen sekä tuki-, ohjaus- ja neuvontapalveluihin.

Määrärahaa voidaan käyttää tutkinnon osien suorittamiseen.

Selvitysosa: Nuorten aikuisten osaamisohjelma päättyy vuonna 2018. Määrärahaa käytetään ohjelmaan osallistuneiden henkilöiden koulutusten loppuunsaattamiseen. Uusi laki ammatillisesta koulutuksesta tulee voimaan 1.1.2018. Ennen lain voimaantuloa tutkinnon suorittamisen aloittaneet opiskelijat voivat suorittaa tutkinnon loppuun kumottujen lakien nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti tai siirtyä suorittamaan tutkintoa uuden lain nojalla määrättyjen tutkinnon perusteiden mukaisesti.

Määrärahan arviotu käyttö (euroa)

Valtionavustus oppilaitosmuotoisen koulutuksen kustannuksiin sekä tuki-, ohjaus- ja neuvontapalveluihin	5 048 000
Yhteensä	5 048 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Määräaikaisen ohjelman asteittainen päättyminen	-20 093
Yhteensä	-20 093

2018 talousarvio	5 048 000
2017 talousarvio	25 141 000
2016 tilinpäätös	33 331 198

40. Korkeakouluopetus ja tutkimus

Valtuus

Suomen Akatemian momenteilta 29.40.51 ja 29.40.53 rahoitettaviin tutkimushankkeisiin ja Akatemian rahoittamaan tutkimuksen edistämiseen saa vuonna 2018 hyväksyä sitoumuksia 343 328 000 euron arvosta. Valtuudesta vähintään 25 000 000 euroa on tarkoitettu lippulaivahankkeisiin, vähintään 10 000 000 euroa kansainvälisen tason tutkimusinfrastruktuurien vahvistamiseen, vähintään 10 000 000 euroa on tarkoitettu tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelman (ICT) toteuttamiseen ja 50 000 000 euroa yliopistojen profiloitumisen vahvistamiseen. Lisäksi mikäli vuoden 2017 myöntämisvaltuutta on jäänyt käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta hyväksyä sitoumuksia vuonna 2018.

Tieteellisten seurain valtuuskunnalle voidaan edelleen luovuttaa tilat vastikkeetta.

Selvitysosa:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Yliopistot ja ammattikorkeakoulut edistävät toiminnallaan suomalaisen yhteiskunnan kilpailukykyä, hyvinvointia ja sivistystä sekä kestävää kehitystä. Toiminta on korkealaatuista, kansainvälistä, vaikuttavaa, eettistä ja tukee yhdenvertaisen ja kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan kehitystä.

— Suomen tieteen kansainvälinen taso, tieto- ja osaamis pohja vahvistuvat sekä kansantalouden innovaatiokapasiteetti kasvaa.

— Tuetaan ennakointien pohjalta yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän uudistumista sekä turvataan korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus.

— Korkeakoulutuksen ja korkeakoulututkintojen rakenteita ja sisältöjä kehitetään määrällisesti ja laadullisesti paremmin yhteiskunnan ja työelämän muuttuvia tarpeita vastaavaksi. Opintoprosesseja ja joustavia opiskelumahdollisuuksia kehitetään siten, että työurat pitenevät ja työurien aikainen osaamisen kehittäminen mahdollistuu.

— Edistetään tutkimusaineistojen, tutkimustulosten ja osaamisen laajaa hyödyntämistä ja avoimuutta, mukaan lukien kaupallistaminen.

— Edistetään monitieteistä, ratkaisukeskeistä ja päätöksentekoa tukevaa tutkimusta.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Korkeakoululaitos muodostuu korkeatasoisista, vahvuusalueilleen profiloituneista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Näiden osaaminen täydentää toisiaan siten, että yhteiskunnan ja työelämän erilaisiin tarpeisiin vastataan.

Korkeakoulut järjestävät toimintansa taloudellisesti, tuottavasti ja tehokkaasti. Korkeakoulut jatkavat alakohtaista ja alojen välistä toiminnallista ja rakenteellista kehittämistä osaamisen kokoamiseksi ja epätarkoituksenmukaisten päällekkäisyyksien purkamiseksi. Korkeakoulut profiloituvat, selkeyttävät ja tiivistävät yhteistyötä ja työnjakoa niin keskenään kuin tutkimuslaitosten kanssa. Korkeakoulut keskittävät voimavaroja harvempiin, vaikuttavampiin ja taloudelliselta kantokyvyltään vahvempiin toiminnallisiin yksiköihin. Tämä edellyttää myös poisvalintojen toteuttamista. Korkeakoulut vahvistavat osaamisellaan eri toimijoita yhdistäviä alue- ja alakohtaisia innovaatio- ja osaamiskeskittymiä. Korkeakoulut kehittävät tutkimuslaitosten sekä muun työ- ja elinkeinoelämän kanssa pitkäjänteisesti yhteisiä tutkimusympäristöjä, joilla on edellytykset menestyä kansainvälisessä ja monitieteisessä toimintaympäristössä. Korkeakoulut tukevat uusia lupaavia tutkimusaloja sekä kansainvälisen huipun tuntumassa kehittyviä tutkimussuuntia. Korkeakoulut vahvistavat vaikuttavuuttaan erityisesti lisäämällä osaamisen ja tutkimustulosten laajempaa hyödyntämistä, kaupallistamista, osaamisen vientiä, elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia sekä yrittäjyysvalmiuksia ja -edellytyksiä. Korkeakoulut avaavat laajasti tutkimuksen tuloksia ja kehittävät aktiivisesti uusia toimintamalleja osaamisen siirtämiseksi yhteiskuntaan.

Korkeakoulut nostavat koulutuksen laatua uudistamalla koulutussisältöjä, opetusmenetelmiä, oppimisympäristöjä ja opettajien osaamista sekä lisäämällä yhteistyötä. Korkeakoulut hyödyntävät digitalisaation tuomia mahdollisuuksia täysimääräisesti. Korkeakoulut kehittävät opiskelijavalintoja, joustavia opiskelumahdollisuuksia, aiemmin hankitun osaamisen hyväksilukumenettelyjä ja tutkintoja niin, että kansallinen ja kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy ja työurat pitenevät. Korkeakoulut tukevat mahdollisuuksien tasa-arvoa ja edistävät tutkintojen suorittamista tavoiteajassa kaikilla

tutkintotasoilla. Korkeakoulut monipuolistavat opiskelijoiden ohjausta ja lisäävät yhteistyötä työelämän kanssa.

Korkeakoulut kehittävät toimintaansa siten, että ne ovat tasa-arvoisia, esteettömiä, monikulttuurisia ja vetovoimaisia työ- ja oppimisympäristöjä.

Tiedepoliittisin instrumentein edistetään vahvojen ja verkottuneiden tutkimus- ja osaamiskeskittymien muodostumista, kansainvälistymistä ja kytkeytymistä EU:n ja globaaleihin tutkimus- ja osaamisverkostoihin. Tutkimusrahoituksella vahvistetaan huippututkimuksen edellytyksiä ja tutkimusinfrastruktuureja sekä kansallisia vahvuuksia tukevaa ja synnyttävää tutkimusta ja innovaatiotoimintaa. Tutkimuslaitosten ja -rahoituksen kokonaisuudistuksen puitteissa tehostetaan korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyötä ja sen vaikuttavuutta sekä suunnataan voimavaroja uudelleen yhteiskunnan muuttuneiden tarpeiden mukaisesti.

Edistetään tutkimuksen media- ja kansalaisnäkyvyyttä, tiedekasvatusta sekä tutkimustulosten hyödyntämistä elinkeinoelämän kehittämisessä ja julkisessa päätöksenteossa.

Tutkimustoiminnan ja tietoyhteiskunnan kehittäminen turvataan korkeatasoisilla tukipalveluilla ja tutkimuksen tietohuollolla. Tutkimusaineistojen avointa saatavuutta parannetaan. Avointa tieteellistä julkaisuutoimintaa sekä aineistojen haettavuutta ja pitkäaikaissäilyttämistä edistetään hallinnonalojen välisenä yhteistyönä.

Tutkimuksen vaikuttavuus

	2012	2013	2014	2015	2016 arvio	2017 arvio	2018 arvio
T&K-menojen BKT-osuus (%)	3,42	3,29	3,17	2,90	2,81	2,81	2,81
Tutkimushenkilöstön osuus työllisistä (%)	2,40	2,33	2,31	2,24	2,25	2,30	2,30

Tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (milj. euroa)

Vuosi	Myöntämisvaltuus							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
2009	258,5	0,9						
2010	369,1	1,6						
2011	316,1	2,8	0					
2012	282,4	9,8	2,6					
2013	302,6	39,6	11,5	2,4				
2014	280,0	68,4	40,7	14,8	2,2			
2015	318,8	78,0	84,4	51,8	13,2	2,6		
2016	338,4	72,8	100,2	84,1	54,8	10,7	2,6	
2017	348,3	29,9	74,9	83,1	89,8	62,0	8,6	
2018	343,3		27,8	73,9	80,9	89,9	62,4	8,4
Yhteensä	303,8	342,1	310,1	240,9	165,2	73,6	8,4	

Myöntämisvaltuuden muutoksessa on otettu lisäyksenä huomioon 25 000 000 euroa lippulaivahankkeisiin ja vähennyksenä huomioon 30 000 000 euroa kertaluonteisesta nuorten tutkijoiden tieteen edistämisestä, 2 000 euroa palkkaliukumasäästönä, 1 000 euroa tasomuutoksena ja 2 000 euroa kilpailukykysovimuksen johdosta.

01. Suomen Akatemian toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 11 623 000 euroa.

Selvitysosa: Suomen Akatemia on tieteellisen tutkimuksen keskeinen rahoittaja Suomessa ja aktiivinen toimija kansallisessa ja kansainvälisessä tiede- ja innovaatiopolitiikassa. Akatemia kohottaa kilpailulla tutkimusrahoituksellaan ja tiedepoliittisella toiminnallaan tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä tukee vahvasti tieteen uudistumista. Suomen Akatemian yhteydessä toimii strategisen tutkimuksen neuvosto, jonka hallinnolliset palvelut tuottaa Akatemian hallintovirasto.

Toiminnallinen tuloksellisuus

— Akatemia vahvistaa tutkimusrahoituksellaan tutkimuksen laatua, vaikuttavuutta ja tieteen uudistumista. Akatemia kehittää rahoitusmuotojaan, tarkistaa arviointikriteerejä sekä edistää tasa-arvoa ja vastuullista tutkimusta, ottaen huomioon kansainvälisyyden ja tutkijoiden liikkuvuuden sekä jatkaen rahoitusyhteistyötä suomalaisten ja ulkomaisten yhteistyökumppaneiden kanssa

— Akatemia tuottaa ministeriöille, korkeakouluille, tutkimuslaitoksille ja muille tahoille tiedepoliittisen päätöksenteon käyttöön laadukasta ja monipuolista tietoon perustuvaa materiaalia ja analyysejä Suomessa tehtävästä tutkimuksesta ja suomalaisista tutkimusorganisaatioista

— Akatemia edellyttää tutkimusaineistojen ja -menetelmien sekä tutkimustulosten saatavuutta avoimen tieteen periaatteiden mukaisesti Akatemian rahoittamissa hankkeissa

— Akatemia toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset kuten digitalisaation ja valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

Henkisten voimavarojen hallinta

— Suomen Akatemia kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi sekä oikein kohdentuva Akatemian strategian mukainen osaamisen hyödyntäminen.

Tunnuslukuja	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Akatemian yhteistyökyky (sidosryhmäkysely, max 4)	-	3,06	-	3,10
Tieteen tila -katsaus (kahden vuoden välein)	aloitettu	valmistunut	aloitettu	valmistunut
Rahoitettujen tutkimushankkeiden tuottaman datan avaaminen (%)	-	-	<25	<25
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Rahoitustoiminta, käsitellyt hakemukset (lkm) ¹	4 268	4 909	4 100	4 100
Avoin tiede (OA-julkaisujen) osuus Akatemian rahoittamissa hankkeissa (%)	25	31	45	50
Rahoitustoiminnan kustannusten osuus myönnetystä rahoituksesta (%)	2,3	2,6	<3,5	<3,5
Akatemiahankkeiden käsittelykustannus (euroa/hakemus)	1 544	1 356	1 500	1 500
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyysindeksi (VMbaro)	-	3,59	3,65	3,65
Henkilötyövuodet	138,4	141,5	140	139

¹ Vuoden 2015 luku ei sisällä syksyllä 2014 toimintansa aloittaneen strategisen tutkimuksen neuvoston käsittelemiä hakemuksia.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Suomen Akatemian tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momenttien 29.40.22, 29.40.51, 29.40.53, 29.40.54 ja 29.40.66 määrärahoja.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen Suomen Akatemian suoritteista perittävistä maksuista (1410/2015).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	13 001	12 291	11 833
Bruttotulot	600	210	210
Nettomenot	12 401	12 081	11 623
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 710		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 130		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-80
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-32
Palkkaliukumasäästö	-8
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-56
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-250
Työajan pidentäminen (Kiky)	-9
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-14
Vuokrien indeksikorotus	3
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-4
Tasomuutos	-4
Yhteensä	-458

2018 talousarvio	11 623 000
2017 talousarvio	12 081 000
2016 tilinpäätös	12 821 000

02. Kansallisarkiston toimintameno (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 909 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Kansallisarkiston kansainvälisen yhteistyön edellyttämien järjestöjen ja ohjelmien jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen

2) EU:n hyväksymien hankkeiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Kansallisarkisto on asiantuntija- ja palveluorganisaatio sekä humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen infrastruktuuri, jonka toiminnan tavoitteena on, että yhteiskunnan ja yksilön kannalta merkittävä arkistoaines säilyy suppeassa ja käyttökelpoisessa muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä asiakaslähtöisesti. Kansallisarkiston tehtävänä on varmistaa kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen säilyminen ja niiden käytettävyys, tukea tutkimusta ja tiedon avoimuutta, sekä kehittää arkistointia edistäen digitaalisuutta.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Kansallisarkisto digitoi ja edistää digitaalisen asiakirjatiedon uudelleenkäyttöä resurssiensa puitteissa
- Kansallisarkisto toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti keskittyen ydintehtäviinsä ja ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

Henkisten voimavarojen hallinta

- Kansallisarkisto kehittää työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja -hyvinvointi sekä oikein kohdentuva osaaminen.

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen arkistolaitoksen suoritteiden maksuista (1281/2016).

Tunnuslukuja	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus				
Arkistoaineiston kokonaismäärä (hyllymetriä)	213 424	217 368	219 000	219 000
Digitoidun aineiston kokonaismäärä (kuvausyksikköä)	38 500 000	47 002 265	60 000 000	62 000 000
Toiminnallinen tuloksellisuus				
Tutkijasalikäynnit	33 426	32 388	32 000	31 000
Toimitetut tietopyyntötilaukset (kpl)	22 434	24 064	23 000	24 000
Verkkokäyttö (käyntikerrat)	585 225 ¹	1 254 704	1 600 00	1 700 000
Viranomaisarkistot (hm/v)	4 915	3 471	2 500	1 100
Digitoidut aineistot (hm/vuosi)	1 300	378	1 000	250 ²
Henkisten voimavarojen hallinta				
Työtyytyväisyys (vm baro indeksi)	3,5	3,4	3,7	3,7
Henkilötyövuodet	220,5	236,25	210	205

¹⁾ Tiedot puolelta vuodelta teknisistä syistä.

²⁾ Mahdollinen keskeytys uuden prosessin valmistelun vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	20 930	18 550	17 609
Bruttotulot	2 269	700	700
Nettomenot	18 661	17 850	16 909
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 255		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	639		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Uuden keskusarkiston muuton valmistelu, varustaminen ja aineistohallintajärjestelmän käyttöönotto			-470
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)			-17
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)			-7
Omakustannuseriaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa			-171
Palkkaliukumasäästö			-78
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)			-5
Toimintamenojen tuottavuussäästö			-94
Toimintameno säästö (HO 2015)			-110
Työajan pidentäminen (Kiky)			-11
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)			-18
Vuokrien indeksikorotus			20
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö			-6
Tasomuutos			26
Yhteensä			-941

2018 talousarvio	16 909 000
2017 talousarvio	17 850 000
2016 tilinpäätös	18 045 000

03. Kotimaisten kielten keskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 107 000 euroa.

Selvitysosa: Kotimaisten kielten keskus asiantuntija- ja palveluorganisaationa lisää toiminnallaan tietoa kotimaisista kielistä ja edistää suomen ja ruotsin kielen säilymistä ja kehittämistä tuottaen palveluja, kuten neuvontaa, kielenhuoltoa ja sanakirjoja. Keskus koordinoi saamen kielten, viittomakielten ja romanikielen huoltoa, ja tarjoaa palveluitaan ja aineistoaan avoimesti verkossa edistäen tiedon avoimuutta ja digitalisaatiota osana tutkimuksen infrastruktuureja. Keskus luo edellytyksiä maahanmuuttajien kotoutumiselle laatimalla suomi-somali sanakirjan ja suomi-kurdin kielet -sanakirjoja.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Tunnuslukuja	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Julkaisujen määrä (sivua)	4 203	4 998	3 000	3 500
Kielineuvonta (vastauksia), kpl	6 698	6 758	5 500	6 000
Sähköiset aineistot ¹⁾	70 500	119 822	185 000	190 000
Työtyytyväisyys (VM baro indeksi)	3,25	3,51	3,4	3,4
Henkilötyövuodet	76,7	78,9	77	77

¹⁾ Aineiston määrän ja jalostusasteen kehittyminen kumulatiivisesti.

Kotimaisten kielten keskuksen tulostavoitteiden toteuttamiseen käytetään myös momentin 29.40.53 määrärahoja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	2 035	1 645	1 557
Bruttotulot	583	500	450
Nettomenot	1 452	1 145	1 107
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 277		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 085		

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen Kotimaisten kielten keskuksen suoritteiden maksuista (1209/2016).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-3
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-2
Palkkaliukumasäästö	-6
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-6
Toimintameno säästö (HO 2015)	-20
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-1
Vuokrien indeksikorotus	1
Tasomuutos	-1
Yhteensä	-38

2018 talousarvio	1 107 000
2017 talousarvio	1 145 000
2016 tilinpäätös	1 260 000

04. Varastokirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 649 000 euroa.

Selvitysosa: Varastokirjasto vähentää toiminnallaan yleisten ja tieteellisten kirjastojen kokoelmatarvetta ja varmistaa, että hankittu kirjallisuus säilyy tiedontarvitsijoiden käytössä. Varastokirjaston toiminta tukee avoimen tieteen edistämistä ja osaamisen kehittämistä yhteiskunnassa osana tutkimuksen infrastruktuureja. Varastokirjasto toimii laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti ottaen huomioon valtiontalouden toiminnalle asettamat reunaehdot.

Tunnuslukuja	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2017 tavoite	2018 tavoite
Vastaanotetun aineiston määrä (hm)/v	4 786	3 465	4 500	4 500
Tilausten määrä (kpl)/v	90 841	102 191	105 000	115 000
Työtyytyväisyys (VM baro indeksi)	3,4	3,62	3,5	3,5
Henkilötyövuodet	22,1	18,6	19	19

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	1 749	1 685	1 653
Bruttotulot	3	4	4
Nettomenot	1 746	1 681	1 649
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	51		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	38		

Tulot maksullisesta palvelutoiminnasta perustuvat opetusministeriön asetukseen Varastokirjaston suoritteista perittävistä maksuista (1346/2006).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-2
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-1
Palkkaliukumäsäästö	-6
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-10
Toimintamenoäsäästö (HO 2015)	-10
Työajan pidentäminen (Kiky)	-1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-1
Vuokrien indeksikorotus	2
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-1
Tasomuutos	-2
Yhteensä	-32

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

2018 talousarvio	1 649 000
2017 talousarvio	1 681 000
2016 tilinpäätös	1 733 000

20. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 129 821 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ammattikorkeakouluja, yliopistoja ja tiedelaitoksia koskevan tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminnan menojen ja avustusten maksamiseen, Opetushallituksen kanssa erikseen sovittaviin korkeakoulujen kansainvälistymistä edistäviin apurahoihin ja Saamelaisen korkeakoulun pohjoismaisen tutkimustoiminnan kansallisen rahoitusosuuden maksamiseen
- 2) korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tieteen yhteisten tietoteknisten palvelujen ja tietoverkon rahoittamiseen, korkeakoulujen ja tieteen toiminnan seurannan ja ohjauksen tietojärjestelmien sekä muiden vastaavien yhteisten menojen keskitettyyn rahoittamiseen
- 3) EU:n hyväksymien muiden kuin rakennerahastoista rahoitettavien tutkimus- ja koulutushankkeiden maksamiseen
- 4) enintään 186 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin
- 5) enintään 20 000 000 euroa avustuksina korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määräaikaiseen lisäykseen ja varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kehittämiseen
- 6) enintään 45 700 000 euroa korkeakouluopetuksen kehittämisestä, digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistamisesta ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 7) enintään 23 100 000 euroa opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistamisesta sekä digipedagogisen täydennyskoulutusohjelman toteuttamisesta ja kunnille täydennyskoulutuksen hankinnasta sekä opetushenkilöstön erikoistumiskoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen
- 8) enintään 6 300 000 euroa positiivisen rakennemuutoksen korkeakoulutettujen osaajatarpeisiin vastaamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Valtuus

Opetus- ja kulttuuriministeriö saa tehdä CSC – Tieteellinen laskenta Oy:n kanssa datalähtöisen tutkimuksen kehittämisohjelman laskenta- ja tallennuskapasiteettihankintoihin liittyvän ostopalvelujen puitesopimuksen siten, että siitä aiheutuu valtiolle menoja vuonna 2018 enintään 12 000 000 euroa, vuonna 2019 enintään 9 000 000 euroa, vuonna 2020 enintään 9 000 000 euroa ja vuonna 2021 enintään 3 000 000 euroa.

Selvitysosa: Kehittämistoimilla tuetaan erityisesti korkeakoulu- ja tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä ja uudistamista. Tavoitteena on korkeakoulujen ja tieteen yhteisillä tai yhtenäisillä tietoteknisillä palveluilla kohottaa tukitoimintojen palvelutasoa, alentaa kustannuksia ja edistää sähköistä asiointia. Vuosien 2017—2021 aikana toteutetaan datalähtöisen tutkimuksen kehittämisohjelma tieteen laadun, osaamisen kasvun ja tieteen kilpailukyvyn parantamiseksi sekä digitalisaation hyötyjen saavuttamiseksi. Korkeakouluopintoihin sijoittumisen nopeuttamiseksi korkeakoulutuksen aloituspaikkoja on lisätty määräaikaisesti yhteensä noin 3 000 vuosina 2014—2015. Kehittämistoimilla edistetään myös opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen uudistamista, opettajien ja opettajankouluttajien ammatillisen osaamisen kehittämistä sekä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kehittämistä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Tutkimus-, arviointi-, selvitys- ja kehittämistoiminta	6 721 000
Korkeakoulujen ja tieteen yhteiset tietotekniset palvelut ja tietoverkko	28 000 000
Korkeakoulutuksen aloituspaikkojen määräaikainen lisäys ja varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kehittäminen (enintään)	20 000 000
Kärkihankkeen Opettajien osaamisloikka opettajankoulutuksella rahoitukseen (enintään)	23 100 000
Positiivisen rakennemuutoksen korkeakoulutettujen osaaajatarpeisiin vastaaminen	3 300 000
Korkeakouluopetuksen kehittämiseksi, digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistamiseksi ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamiseksi (enintään)	45 700 000
Yhteensä	129 821 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Datalähtöisen tutkimuksen kehittämisohjelma	12 000
Kertaluonteiset lisäykset	-3 000
Korkeakouluopetuksen kehittäminen, digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistaminen ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantaminen	15 800
Mekaanisen puurakentamisen ammattikorkeakoulutus	240
Osaaminen ja koulutus: Opettajien osaamisloikka opettajankoulutuksella	1 500
Toimintamallin kehittäminen Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyöhön Lounais-Suomessa	3 000
Työvoimakoulutuksena järjestettävän korkeakoulutuksen asteittainen siirto OKM:n hallinnonalalle (siirto momentilta 32.30.51)	3 300
Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kehittäminen	5 000
Yhteensä	37 840

2018 talousarvio	129 821 000
2017 talousarvio	91 981 000
2016 tilinpäätös	55 712 700

22. Tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoitus (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tutkimusinfrastruktuurihankkeista aiheutuvien palkkaus- ym. menojen ja valtionavustusten maksamiseen
- 2) tutkimusinfrastruktuurihankkeiden kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta ja kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) arvioinneista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Rahoituksella vahvistetaan tutkimuksen infrastruktuureja ja edistetään kansallista infrastruktuuripolitiikkaa. Rahoituksen suuntaamisessa otetaan huomioon tutkimusinfrastruktuurien tiekartta vuosille 2014—2020, jossa on tunnistettu Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti keskeisimmät tutkimusinfrastruktuurit.

2018 talousarvio	8 500 000
2017 talousarvio	8 500 000
2016 tilinpäätös	8 500 000

50. Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 767 428 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistoille yliopistolain (558/2009) mukaisena rahoituksena:

- 1) 1 561 269 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoitukseen
- 2) 155 839 000 euroa korvausta yliopistoille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin
- 3) 23 320 000 euroa Aalto-yliopistolle toiminnan lisärahoitukseen
- 4) 27 000 000 euroa muiden kuin Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitukseen.

Selvitysosa: Yliopistojen valtionrahoitus määräytyy yliopistolain (558/2009) 49 §:n, yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) ja yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen (331/2016) perusteella. Aiemmin toteutetun yliopistolain väliaikaisen muutoksen seurauksena sitä, mitä lain 49 §:n 2 momentissa säädetään ei sovelleta vuosina 2016—2019 yliopistoindeksin vaikutuksen huomioon ottamisen osalta.

Perusrahoitusta kohdennetaan yliopistoille laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laajuus, laatu ja vaikuttavuus (72 %) sekä muiden koulutuksen ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella (28 %). Toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella määräytyvä rahoitusosio jakaantuu koulutuksen osuuteen, joka on 39 prosenttia koko perusrahoituksesta ja tutkimuksen osuuteen, joka on 33 prosenttia koko perusrahoituksesta. Valtion rahoituksella

kannustetaan yliopistoja profiloitumisen ja jatkuvan laadun parantamisen ohella tuottavaan ja taloudelliseen toimintaan.

Yliopistojen rahoitusmalli korostaa laatua, vaikuttavuutta, tuloksellisuutta ja kansainvälistymistä. Valtion rahoitusta kohdennetaan erityisesti suoritettujen tutkintojen ja opintopisteiden sekä tieteellisten julkaisujen ja kilpaillun tutkimusrahoituksen perusteella. Kansainvälistyminen otetaan huomioon useamman kriteerin kautta. Muut koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet ottavat huomioon yliopistojen valtakunnalliset tehtävät, alakohtaisuuden, harjoittelukoulut ja Kansalliskirjaston toiminnan. Tähän kokonaisuuteen liittyy myös strategiaperusteinen rahoitus, joka perustuu yliopistojen strategiatyöhön ja sen keskeisiin painopisteisiin sekä yliopistojen profiloitumiseen. Rahoitusosuuden kohdentamisessa otetaan huomioon työelämään siirtymisen nopeuttaminen, tutkimus- ja oppimisympäristöjen kehittäminen, osaamisen hyödyntäminen, yliopiston toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus, alueellisten ja alakohtaisten osaamiskeskittymien luominen yliopiston oman profiilin mukaisesti sekä rakenteiden ja toimintatapojen uudistaminen.

Kohdan 2 korvausta tarkistetaan vuosittain viimeksi toteutuneen yliopistokohtaisen euromääräisen arvonalisäverokertymän perusteella.

Kohdassa 4 tarkoitettu rahoitus kohdennetaan yliopistojen kesken yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 ja 6 §:n mukaisten rahoitusperusteiden mukaisessa suhteessa.

Helsingin yliopiston yhteydessä toimii Kansalliskirjasto, jonka tehtävistä säädetään yliopistolaisissa (558/2009) ja kulttuuriaineistojen tallentamisesta ja säilyttämisestä annetussa laissa (1433/2007). Tavoitteena on vahvistaa Kansalliskirjaston roolia kirjastoalan kansallisena kehittäjänä ja koko kirjastoverkon peruspalvelujen tarjoajana.

Opettajankoulutusta järjestävissä yliopistoissa on opetusharjoittelua ja opettajankoulutuksen kehittämistä varten harjoittelukouluja, joiden tavoitteena on opettajankoulutusta palvelevan toiminnan korkea taso ja läheinen vuorovaikutus yliopiston muun toiminnan kanssa. Harjoittelukoulujen oppilasmäärä on noin 8 300, josta noin 2 200 on lukiolaisia.

Korkeakoululaitoksen yhteiset toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet on esitetty luvun 29.40 selvitysosassa.

Yliopistojen määrälliset tavoitteet

	2012 toteutuma	2014 toteutuma	2016 ¹ toteutuma	2018 ² tavoite
Alemmat korkeakoulututkinnot	13 014	13 499	14 288	14 670
Ylemmät korkeakoulututkinnot	13 830	14 855	15 321	15 375
Tohtorin tutkinnot	1 649	1 865	1 887	1 690
Tieteelliset julkaisut (jufo 2 ja 3)/opetus- ja tutkimushenkilökunta ³	0,54	0,62	0,64	0,65
Kansainvälisten yhteisjulkaisujen osuus tieteellistä julkaisuista (jufo 1—3), %	38,8	44,9	50,0	50,0
Tavoiteajan kuluessa (7 v) valmistuneiden osuus aloittaneista, % ⁴	47,8	48,5	50,0	52,0
Lukuvuodessa vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden osuus, %	37,2	40,2	42,0	43,0

¹⁾ Tutkintomäärissä toteutuma, muuten arvio

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

²⁾ Tutkintotavoitteissa vuoden 2018 arvo on keskimääräinen tavoite vuosille 2017—2020. Tohtorintutkintojen lukumäärän kasvattamisen sijaan painopistettä halutaan siirtää jatkotutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämiseen ja työllistettävyyden parantamiseen.

³⁾ Julkaisufoorumi on tieteellisen julkaisu toiminnan laadunarviointia tukeva luokitusjärjestelmä. Kolmiportaisessa luokituksessa keskeiset ulkomaiset ja kotimaiset julkaisukanavat jaotellaan perustasoon (1) ja korkeimman tason (3) väliin.

⁴⁾ Tarkoittaa alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa tavoitetutkinnon suorittaneiden osuutta, ylin tutkinto, johon uusi opiskelija on saanut tutkinnon suorittamisoikeuden.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Yliopistojen laskennallinen perusrahoitus	1 561 269 000
— Kansalliskirjasto	16 604 000
— Harjoittelukoulut	47 724 000
— Yliopistojen muu laskennallinen perusrahoitus	1 496 941 000
Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitus	23 320 000
Muiden yliopistojen kuin Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitus	27 000 000
Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 § ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä yliopistojen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yliopistoille aiheutuneista kustannuksista	155 839 000
— Arvio vuoden 2018 ALV-kompensaatioksi	152 949 000
— Vuoden 2016 korvauksiin kohdennetun ALV-kompensaation ja toteutuman välisen eron mukainen tarkistus	2 890 000
Yhteensä	1 767 428 000

Kuntien rahoitusosuus harjoittelukouluissa annettavan lukiokoulutuksen kustannuksiin, 7 903 000 euroa, on otettu huomioon momentin 29.10.30 mitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kompensaation tarkentuminen	-2 546
Kasvutoimi (siirto momentille 29.40.51)	-20 000
Kilpailukyky sopimuksen vaikutus yliopistojen talousarviorahoitteiseen toimintaan (Kiky)	-5 700
Yhteensä	-28 246

2018 talousarvio	1 767 428 000
2017 talousarvio	1 795 674 000
2016 tilinpäätös	1 828 724 570

51. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 276 665 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

- 1) tutkimuksesta, tutkijanuran eri vaiheiden tehtävistä, tutkimusedellytysten kehittämistä, tutkimuksen hyödyntämisen edistämisestä, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen
- 4) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin sekä yhdessä momentin 29.40.53 kanssa enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenoihin.

Kohdassa 1 tarkoitettu tutkimusrahoitus budjetoidaan maksupäätösperusteisena. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ICT 2023 -ohjelman valtuuspäätösten edellyttämä määrärahalisäys	2 000
Kasvutoimi (siirto momentilta 29.40.50)	20 000
Nuorten tutkijoiden tieteen tekemisen edistämiseen	4 900
Sopeutustoimi	-3 000
Tekninen tarkistus	3
Vahvistetaan innovaatioiden kaupallistamista	12 000
Valtuuden maksatuksen ajoituksen muutoksen vaikutus määrärahatarpeeseen (sis. 1-vuotisten hankkeiden määrärahalaskennan)	4 436
Palkkaliukumasaästö	-2
Säästöpäätös	-2 000
Työajan pidentäminen (Kiky)	-1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-1
Tasomuutos	-1
Yhteensä	38 334

2018 talousarvio	276 665 000
2017 talousarvio	238 331 000
2016 tilinpäätös	227 586 816

(52.) *Erityinen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan* (kiinteä määräraha)

2016 tilinpäätös	31 679 000
------------------	------------

53. Rahapelitoiminnan voittovarot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 106 497 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tutkimuksesta, tutkijanuran eri vaiheiden tehtävistä, tutkimusedellytysten kehittämisestä, tutkimuksen hyödyntämisen edistämisestä, valtionavustuksista ja apurahoista sekä kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) arvioinneista, tieteellisestä julkaisutoiminnasta ja tieteen tunnetuksi tekemisestä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) Suomen Akatemian käytettäväksi myöntämisvaltuuteen sisällyttömänä enintään 5 207 000 euroa 1-vuotisiin hankkeisiin: kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, EU:n hyväksymien tutkimus- ja koulutushankkeiden menojen maksamiseen, tutkimusrahoituksen tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitomaksuihin sekä muihin 1-vuotisiin hankkeisiin
- 4) Suomen Akatemian rahoittamiin tutkimushankkeisiin ja ohjelmiin liittyviin palkkaus-, eläkemaksu- ja muihin kulutusmenoihin, laite- ja ohjelmistohankintojen menoihin ja yleiskustannuksiin yhdessä momentin 29.40.51 kanssa enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenoihin
- 5) yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin
- 6) Kotimaisten kielten kesuksesta annetun lain 8 §:n 1 momentin mukaisesti viraston toiminnasta aiheutuviin menoihin. Määrärahaa saa käyttää yhdessä momentin 29.40.03 kanssa enintään 82 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimitettyjen virkamiesten palkkausmenoihin
- 7) päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettävien valtionavustusten maksamiseen
- 8) kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 9) tieteen edistämiseksi, tieteen ja yhteiskunnan sekä kansalliskielten ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseksi myönnettävien valtionavustusten, -palkintojen ja apurahojen, tieteellisen kirjallisuuden kääntämis- ja painattamismenojen, tiedonjulkistamisen ja tutkimuseetiikan edistämismenojen sekä tieteen tukemiseen liittyvistä tutkimuksista, selvityksistä ja julkaisuista aiheutuvien menojen maksamiseen
- 10) tutkimusaineistojen käytön saatavuuden parantamiseksi ja tutkimuksen infrastruktuurihankkeisiin myönnettäviin valtionavustuksiin ja valtion laitosten vastaavien hankkeiden menojen maksamiseen sekä enintään 7 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisten tehtäviin
- 11) tiedeyhteisöjen käytössä olevien valtion toimitilojen vuokriin.

Kohdassa 1 tarkoitettu tutkimusrahoitus budjetoidaan maksupäätösperusteisena. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille.

Kohdassa 6 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Suomen Akatemian käytettäväksi tutkimushankkeiden rahoittamiseen ja tieteellisen tutkimuksen edistämiseen	70 673 000
Yksityisen arkistotoiminnan valtionavustuksiin ja kehittämismenoihin	5 654 000
Kotimaisten kielten keskuksen toimintaan	3 627 000
Valtiontalouden ulkopuolisten tiedeinstituuttien ja tutkimuslaitosten, Tiedekeskus Heureka sekä eräiden tieteellisten seurojen ja yhdistysten toiminta-avustuksiin sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin	23 183 000
Päätöksentekoa tukevaa yhteiskunnallista tutkimusta tekeville yhteisöille ja tutkimuslaitoksille myönnettäviin avustuksiin	600 000
Eräisiin kansainvälisen tieteellisen yhteistyön menoihin, jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin	2 080 000
Avustusten maksamiseen niiden tiedeinstituuttien tilakustannuksiin, jotka maksavat vuokraa ulkoasianministeriölle	680 000
Yhteensä	106 497 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	2 114
Yhteensä	2 114

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	106 497 000
2017 talousarvio	104 383 000
2016 tilinpäätös	103 196 115

54. Strateginen tutkimusrahoitus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 54 379 000 euroa.

Valtuus

Vuonna 2018 uusia rahoituspäätöksiä saa tehdä enintään 55 631 000 euron arvosta.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päättämien tema-alueiden ja painopisteiden mukaisesti kohdentamalla kilpailun kautta strategiseen tutkimukseen, millä tarkoitetaan pitkäjänteistä, ongelmakeskeistä ja tieteellisesti korkeatasoista yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä palvelevaa tutkimusta, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamien tutkimushankkeiden ja -ohjelmien, tutkimuksen infrastruktuureista, apurahoista ja kansainvälisestä yhteistyöstä aiheutuvien palkkaus- ynnä muiden menojen ja valtionavustusten maksamiseen myös ulkomaiselle organisaatiolle.

Valtuutta ja määrärahaa saa käyttää myös arvioinneista aiheutuvien kulutusmenojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös kansallisena vastinrahoituksena EU-hankkeiden ja muiden kansainvälisten tutkimusrahoittajien hankkeisiin, jos hankkeet ovat valtioneuvoston päättämien teema-alueiden ja painopisteiden sekä neuvoston ohjelmarakenteen mukaisia.

Määräraha budjetoidaan maksupäätösperusteisesti. Tutkimusrahoituksesta saadaan maksaa ennakoita talousarvion ulkopuolisille rahoituksen saajille lukuun ottamatta yrityksiä.

Selvitysosa: Rahoituksella on tarkoitus vahvistaa yhteiskuntapolitiikkaa ja yhteiskunnan toimintojen kehittämistä. Rahoitusta kohdennetaan tutkimukseen, jonka tarkoituksena on etsiä ratkaisuja merkittäviin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Rahoitusta kohdennetaan laaja-alaisesti erilaisten yhteiskunnan merkittävien ja suurien haasteiden tutkimukseen ja muun muassa tutkimukseen, joka palvelee elinkeinoelämän uudistamista ja kilpailukykyä, työelämän kehittämistä julkisen sektorin kehittämistä palvelemaan tutkimukseen jne. Rahoitus mahdollistaa tutkimuksen suuntaamisen yhteiskunnan muuttuvien tietotarpeiden mukaisesti sekä tutkimuksen katvealueille. Tutkimushankkeita rahoitetaan yhteiskunnallisen merkityksen, vaikuttavuuden ja tutkimuksen laadun perusteella.

Strategisen tutkimuksen neuvoston tutkimushankkeiden myöntämisvaltuuden käytöstä valtiolle aiheutuvat menot (1 000 euroa), arvio

Vuosi	Valtuus	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
2015	55 631	10 752	22 259	18 741	3 879			
2016	55 631		11 710	18 290	20 500	5 131		
2017	55 631			9 969	20 000	20 500	5 162	
2018	55 631				10 000	20 000	20 500	5 131
Yhteensä		10 752	33 969	47 000	54 379	45 631	25 662	5 131

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtuuspäätöksien maksatusten ajoituksen muutokset	7 379
Yhteensä	7 379

2018 talousarvio	54 379 000
2017 talousarvio	47 000 000
2016 tilinpäätös	33 968 759

55. Valtionrahoitus ammattikorkeakoulujen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 826 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) 777 017 000 euroa laskennallisin perustein määräytyvään perusrahoitukseen ammattikorkeakouluille ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaisena rahoituksena
- 2) 49 233 000 euroa korvaukseen ammattikorkeakouluille aiheutuneisiin arvonlisäverolain (1501/1993) 39 ja 40 §:ssä tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä ammattikorkeakoulujen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja tilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen kustannuksiin.

Selvitysosa: Ammattikorkeakoulujen valtionrahoitus määräytyy ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n, ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annetun asetuksen (814/2016) perusteella. Aiemmin toteutetun ammattikorkeakoululain väliaikaisen muutoksen seurauksena sitä, mitä lain 43 §:n 2 momentissa säädetään ei sovelleta vuosina 2016—2019 ammattikorkeakouluindeksin vaikutuksen huomioon ottamisen osalta.

Perusrahoitusta kohdennetaan ammattikorkeakouluille laskennallisin perustein ottaen huomioon toiminnan laatu, vaikuttavuus ja laajuus sekä muiden koulutuspolitiikan ja tutkimus- ja kehittämispolitiikan tavoitteiden perusteella. Toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu koulutuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 79 prosenttia koko perusrahoituksesta, sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perustella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 15 prosenttia koko perusrahoituksesta. Muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämispolitiikan tavoitteiden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu strategiaperusteiseen rahoitusosuuteen, joka on 5 prosenttia koko perusrahoituksesta ja alakohtaiseen rahoitusosuuteen, joka on 1 prosentti koko perusrahoituksesta.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli korostaa tuloksellisuutta, laatua, vaikuttavuutta ja kansainvälistymistä. Koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin, opintopisteisiin ja ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin, opiskelijapalautteeseen, kansainväliseen opiskelijaliikkuvuuteen sekä ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllisten määrään. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu julkaisuihin, suoritettuihin ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin, henkilöstön kansainväliseen liikkuvuuteen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ulkopuoliseen rahoitukseen.

Strategiaperusteinen rahoitusosuus perustuu kansallisiin korkeakoulu- ja tutkimuspolitiikan tavoitteisiin sekä niihin kytkeytyviin ammattikorkeakoulujen keskeisiin strategisiin päätöksiin ammattikorkeakoulun tehtävän, profiilin ja vahvuusalojen tukemiseksi ja uudistamiseksi. Rahoitusosuuden kohdentamisessa otetaan huomioon työelämään siirtymisen nopeuttaminen, tutkimus-, oppimis- ja innovaatiotoiminnan ympäristöjen kehittäminen, osaamisen hyödyntäminen, ammattikorkeakoulun toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus, alueellisten ja alakohtaisten osaamiskeskittymien luominen ammattikorkeakoulun oman profiilin mukaisesti sekä rakenteiden ja toimintatapojen uudistaminen. Alakohtainen rahoitusosuus perustuu koulutuksen erityispiirteisiin. Rahoitusmalli huomioi ammattikorkeakoulujen aluevaikuttavuuden ja työelämäyhteistyön useamman kriteerin kautta.

Kohdan 2 korvaus perustuu viimeksi toteutuneen vahvistetun tilinpäätöksen tietoihin.

Korkeakoululaitoksen yhteiset toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet on esitetty luvun 29.40 selvitysosassa.

Ammattikorkeakoulujen toiminnallisen tuloksellisuuden tunnuslukuja ja määrälliset tavoitteet

	2012 toteutuma	2014 toteutuma	2016 toteutuma	2018 ¹⁾ tavoite
Ammattikorkeakoulututkinnot	22 123	22 778	23 040	22 269
Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot	1 708	2 115	2 517	2 950
Ammatillinen opettajankoulutus, valmistuneet	1 740	1 849	1 795	1 600
Julkaisut/opettajat ja t&k-henkilöstö	0,61	0,85	..	1,20
Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet viiden vuoden kuluttua aloittamisesta, % aloittaneista	60,0	60,3	..	60
Lukuvuodessa vähintään 55 op suorittaneet opiskelijat, % amk-tutkinnon opiskelijoista	51,5	59,0	62,6	60

¹⁾ Tutkintotavoitteissa vuoden 2018 arvo on keskimääräinen tavoite vuosille 2017–2020. Ammattikorkeakoulututkintojen määrässä näkyy vuonna 2013 toteutettu aloituspaikkojen vähentäminen.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Ammattikorkeakoulujen laskennallinen perusrahoitus	777 017 000
Arvonlisäverolain (1501/1993) 39 § ja 40 § tarkoitettuihin koulutuspalveluihin sekä ammattikorkeakoulujen muuhun kuin liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus ammattikorkeakouluille aiheutuneista kustannuksista	49 233 000
Yhteensä	826 250 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ALV-kompensaation tarkentuminen	-5 765
Kilpailukyky sopimuksen vaikutus ammattikorkeakoulujen talousarvio-rahoitteeseen toimintaan (Kiky)	-2 900
Yhteensä	-8 665

2018 talousarvio	826 250 000
2017 talousarvio	834 915 000
2016 tilinpäätös	859 974 770

66. Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 845 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Suomen maksuosuuksien maksamiseen Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukselle (CERN), Euroopan eteläiselle observatoriolle (ESO), Euroopan

molekyylibiologian laboratoriolle (EMBL), Euroopan molekyylibiologian konferenssille (EMBC), Euroopan Yliopistoinstituutille (EUI) ja eurooppalaiselle synkrotonisäteilykeskukselle (ESRF) sekä vastaaville kansainvälisille tieteellisille järjestöille.

Selvitysosa: Jäsenmaksuosuudet määräytyvät pääsääntöisesti jäsenmaiden kansantuoteosuuksien perusteella järjestöjen hallintoelinten tekemien päätösten mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansantuoteosuuksien ja valuuttakurssimuutosten aiheuttama jäsenmaksujen muutos	99
Yhteensä	99

2018 talousarvio	19 845 000
2017 talousarvio	19 746 000
2016 tilinpäätös	17 780 798

86. Valtion rahoitus ammattikorkeakoulujen pääomaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 24 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ammattikorkeakoulujen pääomasijoitusten maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio on varautunut pääomittamaan ammattikorkeakouluja ammattikorkeakoulujen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 24 milj. eurolla.

Valtion ammattikorkeakouluille osoittamat pääomitusrahat sijoitetaan ammattikorkeakoulujen SVOP-rahastoihin. Pääomittamisen edellytyksenä on opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulun välinen sopimus pääomituksen ehdoista. Ammattikorkeakoulun tulee määrätä yhtiöjärjestyksessään, että valtiolla on - osakeyhtiölain rajoittein - pääomitusrahaa vastaava oikeus yhtiön varoihin varojen jaossa ammattikorkeakoulutoiminnan loppuessa tai yhtiötä purettaessa.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	24 000 000
------------------	------------

89. Valtion rahoitus yliopistojen pääomasijoituksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 46 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yliopistojen pääomasijoitusten maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion pääomitukset yliopistoihin tehdään kahdessa kategoriassa siten, että osa kohdennetaan tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja osa merkittävien rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisen toimenpiteiden perusteella.

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	46 000 000
2017 talousarvio	150 000 000

70. Opintotuki

Selvitysosa: Opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki koostuu opintorahasta, opintorahan huoltajakorotuksesta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Opintoraha on veronalainen etuus. Lisäksi opintolainojen erääntyneet korot voidaan maksaa korkoavustuksena valtion varoista ilman takaisinmaksuvelvollisuutta. Opintolainan saaneella on oikeus opintolainavähennykseen verotuksessa. Opintolainahyvitykseen on oikeus opintolainaa saaneella henkilöllä, joka on ottanut opiskelupaikan vastaan ensimmäistä korkeakoulututkintoa varten 1 päivänä elokuuta 2014 tai sen jälkeen.

Koulumatkatuen tarkoituksena on korvata lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kohtuulliset päivittäiset koulumatkakustannukset. Tukea myönnetään, kun opiskelijan yhdensuuntainen koulumatka on vähintään kymmenen kilometriä ja koulumatkakustannukset ovat yli 54 euroa kuukaudessa. Opiskelijan omavastuuosuus on 43 euroa kuukaudessa. Koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa opintotukitoiminnan yleisestä johtamisesta, ohjauksesta ja kehittämisestä.

Opintotukitoiminnan yhteiskunnallisena tavoitteena on opiskeluaikaisen toimeentulon turvaaminen ja opintotuen mitoittaminen siten, että tuetaan omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja päätoimista opiskelua. Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tavoitteena on riittävä ja kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua ja opintoaikojen lyhenemistä.

Opintotukimäärärahat ja opintotuen saajat

	2014	2016	2018 arvio
Opintotukimenot (milj. euroa)			
Opintoraha			
— korkea-aste	345,2	371,4	272,9
— toinen aste	137,1	131,8	148,5
Huoltajakorotus			10,0
Asumislisä	266	264,6	18,3
Koulumatkatuki	51,1	49,9	53,3
Ateriatuki	30,2	31	31,5
Opintotuen saajat			
Opintoraha			
— korkea-aste	184 032	188 525	188 000
— toinen aste	135 349	127 227	128 000
Huoltajakorotuksen saajat			19 000
Asumislisä			
— korkea-aste	151 248	155 349	15 200
— toinen aste	66 618	62 101	2 000
Koulumatkatuki	67 604	65 350	65 000
Valtiontakauksen saajat			
Korkea-aste	181 456	185 980	186 000
Toinen aste	44 743	48 024	48 000

Valtion takaamien opintolainojen lainakanta oli vuoden 2016 lopussa 2 325 milj. euroa. Opintolainaa oli vuoden 2016 lopussa 409 755 henkilöllä. Keskimääräinen opintolainan määrä oli ammatillisen perustutkinnon suorittaneella 5 600 euroa, ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneella 8 700 euroa ja ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneella 10 300 euroa.

Määrärahan mitoituserusteet

	2014	2016	2018 arvio
Keskimääräinen opintotuki			
Opintoraha, €/kk			
— korkea-aste	290	296	235
— toinen aste	160	170	169
Huoltajakorotus			75
Asumislisä, €/kk	193	199	195
Koulumatkatuki, €/kk	171	174	188

Vuonna 2018 määrärahan mitoituksessa säännönmukaisesti opintorahaa saavien määräksi arvioidaan 237 800, joista korkeakouluopiskelijoita on 139 100 ja muita opiskelijoita 98 700. Asumislisän saajamääräksi arvioidaan 11 700. Koulumatkatuen säännönmukaisen saajamäärän arvioidaan olevan 32 200 opiskelijaa.

Opintorahan perusmäärä 1.8.2018 lukien (euroa/kk)

— vanhempiensa luona asuvat, alle 20-vuotiaat	38,66
— vanhempiensa luona asuvat, 20 vuotta täyttäneet	81,39
— muualla asuvat, alle 18-vuotiaat	101,74
— muualla asuvat, 18 vuotta täyttäneet	250,28
— avioliitossa olevat tai elatusvelvolliset	250,28
— lasta huoltavat	325,28

Vanhempien tulot voivat pienentää tai korottaa alle 20-vuotiaan tai vanhempansa luona asuvan opiskelijan opintorahan määrää.

Ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa opiskelevan asumislisän määrä on 210 euroa kuukaudessa.

Lasta huoltavalle opiskelijalle maksettavan opintorahan huoltajakorotuksen määrä on 75 euroa kuukaudessa. Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi opintotukilain muuttamisesta, jonka mukaan opintotuen piiriin tulisi perusopetuslain mukainen oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestetty perusopetus ja lasta huoltavalla opiskelijalla olisi oikeus opintorahan huoltajakorotukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa eräiden koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädettäviä laskennallisten kustannusten perusteita voidaan tarkistaa kustannuskehityksen perusteella 1.8.2018 lukien.

Opintotuen saajamäärän ja käyttöasteen arvioitu kehitys

	2014	2016	2018 arvio
Lukio	27 278 (26 %)	25 971 (25 %)	25 500 (25 %)
Ammatillinen koulutus	106 504 (65 %)	96 953 (65 %)	98 000 (65 %)
Ammattikorkeakoulu	88 770 (69 %)	90 700 (67 %)	90 500 (67 %)
Yliopisto	87 406 (60 %)	88 148 (63 %)	88 000 (63 %)

01. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 612 000 euroa.

Selvitysosa: Opintotuen muutoksenhakulautakunta toimii ensimmäisenä muutoksenhakuasteena opintotukiasioissa. Vuonna 2018 arvioidaan valituksia tulevan vireille n. 3 500. Valitusten tavoitteellinen keskimääräinen käsittelyaika on korkeintaan 7 kuukautta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkaliukumasäästö	-4
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-4
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-1
Yhteensä	-9

2018 talousarvio	612 000
2017 talousarvio	621 000
2016 tilinpäätös	643 000

52. Opintolainojen valtiontakaus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 54 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisista valtiontakauksista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Opintolainahyvitys	25 000 000
Takausvastuusuoritukset	17 000 000
Maksuvapautukset	6 000 000
Tileistä poistot	6 000 000
Korkoavustukset	200 000
Yhteensä	54 200 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Opintotuen rakenteellinen muutos (L 1243/2013)	14 000
Yhteensä	14 000

2018 talousarvio	54 200 000
2017 talousarvio	40 200 000
2016 tilinpäätös	28 227 074

55. Opintoraha ja asumislisä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 449 826 000 euroa.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Määrärahaa saa käyttää opintotukilain (65/1994) mukaisten opintorahojen, opintorahan huoltajakorotusten ja asumislisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden opintorahat	272 981 000
Muiden oppilaitosten opiskelijoiden opintorahat	148 500 000
Huoltajakorotukset	10 000 000
Asumislisä	18 345 000
Yhteensä	449 826 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asumislisä Ahvenanmaalla asuville ja opiskeleville mannersuomalaisille opiskelijoille (siirto momentilta 33.10.54)	245
Huoltajakorotus 1.1.2018 alkaen	10 000
Opintotuen rakenteellinen muutos (L 1243/2013)	-22 800
Opintotukioikeus perusopetukseen oppivelvollisuusiän ylittäneille opiskelijoille	500
Opintotukiudistus (L 4/2017)	-53 500
Opiskelijoiden siirtäminen yleiseen asumistukeen (L 1533/2016 ja L 4/2017)	-135 000
Tarvearvion muutos	-5 500
Yhteensä	-206 055

2018 talousarvio	449 826 000
2017 talousarvio	655 881 000
2016 tilinpäätös	767 736 706

57. Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 456 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) avustuksen maksamiseen opiskeljaravintoloille Suomessa suomalaisessa korkeakoulussa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa, ammattikorkeakoulututkintoa tai ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden sekä opintotukeen oikeuttaviin korkeakoulujen ammatillisiin täydennyskoulutusohjelmiin, erikoistumiskoulutusohjelmiin taikka ammatilliseen kelpoisuuteen tai virkakelpoisuuteen tähtääviin lisäopintoihin osallistuvien opiskelijoiden aterioiden hinnan alentamiseksi 1,94 eurolla ateriala kohti

2) ylimääräisen avustuksen maksamiseen muualla kuin korkeakoulun tiloissa sijaitsevan opiskeljaravintolan pitäjälle enintään 1 euroa, kuitenkin enintään opiskeljaruokailusta aiheutuvien tila- ja laitekustannusten määrä, sellaista ateriala kohden, josta maksetaan ateriatukea.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki	28 956 000
Opiskelijaravintoloiden ylimääräinen avustus	2 500 000
Yhteensä	31 456 000
2018 talousarvio	31 456 000
2017 talousarvio	31 456 000
2016 tilinpäätös	30 978 180

59. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 53 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) mukaisen tuen maksamiseen.

2018 talousarvio	53 300 000
2017 talousarvio	53 300 000
2016 tilinpäätös	49 935 161

80. Taide ja kulttuuri

Selvitysosa: Vuonna 2018 edistetään opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemiä kulttuuripolitiikan strategisia tavoitteita vuoteen 2025:

Taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytykset ovat parantuneet ja tuotannon sekä jakelun muodot monipuolistuneet

Luovan työn ja taiteellisen ilmaisun muodot ovat monipuolistuneet ja toimintaympäristö muuttunut. Koska taiteen alat, niiden toimintamuodot ja rakenteet poikkeavat toisistaan, tarvitaan taide- ja taiteilijapolitiikan kehittämistä kokonaisuutena, mutta myös eri aloille kohdennettuja kehittämistoimia.

Taiteilijoiden ja muiden luovan työn tekijöiden asema työmarkkinoilla vaihtelee ja on usein epävakaa. Heidän toimintaedellytyksiään on tuettava riippumatta siitä, tehdäänkö työtä ammatinharjoittajina, työntekijöinä, yrittäjinä tai itsensä työllistäjinä. Taiteilijoiden toimeentulo on jäänyt jälkeen muun väestön tulotason kehityksestä. Taiteilijoiden apurahojen määrä ja apurahojen koko on pysynyt pitkään entisellä tasolla tai heikentynyt ottaen huomioon yleinen kustannustason nousu. Taiteilijoiden ja luovan työn tekijöiden taloudelliseen ja sosiaaliseen asemaan liittyvät asiat kuuluvat kuitenkin usean eri ministeriön toimivaltaan, joten tarvittavia toimia tulee käsitellä myös yhdessä.

Globalisaatio lisää kilpailua taide- ja kulttuurituotteiden markkinoilla. Tarvitaan toimenpiteitä, jotka vahvistavat taiteen aloilla sisältöjen luomista, jakelua, liiketoimintaosaamista, vientiä ja kansainvälistymistä. Kansainvälistyminen voi onnistuessaan tuoda suomalaisille tekijöille uusia

työtilaisuuksia ja -tuloja sekä mahdollisuuksia kehittää sisältöjä. Koska aiempaa suurempi osa kulttuurin ja taiteen tuotannosta ja jakelusta tapahtuu yritystoimintana, luovan alan yritysten tarpeet on otettava huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön omissa, mutta myös yhteiskunnan muissa rahoitus- ja tukijärjestelmissä.

Digitaalinen kehitys asettaa tekijänoikeusjärjestelmälle uusia vaatimuksia. Internetin lailliset sisältöpalvelut, erityisesti globaalit digitaaliset jakelualustat, kasvattavat suosiotaan. Tässä tilanteessa on tärkeää varmistaa, että myös suomalaiset oikeudenhaltijat saavat tekijänoikeudella suojatun aineistonsa käytöstä oikeudenmukaisen korvauksen. Esteiden poistaminen EU:n digitaalisilta sisämarkkinoilta edesauttaa suomalaisten toimijoiden ja oikeudenhaltijoiden kansainvälistymistä.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Taiteellisen toiminnan edellytykset parantuvat taide- ja taiteilijapolitiikan tavoiteasettelua ja ohjausta selkeyttämällä
 - Mittari: Tehtävää varten asetettava työryhmä määrittelee taide- ja taiteilijapolitiikan kehittämisen keskeiset tavoitteet ottaen huomioon myös taiteenalojen erilaisuuden
- Taiteellisen työn ja tuotannon, teosten jakelun ja viennin sekä taiteen alan kansainvälistymisen kannalta keskeisen välittäjäportaan toimintaedellytykset vahvistuvat
- Elokuva-alan toimintamahdollisuudet vahvistuvat uudistetun lainsäädännön tultua voimaan.

Osallisuus kulttuuriin on lisääntynyt ja eri väestöryhmien erot osallistumisessa ovat kaventuneet

Taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen on entistä tärkeämpää yhteiskunnan monimuotoisuudessa ja alueiden erilaistuksessa. Osallisuus kulttuuriin edellyttää kulttuuristen oikeuksien toteutumista ja tasa-arvoiset osallistumismahdollisuudet takaavia taide- ja kulttuuripalveluja.

Kulttuuripalvelujen tuottamiseen ja levittämiseen tarvitaan uusia malleja ja uudenlaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Myös vuorovaikutusta palvelujen käyttäjien kanssa tulee lisätä sekä löytää keinoja tavoittaa ne, jotka käyttävät palveluja vähän tai ei lainkaan.

Kuntien välisiä eroja kulttuuripalveluissa ja taide- ja kulttuurilähtöisten hyvinvointipalveluiden tarjonnassa tulee kaventaa. Valtionosuutta saavat teatterit, orkesterit ja museot kattavat kohtuullisen hyvin koko maan. Valtionosuusjärjestelmän ulkopuolella toimivat ryhmät monipuolistavat palveluja, mutta ryhmien asemaa tulee vahvistaa. Yleisten kirjastojen palvelut ovat hyvin tavoitettavissa ja ne tarjoavat kaikille mahdollisuuden vahvistaa myös digitaalisuuteen liittyviä taitoja ja hyödyntää digitaalisia sisältöjä. Kirjastojen toiminnan kehittäminen ehkäisee siten erojen kasvamista kansalaisten digitaalisessa osaamisessa ja osallisuudessa.

Taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden kärkihankkeessa parannetaan taide- ja kulttuuriharrastamista sekä taiteen perusopetusta varhaiskasvatuksessa ja koulupäivien yhteydessä ja koulun tiloissa. Taiteen prosenttiperiaatteen laajentamisen tavoitteena on vakiinnuttaa taide- ja kulttuurilähtöiset hyvinvointipalvelut sosiaali- ja terveystoimen rakenteisiin mm. uusien toiminta- ja rahoitusmallien avulla.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Taide-, kulttuuri- ja kirjastopalveluja on saatavilla eri väestöryhmien tarpeisiin
- Lasten mahdollisuudet harrastaa kulttuuria lisääntyvät taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen liittyvän kärkihankkeen avulla

Mittarit:

	Toteutuma 2016	Tavoite 2018
Harrastetunteja tarjoavien koulujen määrä	600	1 200
Harrastetunteja tarjoavien kuntien määrä	51	120
Harrastetunneille osallistuvien lasten ja nuorten määrä	20 000	60 000

- Edellytykset taide- ja kulttuuripalvelujen juurtumiselle osaksi sosiaali- terveydenhuoltoa paranevat taiteen ja kulttuurin saavutettavuuteen liittyvän kärkihankkeen avulla.

Mittarit:

	Toteutuma 2016	Tavoite 2018
Hankkeet taiteen prosenttiperiaatteen laajentamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoihin (kpl.) ¹	5 (käynnistyneet)	10 (toteutuneet)
Kokeilut taiteen prosenttiperiaatteen laajentamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoihin ¹	5 (käynnistyneet)	10 (toteutuneet)

¹ Hankkeiden ja kokeilujen pohjalta laaditaan toimintasuositus maakunnille, kunnille ja eri toimijoille taide- ja kulttuuripalvelujen juurruttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Kulttuurin perusta on vahva ja elinvoimainen

Pääosin ennallaan säilyneet kulttuurin infrastruktuuri, perusrakenteet ja rahoitusjärjestelmät ovat taanneet vakautta toimialan toimintoihin. Kulttuurin rahoitusjärjestelmiin on kuitenkin tarve saada lisää strategisuutta, joustavuutta ja kannustavuutta ennustettavuuden lisäksi.

Puolet toimialan valtion rahoituksesta rahoitetaan rahapelitoiminnan voittovaroin, minkä vuoksi on tärkeää turvata nykyisten tuotto-osuuksien mukaiset osuudet kulttuurin toimialan edunsaajille myös jatkossa.

Kulttuuriperintö- ja museopolitiikan toteuttamista ohjaavat kulttuuriympäristö- ja maailmanperintöstrategian, museopoliittisen ohjelman sekä kansainvälisten kulttuuriperintösopimusten toimeenpano. Vuonna 2018 vietetään kulttuuriperinnön eurooppalaista teemavuotta myös Suomessa. Keskeisenä tavoitteena on kulttuuriperintöön liittyvien mahdollisuuksien esiintuominen ja hyödyntäminen kulttuurisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kehityksen edistämiseksi. Tavoitteena on myös parantaa kansalaisten osallisuutta ja mahdollisuutta vaikuttaa kulttuuriperintöön. Kulttuuriperinnön hyödyntäminen digitaalisessa muodossa edellyttää, että kulttuuriaineistojen digitointia jatketaan ja aineistot saatetaan laajasti käytettäviksi sekä niiden pitkäaikaissäilytys turvataan.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

— Kulttuuriperintöalan organisaatiot kartuttavat aineistojaan ja lisäävät niiden käyttöä toimien vuorovaikutuksessa eri yhteisöjen ja yksilöiden kanssa. Kulttuuriperintöaineistojen digitaalinen saatavuus, käyttö ja pitkäaikaissäilytys lisääntyvät

— Mittari: Kansallisen digitaalisen kirjaston Finna-palvelun karttumisen ja käyttö

	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tavoite 2018
Aineistoja tarjoavien organisaatioiden määrä:	106	207	340
Haettavissa oleva aineistomäärä:	10,2 milj.	12,2 milj.	16 milj.
Verkossa saatavilla olevat aineistot:	1,2 milj.	1,6 milj.	2,5 milj.
Verkkökäynnit:	2,7 milj.	7,4 milj.	15 milj.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet:

Strateginen ohjaus vahvistuu

- Kulttuurin toimialan valtionavustuspolitiikka kehittyy aiempaa strategisemmaksi
- Kulttuurin toimialan valtionosuusjärjestelmän uudistamista koskeva hallituksen esitys valmistuu.

Uusi digitaalinen valtionavustusten hakujärjestelmä rakentuu tavoitteena

- lisätä asiakaslähtöisyyttä
- tehostaa ja yhtenäistää avustusprosessia
- lisätä avustusmyöntöjen läpinäkyvyyttä
- lisätä valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta.

01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 974 000 euroa.

Selvitysosa: Taiteen edistämiskeskus edistää suomalaisen taiteen laatua, monimuotoisuutta, kansainvälistä tasoa ja uusiutumista sekä lisää taiteen ja kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta. Viraston tehtävänä on taiteen ja kulttuurin edistäminen siltä osin kuin se ei kuulu muun viranomaisen tehtävään.

Taiteen edistämistä varten viraston yhteydessä toimii vertaisarviointia tekeviä luottamuselimiä, joita ovat valtion taidetoimikunnat sekä niiden yhteydessä toimivat jaostot, alueelliset taidetoimikunnat sekä Kirjailijoiden ja kääntäjien kirjastoapurahalautakunta ja Kuvataiteen näyttöapurahalautakunta. Niiden tehtävänä on myöntää apurahoja, toimia oman toimialansa asiantuntijana ja osallistua viraston strategian laadintaan. Apurahojen jaossa laadullisten kriteerien lisäksi kiinnitetään huomiota hakijakunnan sukupuoli-, ikä-, kieli- ja alueelliseen jakaumaan sekä erityisesti nuorten taiteilijoiden asemaan apurahan hakijoina ja saajina.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Viraston yhteydessä toimivan taideneuvoston tehtävänä on päättää valtion taidetoimikuntien määrästä, niiden tarkemmista nimistä ja toimialoista. Taideneuvosto myös nimeää jäsenet valtion taidetoimikuntiin ja alueellisiin taidetoimikuntiin ja esittää taiteen akateemikon arvonimeä. Taideneuvosto voi tukea kokeilu- ja kehittämishankkeita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Taiteen edistämiskeskukselle seuraavat tavoitteet:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Edistetään taiteilijoiden toimeentuloa ja työllisyyttä
- Lisätään lasten ja nuorten osallistumista taiteeseen ja kulttuuriin
- Lisätään taiteen ja kulttuurin moninaisuuden painoarvoa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 tavoite/arvio
Valtionavustus- ja apurahahakemukset	14 000	13 500	14 600
Myönteiset valtionavustus- ja apurahapäätökset	3 000	3 595	2 800
Apuraha-/avustushakemuksen käsittelyaika (keskimäärin viikkoa)	17	17	15
Tukimuotojen lukumäärä	25	20	20
Lausunnot valtionavustushakemuksista	800	350	100
Toimielinten lukumäärä	37	37	24
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	95	90	92
Työtyytyväisyysindeksi (VMbaro)	3,5	3,48	-

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	4 472	4 062	3 984
Bruttotulot	97	10	10
Nettomenot	4 375	4 052	3 974
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	854		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	831		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-22
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-9
Palkkaliukumäsäästö	-10
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-1
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-20
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-10
Työajan pidentäminen (Kiky)	-3
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-4
Vuokrien indeksikorotus	1
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-1
Tasomuutos	1
Yhteensä	-78

2018 talousarvio	3 974 000
2017 talousarvio	4 052 000
2016 tilinpäätös	4 362 000

03. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 261 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) perusparannushankkeiden rahoittamiseen
- 2) kalusto- ja laitehankintoihin.

Selvitysosa: Suomenlinnan hoitokunta vastaa Unescon maailmanperintöluetteloon otetun Suomenlinnan restauroinnista, ylläpidosta ja käyttämisestä sekä maailmanperintökohteen perusinformaation tuottamisesta ja jakamisesta yleisölle.

Suomenlinnan hoitokunnan tehtävänä on kulttuuriperintökokonaisuuden säilyttäminen kansallisten suojelutavoitteiden ja maailmanperintösopimuksen velvoittamalla tavalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Suomenlinnan hoitokunnalle seuraavat tavoitteet:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tavoitteena on Suomenlinnan maailmanperintökohteen esimerkillinen hoito, ylläpito ja esittely siten, että linnoitusalueen elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus vahvistuvat. Tavoitteena on myös, että rakennuksia ja ympäristöä hoidetaan kestävästi ja, että asukkaiden sekä kävijöiden tyytyväisyys pysyy korkealla tasolla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tehostetaan hoitokunnan vuokratilojen kunnossapitoa sekä lisätään energiatehokkuutta.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Tavoitteena on Suomenlinnan kunnostusohjelman (2018—2021) mukaisesti vajaakäytössä olevien tai korjauksen takia tyhjillään olevien huoneistojen käyttökuntoon saattaminen. Tavoitteena on vuokratuottojen kasvu sekä 97 prosentin käyttöaste vuokra-asunnoissa.

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 tavoite/arvio
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			
Matkailijamäärät sesongin ulkopuolisina kuukausina (loka—huhtikuu)	223 000	282 000	260 000
Toiminnallinen tehokkuus			
Vuokra-asuntojen käyttöaste, %	96	95	97
Vuokratuotot, kasvu %	7,6	0,8	asetetaan vuonna 2017
Henkisten voimavarojen hallinta			
Henkilötyövuodet	78,8	76,1	79
Työtyytyväisyysindeksi (VMbaro)	3,5	3,5	3,7

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	8 791	8 606	8 746
Bruttotulot	6 568	6 485	6 485
Nettomenot	2 223	2 121	2 261
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	92		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	61		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma, liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot	6 517	6 450	6 450
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 586	6 650	6 650
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-69	-200	-200
Kustannusvastaavuus, %	99	99	99

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisämääräraha asuinrakennusten perusparannuskustannuksiin	200
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-20
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-8
Palkkaliukumasäästö	-18
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-1
Toimintameno säästö (HO 2015)	-10
Työajan pidentäminen (Kiky)	-1
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-2
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-1
Tasomuutos	1
Yhteensä	140

2018 talousarvio	2 261 000
2017 talousarvio	2 121 000
2016 tilinpäätös	2 192 000

04. Museoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 19 816 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kalusto- ja laitehankintoihin.

Selvitysosa: Museovirasto on kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön viranomainen, asiantuntija ja tiedontuottaja. Museovirasto vastaa kulttuuriperintötiedon keräämisestä ja säilyttämisestä, kulttuuriympäristön ja kulttuuriomaisuuden suojelusta, museoalan ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kulttuuriperintöalan kansainvälisten sopimusten asiantuntijuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Museovirastoon kuuluu Kansallismuseo, joka vastaa kulttuurihistoriallisesta kansalliskokoelmasta ja järjestää kohteissaan näyttely- ja yleisöpalveluja.

Museovirasto pyrkii huolehtimaan monimuotoisen kulttuuriperinnön säilymisestä ja edistämään sen saavutettavuutta ja avointa käyttöä. Kulttuuriperintötyöllä tuetaan kestävästä kehityksestä ja hyvinvointia. Toiminnalla pyritään tavoittamaan ihmisiä laajasti ja tarjoamaan osallisuutta kulttuuriperintöön.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Museovirastolle seuraavat tavoitteet:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

- Hyvin säilynyt ja monimuotoinen kulttuuriperintö on osa ihmisten ja yhteisöjen arkea.
- Kulttuuriperintö tunnistetaan ja sitä hyödynnetään eri asiakas- ja väestöryhmien hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden voimavarana.
- Maailmanperintötietoisuutta lisätään ja maailmaperintökohteiden vastuullista hoitoa edistetään.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Sähköisten aineistojen ja palveluiden saatavuus ja käyttö lisääntyvät
- Kulttuuriperinnön asiantuntijapalveluiden tarjonta on laadukasta ja kustannustehokasta.

Tuloksellisuuden tunnusluvut	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 tavoite/arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
Verkkopalveluiden käyttöaika, tuntia	70 737	72 580	73 000
Sähköisesti luetteloitujen kuvien saatavuus internetissä	120 447	140 272	145 000
Määräajassa annetut lausunnot, %	90	90	95
Museoiden ja linnojen kokonaiskävijämäärä	610 806	613 533	625 000
Toiminnallinen tehokkuus			
Museo- ja linnassakäynnin keskihinta, euroa	2,04	2,12	2,12
Museo- ja linnassakäynnin keskitulo, euroa	2,95	3,86	3,86
Henkisten voimavarojen hallinta			
Työtyytyväisyysindeksi	-	3,63	3,60
Henkilötyövuodet	280	254	250

Toiminnan tulot ja menot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	24 943	26 393	23 116
Bruttotulot	4 928	3 300	3 300
Nettomenot	20 015	23 093	19 816
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 625		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 341		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisten tietovarantojen avaaminen	-40
Kansallismuseon lisärakentamishankkeen arkkitehtuurikilpailun toteuttaminen	500
Kansallismuseon perusnäyttely	-200
Kertamenon poisto	-100
Toimitilamuutokset (TA2017)	-3 200
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-38
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-15
Palkkaliukumasäästö	-43
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-6
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-89
Toimintameno säästö (HO 2015)	-100
Työajan pidentäminen (Kiky)	-12
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-20
Vuokrien indeksikorotus	93
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-6
Tasomuutos	-1
Yhteensä	-3 277

2018 talousarvio	19 816 000
2017 talousarvio	23 093 000
2016 tilinpäätös	21 731 000

05. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 4 853 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös kalusto- ja laitehankintoihin.

Selvitysosa: Näkövammaisten kirjasto Celia on saavutettavan kirjallisuuden ja julkaisemisen asiantuntijakeskus, joka tuottaa ja välittää kirjallisuutta saavutettavassa muodossa, esim. äänikirjoina ja pistekirjoina yhteistyössä kirjastojen ja kustantajien kanssa. Celian toiminnan tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja lisätä yhdenvertaisuutta lukemisessa ja oppimisessa.

Celia tuottaa sekä lukemisesteisten koululaisten ja toisen asteen opiskelijoiden oppimateriaalin että tutkintoa suorittavien korkea-asteen opiskelijoiden tutkintovaatimuksissa olevat kirjat tuotantopolitiikan mukaisesti. Kokoelmissa olevia oppikirjoja voi lainata maksutta.

Kirjasto välittää kirjallisuutta asiakkaiden käyttöön noin miljoona kertaa vuodessa yhteistyössä yleisten kirjastojen ja korkeakoulukirjastojen sekä muiden yhteisöjen kanssa. Asiantuntija- ja konsulttitoiminnan painopisteenä on yhteistyön vakiinnuttaminen yleisten kirjastojen kanssa sekä saavutettavan julkaisemisen edistäminen.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 tavoite/arvio
Tuloksellisuuden tunnusluvut			
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			
Lukemisesteisten henkilöiden kirjallinen tieto- ja kulttuurivaranto lisääntyy			
— Celian kirjatutanto, uusien nimekkeiden määrä	1 565	1 518	1 300
— Saavutettavan julkaisemisen suositukset, saavutettavuusneuvonta ja -koulutukset, lkm	23	26	25
Kirjastopalvelujen saatavuutta lukemisesteisille henkilöille lisätään			
— Yhteistyökirjastojen lukumäärä: kunnat/toimipisteet	142/298	169/421	280/500
— Yhteistyökirjastojen lukumäärä: korkeakoulukirjastot	21	28	38
— Celian palveluita säännöllisesti käyttävät lapset ja nuoret	1 483	1 778	2 370
Toiminnallinen tehokkuus			
— Asiakkaita palveluiden piirissä	30 660	35 300	42 700
— Oppikirjatoimitusten määrä	13 915	14 485	15 000
Sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy			
— Sähköisiä palveluja käyttävien määrä	7 557	11 586	14 000
— Verkkolainojen osuus kokonaislainauksesta, %	27	39	45
Henkisten voimavarojen hallinta			
— Henkilötyövuodet	54	52	44
— Työtyytyväisyysindeksi (VM-baro)	3,16	3,21	3,50

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016 toteutuma	2017 varsinainen talousarvio	2018 esitys
Bruttomenot	6 050	5 100	4 963
Bruttotulot	535	163	110
Nettomenot	5 515	4 937	4 853
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 189		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 117		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-6
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-2
Palkkaliukumasäästö	-2
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-1
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-25
Toimintameno säästö (HO 2015)	-40
Työajan pidentäminen (Kiky)	-3
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-5
Vuokrien indeksikorotus	1
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Tasomuutos	1
Yhteensä	-84

2018 talousarvio	4 853 000
2017 talousarvio	4 937 000
2016 tilinpäätös	5 448 000

06. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 968 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kaluste- ja laitehankintoihin
- 2) avustusten maksamiseen
- 3) enintään 190 000 euroa esitystoiminnan ja muun maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen.

Selvitysosa: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI) tallettaa ja säilyttää elokuvia, televisio- ja radio-ohjelmia, edistää audiovisuaalista kulttuuriperintöä sekä turvaa lasten kehitystä ja hyvinvointia mediaympäristössä.

KAVI hankkii kokoelmiinsa lakisääteisen talletusvelvollisuuden alaisia filmi- ja videotuotannon esityskopioita ja oheismateriaaleja, tallentaa digitaalisesti radion ja television ohjelmavirtaa opetus- ja kulttuuriministeriön hyväksymän suunnitelman mukaisesti, ottaa vastaan kotimaisten radio- ja tv-ohjelmien alkuperäislaatuista tallenteita lakisääteisinä talletuksina sekä valvoo kuvaohjelmien tarjoamista ja kuvaohjelmaluokittelijoiden työtä julkisen valvontasuunnitelman mukaisesti. KAVI ylläpitää rekisteriä kuvaohjelmien tarjoajista ja kuvaohjelmaluokittelijoista sekä julkista kuvaohjelmaluetteloa. KAVI tarjoaa koulutusta, ohjausta ja tukipalveluita kuvaohjelmaluokittelijoille ja kuvaohjelmien tarjoajille sekä ylläpitää ja kehittää luokitteluohjelmistoa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa KAVI:lle seuraavat tavoitteet:

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

— Kotimaisen kulttuuriperinnön saavutettavuutta ja käytettävyyttä lisätään digitoimalla aineistoja ja kokoelmia sekä tarjoamalla digitoituja kokoelmia yleisön saataville Kansallisen digitaalisen kirjaston asiakasliittymä FINNAn sekä KAVIn radio- ja tv-arkiston katselu- ja kuuntelupisteiden kautta.

— Elokuvakulttuurin ja -kasvatuksen saavutettavuutta lisätään erityisesti kouluille, lapsille ja nuorille mm. siirtämällä pääkaupunkiseudun esitystoiminta Keskustakirjastoon.

— Medialukutaitoja ja lapsille turvallista mediaympäristöä edistetään.

	2015	2016	2018
Tuloksellisuuden tunnusluvut	toteutuma	toteutuma	tavoite/arvio

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	2015	2016	2018
Tuloksellisuuden tunnusluvut	toteutuma	toteutuma	tavoite/arvio
Tuotokset ja laadunhallinta			
— Kokoelmien hoito/arkistoidut elokuvat, lkm	129 821	132 094	134 700
— Maksulliset palvelut/esitystoiminnan katsojamäärät	56 257	51 033	50 000
— Digitaalisesti talletettu ohjelmavirta teratavuina (rtva) ¹	390	451	551
— Mediakasvatuksen koulutusten ja luentojen määrä	-	-	27
— Kuvaohjelmien tarjontaan kohdistuvien valvontatapahtumien määrä	76	43	50
Toiminnallinen tehokkuus			
— Kokoelma- ja arkistotyö yht., euroa/elokuva	23,9	24,8	23,6
— Radio- ja tv-arkisto yht. euroa/talletettu ohjelmavirta teratavua	3 824	3 285	3 084
— Kuvaohjelmien luokittelun kustannukset, euroa/ohjelma ²	70	171	108
— Luokittelijoiden valvonnan kustannukset, euroa/ohjelma ³	142	193	150
Henkisten voimavarojen hallinta			
— Henkilötyövuodet	81	85	82
— Työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,25	3,5

¹⁾ Kumulatiivinen kertymä. Luvussa huomioitu Ylen vanha digitoitu, omatuotantoinen aineisto, jota toimitetaan KAVI:n vuodesta 2014 eteenpäin.

²⁾ Tilauksesta luokitellut

³⁾ Uudelleenluokitellut

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2016	2017	2018
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	7 503	6 869	6 718
Bruttotulot	949	789	750
Nettomenot	6 555	6 080	5 968
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 141		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 078		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-8
Kirjanpidon keskittäminen (HO 2015)	-3
Palkkaliukumasäästö	-8
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	-2
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-32
Toimintameno-säästö (HO 2015)	-50
Työajan pidentäminen (Kiky)	-4
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-7
Vuokrien indeksikorotus	4
Vuokrien indeksikorotusta vastaava säästö	-2
Yhteensä	-112

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

2018 talousarvio	5 968 000
2017 talousarvio	6 080 000
2016 tilinpäätös	6 491 000

16. Ylimääräiset taiteilija- ja sanomalehtimieseläkkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 18 960 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä (194/2016) annetun lain mukaisten taiteilijaeläkkeiden maksamiseen
- 2) aiemmin myönnettyjen sanomalehtimieseläkkeiden sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyvien perhe-eläkkeiden maksamiseen
- 3) enintään 1 015 000 euroa uusiin taiteilijaeläkkeisiin sekä taiteilijaeläkkeisiin liittyviin perhe-eläkkeisiin siten, että enintään saadaan myöntää täyttä eläkettä vastaavina 51 ylimääräistä taiteilijaeläkettä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Kohdan 3 määrärahaan sisältyy enintään kaksi täydeksi eläkkeeksi korotettavaa osaeläkettä.

Selvitysosa: Ylimääräinen taiteilijaeläke on 1 336,60 euroa kuukaudessa. Osaeläke on puolet täyden eläkkeen määrästä. Ylimääräistä taiteilijaeläkettä tarkistetaan kalenterivuositain siten kuin työntekijän eläkelain (395/2006) 98 §:ssä säädetään. Määräraha on laskettu vuoden 2018 arvioidussa TyEL-indeksitasossa (2534).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläkkeiden indeksitarkistus	112
Yhteensä	112

2018 talousarvio	18 960 000
2017 talousarvio	18 848 000
2016 tilinpäätös	17 846 273

20. Museoviraston kulttuuri- ja nähtävyyshkohteiden tilakustannukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 16 096 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Museoviraston käytössä olevien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kulttuuri- ja nähtävyyshkohteiden tilakustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotkaniemen vuokra (siirto momentilta 29.10.20)	115
Seurasaaren rakennusten hallinnansiirron vuokravaikutus	200
Urajärven varastokirjaston siirto kokonaisvuokrauksen piiriin	57
Vuokrien indeksikorotus	231
Tasomuutos	93
Yhteensä	696

2018 talousarvio	16 096 000
2017 talousarvio	15 400 000
2016 tilinpäätös	15 042 000

30. Valtionavustukset yleisten kirjastojen toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kirjastolain (1492/2016) ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten kirjastojen valtionavustusten maksamiseen
- 2) yleisille kirjastoille tuotettujen tietokanta- ja aineistopalvelujen sekä kirjastojen sisältötuotantoon liittyvien valtionavustusten maksamiseen
- 3) viittomakielisen kirjaston toimintaan liittyvien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Avustukset valtakunnalliseen ja alueellisiin kehittämistehtäviin	2 580 000
Avustukset kirjastojen sisältötuotantoon, yleisten kirjastojen erityisiin tehtäviin sekä yleisten kirjastojen tietokanta- ja aineistopalvelujen tuottamiseen	900 000
Avustus viittomakielisen kirjaston toimintaan	220 000
Yhteensä	3 700 000

Yleisten kirjastojen toiminnalla edistetään väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimisen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

Valtionavustuksilla tuetaan yleisten kirjastojen yhdenvertaista toimintaa ja toiminnan alueellista kehittämistä. Tavoitteena on turvata yleisten kirjastojen verkon toimivuus, toiminnan laatu sekä tiedon ja kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus koko väestölle.

Kirjastotoimen vaikuttavuutta arvioidaan kirjastojen käytön, aineistohankintojen, henkilöstövoimavarojen ja saatavuuden indikaattoreilla.

Eräitä kirjastotoimen tunnuslukuja	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 arvio
Kirjahankinta, kpl/1 000 asukasta	283	281	283
Muu aineistohankinta, kpl/1 000 asukasta	50	47	48
Henkilötyövuodet/1 000 asukasta	0,8	0,7	0,7
Aukiolotunnit, 1 000 tuntia	1 384	1 542	1 550
Fyysiset käynnit, kpl/asukas	9,1	9,0	9,0
Verkkökäynnit, kpl/asukas	7,1	7,7	8,0
Lainaukset, kpl/asukas	16,4	16	16,2
Toimintakustannukset, euroa/asukas	58	58	58

2018 talousarvio	3 700 000
2017 talousarvio	3 700 000
2016 tilinpäätös	3 900 000

31. Valtionosuus ja -avustus teattereiden, orkestereiden ja museoiden käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 46 615 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksien maksamiseen.

Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä henkilötyövuosien määrä on teattereilla enintään 2 469, orkestereilla enintään 1 033 ja museoilla enintään 1 183.

Selvitysosa: Valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä keskimääräinen arvonlisäveroton yksikköhinta on teattereilla 53 639 euroa, orkestereilla 49 550 euroa ja museoilla 64 479 euroa henkilötyövuotta kohden.

Lakisääteisiin valtionosuuksiin on lisäksi myönnetty yhteensä 58 482 000 euroa momentilla 29.80.52.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

	Valtionosuudet budjettivaroista (mom. 29.80.31)	Valtionosuudet rahapelitoiminnan voittovaroista (mom. 29.80.52)	Yhteensä
Teattereiden valtionosuus	26 318 000	26 069 000	52 387 000
Orkestereiden valtionosuus	9 417 000	10 137 000	19 554 000
Museoiden valtionosuus	10 880 000	22 276 000	33 156 000
Yhteensä	46 615 000	58 482 000	105 097 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

AV-kannustinjärjestelmän käyttöönotto (siirto momentille 32.20.40)	-3 000
Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan (siirto momentille 29.80.50)	-357
Kertamenon poisto	-520
Kustannustason tarkistus	1 711
Yhteensä	-2 166

2018 talousarvio	46 615 000
2017 talousarvio	48 781 000
2016 tilinpäätös	51 091 143

(34.) *Valtionosuus ja -avustus yleisten kirjastojen perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös

—

35. *Valtionavustus Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihankkeen perustamiskustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisesti Suomen itsenäisyyden 100-vuotiskirjaston rakentamiseen myönnettävän valtionavustuksen maksamiseen Helsingin kaupungille.

2018 talousarvio	8 000 000
2017 talousarvio	8 000 000
2016 tilinpäätös	8 000 000

40. Korvaus Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 252 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korvauksen maksamiseen Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappioon.

Selvitysosa: Valtion ja Helsingin kaupungin kesken solmitun Suomenlinnan liikenteen hoitoa koskevan sopimuksen mukaisesti valtio ja kaupunki yhdessä vastaavat Suomenlinnan huoltoliikenteen käyttötappiosta.

2018 talousarvio	252 000
2017 talousarvio	252 000
2016 tilinpäätös	240 000

41. Eräät käyttöoikeuskorvaukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 26 648 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) enintään 11 000 000 euroa tekijänoikeuslain (404/1961) mukaiseen yksityisen kopioinnin hyvitykseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 15 648 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta maksetaan tekijänoikeudella suojattujen teosten tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille hyvitystä teoksen kappaleiden valmistamisesta yksityiseen käyttöön sekä tekijänoikeuslakiin perustuvia korvauksia kirjastoissa tapahtuvasta teosten lainaamisesta sekä julkisen rahoituksen piirissä olevissa kulttuuriperintölaitoksissa tapahtuvasta suojatun aineiston käytöstä tekijänoikeuksien haltijoita edustavien järjestöjen kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti.

2018 talousarvio	26 648 000
2017 talousarvio	26 648 000
2016 tilinpäätös	20 313 000

50. Eräät avustukset (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten myöntämiseen:

- 1) Svenska Teaternin peruskorjauksista aiheutuneiden lainojen lyhennysten ja korkojen maksuun
- 2) kansalaisjärjestöjen toimintaan

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

3) taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden edistämisen ja prosenttitaiteen periaatteen laajentamisen toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen

4) kulttuurin ja luovien alojen sisältöihin perustuvan matkailun kehittämiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Svenska Teaternin peruskorjaukset	4 200 000
Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan	400 000
Kärkihankkeen Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus toteuttamiseen	2 000 000
Kärkihankkeen Prosenttitaiteen periaatteen laajentaminen toteuttamiseen	600 000
Matkailun kärkihankkeen kulttuurimatkailuosion toteuttamiseen	150 000
Yhteensä	7 350 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eräiden kansalaisjärjestöjen toimintaan (siirto momentilta 29.80.31)	357
Kertameno poistuminen	-150
Matkailu 4.0 (siirto momentilta 32.50.41)	150
Tasomuutos	-1 300
Yhteensä	-943

2018 talousarvio	7 350 000
2017 talousarvio	8 293 000
2016 tilinpäätös	4 521 000

51. Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 615 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion taiteilija-apurahoista annetun lain (734/1969) 3 §:n mukaisten 545 apurahavuotta vastaavien taiteilija-apurahojen sekä 3 §:n 2 momentin mukaisten erittäin ansioituneille taiteenharjoittajille myönnettävien valtion taiteilija-apurahojen maksamiseen

2) eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain (1080/1983) mukaisiin apurahoihin ja avustuksiin.

Yksittäisten apurahakausien keskeyttämiset ja jatkamiset keskeyttämisen jälkeen voivat aiheuttaa muutoksia määrärahan maksuerien kohdentumisessa eri vuosille.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtion taiteilija-apurahat (545 kpl)	11 069 000
Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahat ja avustukset	3 100 000
Taiteilijaprofessoriapurahat (22 kpl)	446 000
Yhteensä	14 615 000

Taiteilija-apurahan suuruus on 1.1.2018 lukien 1 692,45 euroa/kk. Taiteilija-apurahoja tarkistetaan valtion virkamiesten palkkatarkistuksia vastaavasti Taiteen edistämiskeskuksen päätöksellä. Kirjailijoiden ja kääntäjien apurahojen kokonaismäärä on 10 % edellisenä kalenterivuonna kuntien ylläpitämiin yleisiin kirjastoihin hankittuun kirjallisuuteen käytetystä rahamäärästä.

2018 talousarvio	14 615 000
2017 talousarvio	14 615 000
2016 tilinpäätös	13 994 907

52. Rahapelitoiminnan voittovarot taiteen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 238 294 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) taiteen ja kulttuurin edistämisen rahoittamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti
- 2) Taiteen edistämiskesuksesta annetun lain mukaisiin Taiteen edistämiskeskuksen, taideneuvoston ja taidetoimikuntien myöntämiin apurahoihin ja avustuksiin, enintään 960 000 euroa eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaisiin apurahoihin sekä enintään 42 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen ja siitä aiheutuviin menoihin Taiteen edistämiskeskuksen määräaikaisiin taiteen edistämisen tehtäviin
- 3) taideteosten hankkimiseen valtion taideteostoimikunnan kokoelmaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) mukaisesti
- 4) tekijänoikeuslain (404/1961) 55 §:ssä säädetyn tekijänoikeusneuvoston toimintamenoihin sekä tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan ja tekijänoikeusselvitysten kuluihin
- 5) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten sekä teatteri- ja orkesterilain (730/1992) 6 a §:n mukaisen avustusten maksamiseen teattereille ja orkestereille
- 6) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja yleisistä kirjastoista annetun lain (1492/2016) 18 §:n mukaisten valtionavustusten maksamiseen kirjastoille ja yleisten kirjastojen valtion aluehallinnolle kirjastotoimen alueelliseen ja muuhun kehittämiseen

7) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisten valtionosuuksien ja -avustusten sekä museolain (729/1992) 4 a §:n mukaisten avustusten maksamiseen museoille sekä muuhun museo- ja kulttuuriperintöalan tukemiseen

8) Suomen elokuvasäätiölle elokuvien käsikirjoittamiseen, tuotantoon, jakeluun ja muun elokuvakulttuuriin tukemiseen elokuvataiteen edistämisestä annetun lain (28/2000) nojalla sekä enintään 2 645 000 euroa Suomen elokuvasäätiön tukitoiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen

9) rakennusperinnön suojelusta annetun lain (498/2010) nojalla suojeltujen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten entistämiseen ja parantamiseen

10) Unescon kulttuuriperintöä koskevien yleissopimusten toimeenpanosta syntyviin kustannuksiin

11) valtionavustuksena käyttökustannuksiin Suomen kansallisoopperalle ja -baletille enintään 37 877 000 euroa, Suomen Kansallisteatterille enintään 11 391 000 euroa ja Kansallisgallerialle enintään 12 573 000 euroa

12) taide- ja kulttuuripolitiikan tutkimus-, selvitys- ja tiedotustoiminnan palkkaus- ja muiden menojen maksamiseen sekä valtion virastojen kulttuuria koskeviin kokeilu- ja tutkimushankkeisiin sekä Luova Eurooppa -ohjelman hallinnointiin ja kansalliseen vastinrahoitukseen.

Kohdasta 2 myönnettävät eräistä kuvataiteen tekijöille suoritettavista apurahoista annetun lain (115/1997) mukaiset apurahat sekä kohdan 3 määräraha budjetoidaan maksuperusteisina. Kohdassa 2 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

1) Luova työ ja tuotanto	99 455 500
Elokuva	19 162 000
Esittävä taide	35 665 000
Kirjallisuus	832 500
Musiikki	13 219 000
Rakennustaide ja muotoilu	655 000
Visuaalinen taide	4 637 000
Kulttuurin tuotanto ja levitys	25 285 000
2) Osallisuus ja osallistuminen kulttuuriin	30 649 500
Kirjastot ja tiedon saatavuus	7 199 000
Kulttuuripalvelut ja kulttuuritoiminta	23 450 500
3) Kulttuurin perusta ja jatkuvuus	108 189 000
Museot ja kulttuuriperintö	33 889 000
Kulttuuritilat	6 580 000
Kansalliset kulttuurilaitokset	62 885 000
Kulttuurikasvatus sekä kulttuuripolitiikan tutkimus ja kehittäminen	4 835 000
Yhteensä	238 294 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Av-kannustinjärjestelmän käyttöönottoon liittyvien siirtojen kompensatio rahastovaroja purkamalla	3 000
Kansallisteatterin pienen osan perusparannuksen suunnittelu rahastovaroja purkamalla	1 000
Rahastopurkuna toteutetun taiteen rahoituksen lisätuloutuksen päätyminen	-4 000
Tuloutusarvion muutos	4 705
Yhteensä	4 705

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	238 294 000
2017 talousarvio	233 589 000
2016 tilinpäätös	233 260 678

53. Valtionavustus tilakustannuksiin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 27 804 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksen myöntämiseen taide- ja kulttuurilaitosten sekä -yhteisöjen tilakustannuksiin.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomen maatalousmuseosäätiön näyttelyhalli (LTAE 1 2017)	147
Vuokrien indeksikorotus	400
Yhteensä	547

2018 talousarvio	27 804 000
2017 talousarvio	27 257 000
2016 tilinpäätös	24 548 984

(54.) Valtionavustus taide- ja kulttuurilaitosten toimitilainvestointeihin (kiinteä määräraha)

2016 tilinpäätös	5 300 000
------------------	-----------

55. Digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuus ja säilyttäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansallinen digitaalinen kirjasto -ohjelman ja toimintasuunnitelman toimeenpanosta aiheutuviin kustannuksiin
- 2) keskeisten priorisoitujen museo- ja kulttuuriperintöaineistojen suunnitelmallisesta digitoinnista aiheutuviin kustannuksiin
- 3) museoiden sisältötuotannon tukemiseen
- 4) digitaalisessa muodossa olevien kulttuuriperintöaineistojen saatavuutta, käyttöä ja säilyttämistä parantavien järjestelmien ja palveluiden kehittämiseen sekä kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteisen hakupalvelun kehittämiseen ja liittämiseen osaksi Euroopan digitaalista kirjastoa
- 5) kulttuuri- ja kulttuuriperintöaineistojen digitointia, digitaalista saatavuutta ja pitkäaikaissäilytystä koskevan osaamisen kehittamisestä ja jakamisesta aiheutuviin kustannuksiin
- 6) valtion virastoille ja laitoksille kulttuuriperintöaineistojen digitoinnista ja digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen säilyttämisestä aiheutuviin kustannuksiin
- 7) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

2018 talousarvio	1 950 000
2017 talousarvio	1 950 000
2016 tilinpäätös	2 200 000

(56.) Ylimääräinen valtionavustus Pietari-säätiölle Suomen Pietarin instituutin ja Pietarin suomalaisen koulun toiminnan turvaamiseen (kiinteä määräraha)

2016 tilinpäätös	375 000
------------------	---------

(59.) Eräät avustukset Kansallisgallerialle (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2017 talousarvio	10 000 000
2016 tilinpäätös	10 000 000

(70.) Kaluston hankinta (siirtomääräraha 3 v)

2016 tilinpäätös

—

72. Kansallisgallerian kokoelman kartuttaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 739 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kansallisgallerian taidehankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen.

2018 talousarvio	739 000
2017 talousarvio	739 000
2016 tilinpäätös	739 000

75. Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 688 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kiinteistövarallisuuden perusparannuksista ja kunnossapidosta sekä pienehköistä uudisrakennushankkeista aiheutuvien investointimenojen maksamiseen ja museolaivojen korjaustöistä aiheutuviin kustannuksiin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

1.	Museovirasto	799 000
2.	Suomenlinnan hoitokunta	2 889 000
Yhteensä		3 688 000

Määrärahaa saa käyttää käyttösuunnitelman kohdan 2. osalta enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin.

Valtuus

- 1) Käyttösuunnitelman kohdan 1. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2018 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 300 000 euroa.
- 2) Käyttösuunnitelman kohdan 2. hankkeita koskevia sitoumuksia saa tehdä siten, että niistä vuoden 2018 jälkeen aiheutuvat menot ovat yhteensä enintään 1 000 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomenlinnan Upseerikerhon perusparannuskustannukset	789
Tasomuutos	-2 000
Yhteensä	-1 211

2018 talousarvio	3 688 000
2017 talousarvio	4 899 000
2016 tilinpäätös	7 019 000

95. Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 50 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää muinaismuistolain (295/1963) toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen.

2018 talousarvio	50 000
2017 talousarvio	50 000
2016 tilinpäätös	—

90. Liikuntatoimi

Selvitysosa: Liikuntatoimen tehtävänä on liikunnan edistäminen. Valtio ja kunnat luovat edellytyksiä liikunnalle. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa liikuntapolitiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä liikunnan yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa. Liikunnan toimialan strateginen johtaminen ja ohjausjärjestelmät perustuvat tiedolla johtamisen periaatteelle sekä liikuntapoliittisten toimenpiteiden vaikutusten jatkuvalla arvioinnilla.

Liikuntaa edistetään ja liikunnan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita pyritään saavuttamaan toimenpiteillä, joille on yhteistä tietopohjan ja osaamisen kehittäminen sekä yhdenvertaisuuden, eettisyyden ja rehellisyyden toteutuminen.

Liikuntatoimen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet ovat:

Toiminnalliset tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Valtakunnallisia ja paikallisia liikuntaolosuhteita kehitetään systemaattisesti	— Liikuntapaikkarakentamisen avustamisessa painotetaan ensisijaisesti laadukkaiden ja laajoille käyttäjäryhmille suunnattujen liikuntapaikkojen rakentamista ja peruskorjaamista.
Liikunnan kansalaistoiminta on aktiivista ja osallistavaa	— Tuetaan liikunnan kansalaisjärjestötoimintaa — Tuetaan paikallista seuratoimintaa ja matalan kynnyksen liikuntatoimintaa — Tuetaan liikunnan koulutuskeskusten vapaatavoitteista koulutustoimintaa ja sen laadun kehittämistä — Vahvistetaan järjestöjen edellytyksiä hakea ja järjestää kansainvälisiä urheilun suurtapahtumia — Tuetaan liikuntajärjestöjen kansainvälisiä yhteistyö- ja vaikuttamismahdollisuuksia.
Liikunnan harrastaminen eri väestöryhmissä lisääntyy	— Laajennetaan Liikkuva koulu -ohjelmaa kaikki perusasteen koulut kattavaksi, käynnistetään kokeiluhankkeet toisen asteen oppilaitoksissa. Yhdistetään varhaisvuosien liikunnan edistäminen osaksi Liikkuva koulu -ohjelmaa — Tuetaan Kunnossa kaiken Ikää -ohjelmaa — Tuetaan liikunnan edistämishankkeita koko elämänkaarella — Avustetaan liikunnan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa lisääviä hankkeita — Tuetaan maahanmuuttajien kotouttamista liikunnan avulla — Parannetaan eri väestöryhmien osallistumismahdollisuuksia liikunta-alan vapaatavoitteiseen koulutukseen.
Huippu-urheilua kehitetään tuloksellisesti ja vastuullisesti kansainvälisen menestyksen, korkeatasoisen osaamisen ja urheilun arvostuksen vahvistamiseksi	— Tuetaan lahjakkaiden urheilijoiden laadukkaan valmentautumisen edellytyksiä ja vahvistetaan urheilun ja opiskelun yhdistämisen toimenpiteitä — Tuetaan ammattivalmennusta ja laadukkaan valmentautumisen toimintaympäristöjen syntymistä — Tuetaan huippu-urheilua edistävän verkoston johtamista, lajien välisen yhteistyön vahvistumista ja kansainvälisen huippu-urheilumenestyksen kasvua, sekä lajiliittojen mahdollisuuksia edistää oman lajinsa huippu-urheilumenestystä — Tuetaan liikunnan ja huippu-urheilun eettisiä toimenpiteitä avustamalla Suomen Urheilun Eettisen Keskuksen (SUEK) toimintaa.

Toiminnalliset tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Toimialan osaaminen ja tietopohja vahvistuvat ja tietoa hyödynnetään päätöksenteossa tehokkaasti	— Tuetaan ja kehitetään liikunta-alan tutkimus- ja tiedonvälitystoimintaa liikuntapoliittisen päätöksenteon tarpeiden suunnassa — Vahvistetaan tiedonhankintaa ja hyödyntämistä toimialan avustusvalmisteluissa — Tuetaan tiedon tuotantoa liikuntapaikkarakentamisen ja liikuntaa suosivan yhdyskuntasuunnittelun kehittämiseksi — Kehitetään valtion liikuntaneuvoston liikuntapolitiikan vaikutusten arviointijärjestelmää — Tuetaan Suomessa järjestettäviä liikunnan toimialan kansainvälisiä tieteellisiä kongresseja.
Liikunnan asema eri hallinnonalojen päätöksenteossa vahvistuu	— Varmistetaan informaatio-ohjauksella ja vuorovaikutuksen lisäämisellä, että liikunnan edistäminen huomioidaan paremmin kuntien strategioissa ja liikuntapoliittisissa toimenpiteissä — Toimeenpannaan OKM:n ja STM:n koordinoima valtakunnallinen terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan strategia ja lisätään vuorovaikutusta eri hallinnonalojen kanssa — Valtion liikuntaneuvosto arvioi valtionhallinnon eri ministeriöiden toimenpiteitten vaikutuksia liikunnan edistämisessä.

Eräitä liikuntatoimen tunnuslukuja

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 arvio
Kuntien liikunnan edistämisaktiivisuus, kuvaa toiminnan suunnittelua ja johtamista/Tea-viisari¹			
— koko maan väestöpainotettu keskiarvo,	68	71	72
josta niiden osuus, jotka ovat saaneet koettuun tarpeeseensa nähden riittävästi liikuntapalveluita (%) ²	87,6	89,7	90,5
OKM:n ja aluehallinnon myöntämät valtionavustukset liikuntapaikkarakentamiseen (peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet)			
— myöntöjä yhteensä (kpl)	159	176	180
— uimahallit (kpl)	7	6	10
— liikuntahallit tai -salit (kpl)	16	22	15
— palloilu- ja urheilukentät (kpl)	34	36	40
— jäähallit (kpl)	3	8	5
— lähiliikuntapaikat (kpl)	61	59	65
— muut liikuntapaikat	38	45	45
Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelma			
Hankkeet	222	214	215
Kunnat	104	120	120
Liikkuajat			
— naiset (%)	63	60	60
— miehet (%)	37	40	40
Liikkuajat	140 000	130 000	130 000

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

	2015 toteutuma	2016 toteutuma	2018 arvio
Liikuntajärjestöjen toiminta			
— Valtionavustusta saavien liikuntajärjestöjen lukumäärä	122	125	130
— Urheilun lajiliittoihin kuuluvien jäsenseurojen lukumäärä	10 966	9 264	9 400
— Urheiluseurojen yhteenlaskettujen jäsenten lukumäärä	1 542 827	1 300 925	1 350 000
— Kilpailulisenssiurheilijoiden lukumäärä	560 000	610 000	680 000
Maahanmuuttajien kotouttamishankkeet kunnissa			
— kotouttaminen liikunnan avulla -tukea saavien kuntien lkm	35	48	48
— kotouttamishankkeiden määrä	35	49	49
Kehittämistuki liikunta- ja urheiluseuroille			
Myönnetyt	409	398	400
Hakemukset	981	848	800
Liikkuva koulu -ohjelma			
Koulut	1 212	1 847	2 204 (90 %)
Oppilaat	318 037	445 563	522 690 (95 %)
Toisen asteen opiskelijoita			100 000
Alle kouluikäisiä lapsia			118 000
Urheiluakatemioiden			
Avustetut urheiluakatemioiden kpl	19	20	23
Akatemioihin kiinnittyneiden urheilijoiden määrä, I ja II-taso	2 336	2 468	2 600
Dopingtestit (ADT ry)			
Kansallisen testausohjelman testit, yht.	2 466	2 774	3 000
— kilpailun ulkopuoliset	1 418	1 622	1 650
— kilpailutestit	1 048	1 152	1 350
— joista veritestejä	264	282	330
Urheilijaprofiilit, verinäytteet	264	285	330
Vapaan sivistystyön toteutuneet suoritteet liikunnan koulutuskeskuksissa			
Valtakunnalliset	387 847	426 134	400 000
Valtionosuudella rahoitetut vuorokaudet/%	279 900/72,2	279 900/65,7	279 900/70,0
Alueelliset	86 033	89 224	85 000
Valtionosuudella rahoitetut päivät/%	53 000/61,6	53 000/59,4	53 000/62,4

¹⁾ Tea-viisarijärjestelmän tunnusluku kertoo kahden vuoden välein kunnan liikunnan edistämisestä 6 eri näkökulmasta (mm. johtaminen, seuranta ja voimavarat). Koko maan luku on kaikkien vastanneiden keskiarvo, joka on painotettu vastanneen yksikön väestöpohjalla. Vuoden 2018 luku on arvio vuoden 2016 tulosten perusteella.

²⁾ Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus, ATH (THL)

30. Avustus Liikkuva koulu -ohjelmaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Liikkuva koulu -ohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään Tunti liikuntaa päivässä -hankkeen toteuttamiseen. Tavoitteena laajentaa ohjelmaa valtakunnalliseksi koskemaan kaikkia perusopetusikäisiä lapsia ja nuoria sekä käynnistää kokeilut toisen asteen oppilaitoksissa.

2018 talousarvio	7 000 000
2017 talousarvio	7 000 000
2016 tilinpäätös	7 000 000

50. Rahapelitoiminnan voittovarot urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 158 939 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) liikuntalakiin (390/2015), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998) perustuvien valtionosuuksien ja -avustusten maksamiseen sekä muiden urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen tarkoitettujen avustusten maksamiseen valtionavustuslain (688/2001) mukaisesti

2) kokeilu-, kehittämis-, selvitys- ja ohjelmatoiminnan menoihin

3) enintään 1 700 000 euroa urheilijoiden valmennus- ja harjoitteluapurahojen maksamiseen

4) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen liikunta-alan yhteistyön, liikuntatieteellisen toiminnan, liikunnan ja huippu-urheilun eettisen ja dopinginvastaisen toiminnan, testaus toiminnan ja dopingin vastaisen kasvatuksen tehostamisen menoihin sekä korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja tutkijoiden liikuntatieteellisten tutkimushankkeiden ja näiden kanssa yhteistyössä toteutettavien tietojärjestelmä- ja muiden hankkeiden rahoittamiseen

5) enintään 400 000 euroa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisen avustuksen maksamiseen Suomen Urheilumuseosäätiölle

6) valtion liikuntaneuvoston ja sen jaostojen menoihin

7) enintään 260 000 euroa ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) mukaisiin eläkkeisiin

8) enintään 40 000 euroa Pro Urheilu ja Piikkarit -tunnustusten maksamiseen

9) liikunnan aluehallinnon toiminnan menoihin

10) Olympiastadionin perusparannushankkeeseen

11) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, joista aluehallinnon liikuntatoimet voivat käyttää enintään kaksi henkilötyövuotta henkilöstön palkkaamiseen määräaikaisiin valtionavustus- ja informaatio-ohjauksen tehtäviin.

Kunnan liikuntatoimen valtionosuuden perusteena käytettävä yksikköhinta on 12,00 euroa asukasta kohden.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuden perusteena olevien opiskelijavuorokausien enimmäismäärä on 279 900 ja alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivien enimmäismäärä on 53 000. Mainittujen määrien estämättä määrärahaa saa käyttää valtionosuuksien oikaisupäätöksistä aiheutuviin menoihin.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten yksikköhinta on 16,60 euroa opiskelijapäivää kohden.

Kohtien 3 ja 7 määrärahat budjetoidaan maksuperusteisina.

Kohdan 7 määrärahaa saa käyttää enintään 16 täyttä eläkettä vastaavan ylimääräisen urheilijaeläkkeen myöntämiseen.

Kohdassa 11 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

<i>Liikunnan yhdenvertaiseen saavutettavuuteen</i>	38 800 000
Liikuntapaikkarakentamisen avustamiseen	37 300 000
Liikunnan yhdenvertaisuuteen	1 500 000
<i>Liikuntaan ja urheiluun osallistuminen</i>	63 950 000
Liikunnan kansalaistoimintaan	45 100 000
Huippu-urheiluun	12 870 000
Liikunnan ja urheilun suurtahtumiin	1 900 000
Liikunnan ja urheilun eettiseen toimintaan	3 600 000
Kansainväliseen yhteistyöhön	480 000
<i>Koko väestön liikunnan edistäminen</i>	28 615 000
Valtionosuudet kuntien liikuntatoimintaan	19 515 000
Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen	9 100 000
<i>Liikunnan osaaminen ja tietopohja</i>	27 574 000
Liikunnan koulutuskeskuksille	17 886 000
Liikuntatieteeseen ja tutkimuksiin	3 730 000
Tutkimus- ja kehitysyhteisöille sekä koulutustoimintaan	3 720 000
Liikunnan aluehallinnon toimintaan	410 000
Valtion liikuntaneuvoston toimintaan	480 000
Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi	1 348 000
Yhteensä	158 939 000

Määrärahan mitoituksessa käytetty valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten arvonlisäverollinen keskimääräinen yksikköhinta on 95,90 euroa opiskelijavuorokautta kohden. Liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin myönnetään 449 000 euroa momentilta 29.90.52.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustus Olympiastadionin perusparannushankkeeseen jakamattomista voittovaroista (nettomuutos)	1 800
Tuloutusarvion muutos	3 042
Yhteensä	4 842

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	158 939 000
2017 talousarvio	154 097 000
2016 tilinpäätös	147 120 326

52. *Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille ja rahoitus liikuntatieteellisten hankkeiden arviointikustannuksiin (kiinteä määräraha)*

Momentille myönnetään 529 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisten valtionosuuksien maksamiseen valtakunnallisille liikunnan koulutuskeskuksille

2) enintään 80 000 euroa Suomen Akatemialle liikuntatieteellisten tutkimusten arvioinnin hallintokustannuksiin enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Momentin 29.90.50 määrärahasta osoitetaan valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuuksiin yhteensä 16 914 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertameno poisto	-965
Yksikköhintojen tason tarkistus	-332
Yhteensä	-1 297

2018 talousarvio	529 000
2017 talousarvio	1 826 000
2016 tilinpäätös	824 000

91. Nuorisotyö

Selvitysosa: Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nuorisotyön ja -politiikan yleisestä johdosta, yhteensovittamisesta ja kehittämisestä sekä yleisten edellytysten luomisesta valtionhallinnossa. Keskeisenä ohjelma-asiakirjana on valtioneuvoston joka neljäs vuosi hyväksymä valtakunnallinen

nuorisotyön ja -politiikan ohjelma. Aluehallintovirastot toimivat sovittujen tulostavoitteiden mukaisesti nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevissa asioissa valtion aluehallintoviranomaisena vastaten nuorisopolitiikan yhteensovittamisesta aluetasolla. Kunnat vastaavat paikallistason nuorisotyöstä ja -politiikasta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii nuorisolain mukaisesta tehtävästään turvaamalla nuorisotoimialan yleiset toimintaedellytykset sekä toimeenpanemalla valtakunnallista nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa valtakunnallisten nuorisotoimialan järjestöjen ja nuorisokeskusten toimintaa sekä rahoittaa valtionosuuksien kuntien nuorisotoimintaa. Nuorisotoimialan strateginen rahoitus muodostuu nuorisotoimialan osaamiskeskusten yleisavustuksista sekä erilaisiin kehittämishankkeisiin myönnettävistä erityisavustuksista. Siihen voidaan katsoa sisältyvän myös hallituksen kärkihankkeeseen ”Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan” kytkeytyvät nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön avustukset, joiden kautta vahvistetaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten yhteiskunnallista toimijuutta ja elämänhallintataitoja.

Nuorisotyön tukijärjestelmissä pyritään ensisijaisesti integroimaan sukupuolten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulma sekä kestävä kehitys.

Toimialan yleistä kehittämistä suuntaavat kansallisen lainsäädännön ja strategian lisäksi myös nuorisotoimialan eurooppalaisen yhteistyön uudistetut puitteet (2010—2018) sekä Euroopan neuvoston suositukset.

Nuorisotyön tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet ovat:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet	Keskeisimmät toimenpiteet
Johdetaan ja kehitetään nuorisotoimialaa	— Huolehditaan uudistetun nuorisolain ja valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman toimeenpanosta — Kehitetään ja vahvistetaan nuorisotoimialan ohjausta uuden nuorisolain pohjalta — Käynnistetään valtakunnallisten nuorisotoimialan osaamiskeskusten toiminta — Valmistaudutaan tulevaan EU-puheenjohtajakautteen.
Edistetään nuorten osallisuutta, toimijuutta ja elämänhallintataitoja	— Avustetaan valtakunnallisia nuorisotoimialan järjestöjä ja nuorisokeskuksia — Tuetaan nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä osana hallituksen kärkihanketta — Edistetään harrastustoimintaa nuorisotoimialalla ”Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen”-työryhmän raportin pohjalta — Tuetaan nuorisotyön ja -politiikan strategisten painopisteiden mukaisesti nuorisotoimialan kehittämishankkeita.
Seurataan ja tuetaan nuorten kasvu- ja elinoloja	— Kehitetään kansallista ja eurooppalaista nuorisotoimialan tutkimusta ja tiedontuotantoa nuorisopoliittisen päätöksenteon tarpeiden näkökulmasta — Seurataan lakisääteisten monialaisten yhteistyöverkoston toimintaa ja luodaan edellytyksiä verkoston väliselle yhteistyölle.

Eräitä nuorisotoimen tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja

Toiminnot	2015	2016	2018
Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, kattavuus kunnista, %	71	70	80
Työpajojen kattavuus kunnista, %	93	95	95
Nuoria (alle 29 v.) työpajoissa	14 733	14 867	14 800
Etsivä nuorisotyö, kattavuus kunnista, %	96	96	96
Etsivän nuorisotyön tavoittamat nuoret	18 906	18 550	18 600
Aluehallinnon kautta tuetut harrastustoimintaryhmät/leirit (lkm)	4 612		
Valtakunnallisten nuorisokeskusten nuorisokäyttöpäivät	349 765		
Yleisavustusta saavien valtakunnallisten nuorisotalon järjestöjen toimintaan osallistuneiden määrä (ei uniikkikävijöitä: perustuu järjestöjen omaan arvioon)	-	-	-

50. Rahapelitoiminnan voittovarat nuorisotyön edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 54 770 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) ja nuorisolain (1285/2016) perusteella kuntien nuorisotoimen valtionosuuksiin
- 2) nuorisolakiin (1285/2016) perustuviin valtionavustuksiin valtakunnallisille nuorisojärjestöille, nuorisotyön valtakunnallisille palvelujärjestöille ja nuorisotyötä tekeville järjestöille
- 3) nuorisolakiin (1285/2016) perustuviin avustuksiin valtakunnallisten nuorisokeskusten toimintaan ja rakentamiseen sekä nuorisotilojen rakentamis-, peruskorjaus- ja varustamisavustuksiin
- 4) nuorisotutkimuksen avustamiseen ja apurahojen maksamiseen, nuorisotyöhön ja -politiikkaan liittyvien selvitysten laatimiseen ja nuorten tieto- ja neuvontatyön, digitaalisen nuorisotyön sekä nuorten kuulemis- ja osallistumisjärjestelmien ja niiden kehittämistoiminnan menoihin
- 5) yhteisöjen ja valtionhallinnon kansainvälisen nuorisotalon yhteistyön ja EU:n sekä kansainvälisten toimintaohjelmien tukemiseen
- 6) lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan, liikunnallisen ja kulttuurisen nuorisotyön ja -toiminnan sekä nuorten ympäristökasvatuksen tukemiseen
- 7) nuorten työpajatoiminnan valtakunnalliseen tukeen, etsivään nuorisotyöhön, ehkäisevään päihde- ja huumetyöhön, sosiaaliseen nuorisotyöhön sekä muuhun nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen
- 8) valtion nuorisoneuvoston ja sen jaostojen ja arviointi- ja avustustoimikunnan, saamelaisten nuorisoneuvoston menoihin ja saamenkielisen nuorisokulttuurin vahvistamiseen
- 9) valtakunnallisten nuorisotalon osaamiskeskusten tukemiseen

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

10) lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuorjelman toimeenpanoon, arviointiin ja kehittämiseen sekä alueellisen nuorisotoimen menoihin ja nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen

11) toimialan aluehallinnon ja valtion virastojen määrääikaisten nuorisotoimialan hankkeiden toteuttamiseen

12) enintään 11 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen, josta aluehallinnon nuorisotoimet voivat käyttää enintään seitsemän henkilötyövuotta henkilöstön palkkaamiseen määrääikaisiin tehtäviin.

Kuntien nuorisotoimen valtionosuuden laskennallisena perusteena käytettävä yksikköhinta on 15,00 euroa alle 29-vuotiasta asukasta kohden.

Kohdassa 12 tarkoitettujen henkilöiden osalta työnantajalle maksetut sairausvakuutuksen mukaiset etuudet otetaan nettobudjetoitaessa tuloina huomioon.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

<i>Nuorten aktiivinen kansalaisuus</i>	
Valtakunnalliset nuorisotalan järjestöt	15 800 000
Lakisääteiset kansalliset toimikunnat	900 000
<i>Nuorten sosiaalinen vahvistaminen</i>	
Etsivä nuorisotyö ja muu nuorten sosiaalinen vahvistaminen	7 127 000
<i>Nuorten kasvu- ja elinolot, paikallinen ja alueellinen nuorisotyö</i>	
Valtionosuus kuntien nuorisotoimeen	8 020 000
Kasvu- ja elinolot paikallisesti ja alueellisesti	4 670 000
<i>Nuorisotyön ja -politiikan kehittäminen</i>	
Valtakunnalliset nuorisotalan osaamiskeskukset	5 150 000
Kokeilu, kehittäminen, tutkimus	7 043 000
Kansainvälinen yhteistyö	1 000 000
Valtakunnalliset nuorisokeskukset	5 060 000
Yhteensä	54 770 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tuloutusarvion muutos	1 153
Yhteensä	1 153

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2018 talousarvio	54 770 000
2017 talousarvio	53 617 000
2016 tilinpäätös	52 728 629

Talousarvioesitys 2018, Ministeriön ehdotus

51. Nuorten työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 19 523 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön tukemiseen
- 2) Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan -hankkeen toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Etsivän nuorisotyön tukemiseen osoitetaan 7 127 000 euroa momentilta 29.91.50.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Työpajatoiminnan tukemiseen	13 500 000
Etsivän nuorisotyön tukemiseen	4 523 000
Kärkihankkeen Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan toteuttamiseen	1 500 000
Yhteensä	19 523 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poisto	-480
Yhteensä	-480

2018 talousarvio	19 523 000
2017 talousarvio	20 003 000
2016 tilinpäätös	19 673 000

52. Eräät avustukset (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) inarinsaamen, koltansaamen ja pohjoissaamen kulttuuri- ja kielipesätoiminnan tukemiseen
- 2) nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistämiseen.

Selvitysosa: Saamelaisalueen ulkopuolella tapahtuvan kulttuuri- ja kielipesätoiminnan tukemiseen osoitetaan 200 000 euroa momentilta 29.91.50.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Saamelaisten kulttuuri- ja kielipesätoiminta	700 000
Nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen edistäminen	800 000
Yhteensä	1 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertamenon poisto	-2 650
Yhteensä	-2 650

2018 talousarvio	1 500 000
2017 talousarvio	4 150 000
2016 tilinpäätös	700 000